
**23ο ΔΕΛΤΙΟ
ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ
ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ**

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΝΚΛΙΤΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ
ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΑΣΜΑΝΗ...

ΙΟΥΝΙΟΣ 1996

23ο ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΙΟΥΝΙΟΣ 1996

Βουλής 44α, Τηλ.: 3234268
105 57 Αθήνα

Το Δ.Σ. του Σ.Ε.Ε.

Πρόεδρος:	Πόπη Νικολάου
Αντιπρόεδρος Α':	Μαρία Κατσιβαρδάκου
Αντιπρόεδρος Β':	Φένια Καρασαββίδου
Γενική Γραμματέας:	Ελένη Βαρουφάκη
Αναπληρωματική γ.γ.:	Μαρία Κομνηνού
Ταμίας:	Κάτια Μιχαλοπούλου
Αναπληρωματική Ταμίας	Έφη Μασουρίδου
Μέλη:	Άννα Δρίβα: υπεύθυνη προγραμμάτων Ε.Ε.
	Ουρανία Τζεν: υπεύθυνη δημοσίων σχέσεων.
Νομικός Σύμβουλος	Έλσα Μαυραγκά

* Η κα Μαρία Καρπαθιώτου, παραιτήθηκε για οικογενειακούς λόγους, και τη θέση της στο Δ.Σ. κατέλαβε η κα Έφη Μασουρίδου.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ:

Πόπη Νικολάου: Πρόεδρος του ΣΕΕ
Ελένη Βαρουφάκη: γεν. γραμματέας του ΣΕΕ
Υπεύθυνη για το Δ.Σ.: Μαρία Κομνηνού
Επιμέλεια ύλης: Μαρία Κορμά

*Καλλιτεχνική φροντίδα: Γιάννης Καρτέρης
Φωτοστοιχειοθεσία: «Ο.Κ.»
Ηλεκτρονική επεξεργασία: Ραλλού Καρτέρη
Παραγωγή - Εκτύπωση: ΠΕΡΙΤΕΧΝΩΝ*

ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΓΕΝΙΚΗ ΧΟΡΗΓΙΑ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΦΕΛΟΥΣ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Σ. ΩΝΑΣΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΡΗΤΕΣ ΣΕΕ

Διεθνή Συνάντηση: Κινητικότητα των γυναικών επιστημόνων στην Ε.Ε.	4
ομιλία της κ. Πόπης Νικολάου	5
Συμπεράσματα	7

Απονομή βραβείου ΥΠΑΤΙΑ	10
-------------------------	----

Εκδήλωση για τα 50 χρόνια από τη λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου	13
--	----

Οδοιπορικό στην Κάτω Ιταλία	14
-----------------------------	----

Έκθεση Ζωγραφικής Ι. Ασμάνη	15
-----------------------------	----

ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ Σ.Ε.Ε

Επιτροπή Πολιτισμού	16
---------------------	----

Επιτροπή Υγείας	18
-----------------	----

Επιτροπή Παιδείας	21
-------------------	----

Τμήμα Μακεδονίας - Θράκης	22
---------------------------	----

ΕΙΔΗΣΕΙΣ - ΣΧΟΛΙΑ - ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

Άλλη μία γυναίκα κατάκτηση	23
----------------------------	----

Έκθεση Διακομματικής Επιτροπής της Βουλής	24
---	----

4η Παγκόσμια Διάσκεψη του ΟΗΕ για τις Γυναίκες	27
---	----

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΕΛΥΤΗΣ	28
-----------------	----

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΕΣ

Ι. Μανωλεδάκη Η ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης	30
--	----

Σ. Μπενέα Το περιβάλλον και η συνταγματική του προστασία	33
---	----

Γ. Βαρουφάκη Η Λίθινη Επιγραφή της Ελευσίνας	37
---	----

Α. Παλλαδά Η Μετρολογία στην Ελλάδα	37
-------------------------------------	----

Σ. Καθαρίου Η παλλόμενη φωνή του Απόδημου Ελληνισμού	41
---	----

Γ. Βαρουφάκη Η ελληνικότητα της αρχαίας Μακεδονίας	43
---	----

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

	45
--	----

Οι εκδηλώσεις που οργανώθηκαν από το Δ.Σ. και τις Επιτροπές του Συνδέσμου καλύπτουν ευρύτατο φάσμα κοινωνικών φαινομένων και τροφοδότησαν το δελτίο μας με πλούσιο υλικό όπως θα διαπιστώσετε.

Μέσα στη γνωστή σε όλους μας δύσκολη οικονομική συγκυρία, η έκδοση του δελτίου έγινε δυνατή με την ευγενική χορηγία του ΚΟΙΝΩΦΕΛΟΥΣ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ "ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Σ. ΩΝΑΣΗΣ".

Οι στόχοι που είχαμε θέσει για την ποιοτική αναβάθμιση του δελτίου του Σ.Ε.Ε υλοποιήθηκαν ως ένα βαθμό. Παραμένουν όμως ακόμη πολλές δυνατότητες ανοιχτές. Γι αυτό καλούμε άλλη μια φορά τα μέλη και τους φίλους του Σ.Ε.Ε με τη συμμετοχή τους στις εκδηλώσεις, αλλά και με κείμενα, παρατηρήσεις, προτάσεις, με την καλόπιστη και εποικοδομητική κριτική τους, στην οποία επιμένουμε ιδιαίτερα, να μας πλαισιώσουν και να προσπαθήσουμε όλοι μαζί.

Η επιτροπή Τύπου και Εκδόσεων Σ.Ε.Ε

Σύνδεσμος με Δ.Σ.:

Μαρία Κορνηνού, εκπαιδευτικός, αναπληρωματική γενική γραμματέας

Υπεύθυνη:

Μαρία Κορμά, αρχιτέκτων

Μέλη:

Εριφύλη Βλάχου - Σαμουηλίδου, φιλόλογος

Ελένη Θεοδοροπούλου, φιλόλογος

Αγγελική Καλογιάννη, φιλόλογος

Έλλη Μωραΐτη, φιλόλογος

Σοφία Μπενέα, νομικός

Ανναμπέλλα Παλλαδά, φυσικός

Γεωργία Σεφτελή - Τουλούπη, δασκάλα

Ελένη Σταυροπούλου, φιλόλογος

Έφη Συκιώτη, συμβολαιογράφος

Ελένη Τούντα, πολιτικός επιστήμων

Μαίρη Χατζή, δικηγόρος



ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ

επαγγελματικά αλλά και γεωγραφικά. Επιστήμονες και γενικότερα εργαζόμενοι θα έχουν τη δυνατότητα να αναζητήσουν νέες ευκαιρίες εργασίας και σε διαφορετικές από τις αρχικές ειδικεύσεις τους – σε περιπτώσεις επαγγελματών που παύουν να έχουν ζήτηση στην αγορά εργασίας- αλλά και σε διαφορετικές περιοχές και χώρες – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ειδικοί επιστήμονες από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στελέχη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εκπρόσωποι επιστημονικών φορέων και ΑΕΙ, εκπρόσωποι επαγγελματικών Ενώσεων και Συλλόγων, καθώς και μέλη του Συνδέσμου Ελληνίδων Επιστημόνων προσήγγισαν το θέμα στις τρεις ημέρες των εργασιών και τόνισαν τη σημασία της πλήρους ενημέρωσης και της προσαρμογής στις ανάγκες των νέων θέσεων εργασίας που δημιουργεί η αγορά.

“Σε μια Ευρωπαϊκή ένωση που πλέον αίρονται και τα τελευταία εμπόδια διακίνησης, η κινητικότητα των εργαζομένων είναι ένα σημαντικό κεκτημένο δικαίωμα των πολιτών”, τόνισε, στον χαιρετισμό που απέστειλε, ο Επίτροπος κ. Χ. Παπουτής. Επίσης τόνισε ότι “το μέλλον μιας πιο κοι-

Ο Σύνδεσμος Ελληνίδων Επιστημόνων διοργάνωσε τριημερίδα στις 1-2-3/6/95 με θέμα “Οι γυναίκες επιστήμονες στην Ευρωπαϊκή Ένωση και η κινητικότητα της εργασίας ως ενισχυτικός παράγοντας της απασχόλησής τους”.

Οι γυναίκες επιστήμονες στην Ευρωπαϊκή Ένωση καί η κινητικότητα της εργασίας ως ενισχυτικός παράγοντας της απασχόλησής τους

Τα θέματα εισηγήθηκαν ειδικοί επιστήμονες από την Ευρωπαϊκή Ένωση και ελληνικοί επιστημονικοί σύλλογοι και φορείς.

Μεγάλο ενδιαφέρον παρουσίασε το θέμα, λόγω του προβλήματος της ανεργίας που μαστίζει την ανθρωπότητα. Πάνω από 25 εκατ. ευρωπαίοι πολίτες, νέοι και ιδιαίτερα γυναίκες είναι άνεργοι για διάστημα μεγαλύτερο από ένα χρόνο.

Η προσφορά της δυνατότητας και η ανάπτυξη της αντίληψης που συνοψίζεται στον όρο “κινητικότητα της εργασίας” – εκφράστηκε η ελπίδα ότι – θα προσφέρει πολλές εναλλακτικές λύσεις, με τη διεύρυνση των ευκαιριών απασχόλησης,

νωνικά ισορροπημένης και πιο οικονομικά ανταγωνιστικής Ευρώπης πρέπει να στηριχθεί περισσότερο στην επιστήμη και στην τεχνολογία, καθώς και στην πολύ πιο ενεργό συμμετοχή των γυναικών στον χώρο της εργασίας και στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων”.

Γενική υπήρξε η διαπίστωση ότι είναι πολύ σημαντική συνεισφορά η δημιουργία Δικτύου Πληροφοριών και Διευκολύνσεων για την εξυπηρέτηση των γυναικών επιστημόνων που θα ήθελαν να εργαστούν σε άλλη χώρα για μικρότερο ή μεγαλύτερο διάστημα ή που θα επιθυμούσαν πλήρη και διαφανή ενημέρωση για δυνατότητες εναλ-

λακτικής απασχόλησης. Για το σκοπό αυτό θ' αξιοποιηθεί το ανθρώπινο και υλικό δυναμικό που υπάρχει στις 15 Εθνικές Οργανώσεις Γυναικών Επιστημόνων των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τα πρακτικά της τριημερίδας θα δημοσιευτούν μόλις το επιτρέψουν τα οικονομικά του ΣΕΕ.

Στο τεύχος αυτό του Δελτίου μας δημοσιεύουμε την περίληψη της ομιλίας της Προέδρου του ΣΕΕ κας Πόπης Νικολάου που εκφωνήθηκε την πρώτη ημέρα, κατά την έναρξη των εργασιών και απετέλεσε την Εισαγωγή στο θέμα της Συν-

άντησης.

Δημοσιεύουμε επίσης τα συμπεράσματα και επιφυλασσόμεθα σε επόμενα τεύχη να δημοσιεύσουμε και άλλες ομιλίες συνεδρών που ανέπτυξαν την πρώτη θεματική ενότητα "Κινητικότητα της εργασίας και απασχόλησης με έμφαση στο πρόβλημα των γυναικών" καθώς και την δεύτερη: "Προγράμματα και πρωτοβουλίες για την προώθηση της κινητικότητας".

Την Προεδρία της πρωινής Συνεδρίας της Παρασκευής, 2 Ιουνίου, είχε η κα Ελένη Βαρουφάκη, Γενική Γραμματέας του ΣΕΕ και της απογευματινής η κα Μαρία Κατσιβαρδάκου.

Το Σάββατο, 3 Ιουνίου τον συντονισμό είχε η πρόεδρος του ΣΕΕ κα Πόπη Νικολάου για το κλείσιμο των εργασιών.

Αξίζει να σημειωθεί το ενδιαφέρον των μελών του ΣΕΕ καθώς και των φίλων που παρακολούθησαν τις εργασίες στο αμφιθέατρο του ανακαινισμένου κτηρίου της ΓΣΕΕ.

Επίσης στα πλαίσια της τριημερίδας οι Σύεδροι παρακολούθησαν Παράσταση Παντομίμας "Ορφείας και Ευριδίκη", στο θέατρο "ΕΜΠΡΟΣ", παράσταση που αφιερώθηκε από τον ΣΕΕ στη μνήμη της αξέχαστη Μελίνας Μερκούρη, και το μεσημέρι του Σαββάτου, μετά το πέρας των εργασιών πραγματοποιήθηκε ξενάγηση σε αρχαιολογικούς χώρους.

Επιμέλεια
Εριφύλη Σαμουηλίδου-Βλάχου,
φιλόλογος

Η ομιλία της Προέδρου του Σ.Ε.Ε.

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΟΔΟΣ, ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΟΠΗ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

Πρόεδρος του Συνδέσμου των Ελληνίδων Επιστημόνων,
Μέλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου των Ευρωπαϊκών
Κοινοτήτων

Η ανεργία είναι σήμερα το σοβαρότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει η ανθρωπότητα. Δεκαοκτώ εκατομμύρια Ευρωπαίοι πολίτες, νέοι και ιδιαίτερα γυναίκες, είναι άνεργοι και μάλιστα οι περισσότεροι είναι άνεργοι πάνω από ένα χρόνο. Και δεν πρόκειται μόνο για ανειδίκευτους εργάτες αλλά και για επιστήμονες και επαγγελματίες. Δεν υπάρχει βέβαια καμιά «μαγική συνταγή» για τη λύση του προβλήματος της ανεργίας. Τα συμπεράσματα όλων των μελετών καταλήγουν ότι η κυριότερη πηγή δημιουργίας νέων θέσεων απασχόλησης είναι η ίδια η ΑΝΑΠΤΥΞΗ.

Η ανάπτυξη είναι η υπόσχεση και η ελπίδα για οποιαδήποτε βελτίωση της ζωής μας. Γι' αυτό είναι ανάγκη να διασφαλισθούν οι προϋποθέσεις για απρόσκοπτη ανάπτυξη των πηγών πλούτου που είναι σήμερα, η τεχνολογική πρόοδος και το άνοιγμα των αγορών. Και αυτό όχι με την έννοια της τυφλής υποταγής στους νόμους της αγοράς αλλά με την έννοια της αποδοχής της πρόκλησης του διεθνούς ανταγωνισμού και της καλλίτερης προσαρμογής στα νέα δεδομένα που επιβάλλει η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας.

Ζούμε στην εποχή της τεχνολογικής επανάστασης. Τα προϊόντα και οι υπηρεσίες που παράγονται έχουν μικρή χρήσιμη διάρκεια ζωής, με την έννοια ότι οι προτιμήσεις των καταναλωτών στρέφονται πολύ γρήγορα σε καινούργια προϊόντα και οι γενιές προϊόντων διαδέχονται η μία την άλλη με μεγάλη ταχύτητα. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο, οι παραγωγοί μπορούν να αποσβέσουν τις επενδυτικές τους δαπάνες σε σύντομο χρονικό διάστημα, μόνο εαν απευθύνονται σε μεγάλες αγορές. Έτσι, η παγκόσμια αγορά αποτελεί πλέον το μοναδικό βιοτικό χώρο για τις επιχειρήσεις του μέλλοντος.

Συγχρόνως, η τεχνολογική πρόοδος μειώνει και τη χρήσιμη διάρκεια της ζωής των επαγγελματιών, με την έννοια ότι η ειδικευση που διαθέτει κανείς σήμερα, αύριο μπορεί να είναι υποβαθμισμένη ή και ξεπερασμένη εντελώς. Το ίδιο μπορεί να συμβεί και με τον τόπο απασχόλησης. Θέσεις εργασίας στο εργοστάσιο κάποιος περιοχής π.χ. κινδυνεύουν κάθε στιγμή να καταργηθούν από το κλείσιμο του εργοστασίου ή τη μεταφορά του σε άλλη περιοχή ή χώρα. Επιπλέον, η «γνώση» έχει αναχθεί σε κύρια παραγωγική δύναμη που σημαίνει ότι οι νέες θέσεις εργασίας που ανοί-

γει η αγορά, απαιτούν όλο και περισσότερο αυστηρή επιστημονική και επαγγελματική εξειδίκευση αλλά και συνεχή επιμόρφωση. Αντίθετα, η στρατιά των ανειδίκευτων που όλο πληθαίνει, αποτελεί το μεγάλο πρόβλημα των σημερινών κοινωνιών. Η ήδη εκτεταμένη και μακροχρόνια ανεργία ανάμεσα στους ανειδίκευτους, η χαμηλή ποιότητα εργασίας και οι χαμηλές αμοιβές, σε συνδυασμό με την έλλειψη προοπτικών, δημιουργούν μόνιμη πηγή κινδύνων για τη δημοκρατία, την κοινωνική συνοχή και επομένως για την ίδια την ανάπτυξη.

Όσον αφορά τις αναπτυξιακές προοπτικές στον κόσμο σήμερα, όλοι οι σημαντικοί οικονομικοί δείκτες μαρτυρούν ότι η ανάκαμψη στην Ευρώπη αλλά και στο μεγαλύτερο μέρος του κόσμου, είναι πλέον πραγματικότητα. Συγχρόνως, τα οικονομικά και ερευνητικά επιτεύγματα των πλούσιων χωρών και των διεθνών οργανισμών, γνωρίζουν πλέον καλά ότι όσο πιο παγκόσμια γίνεται η αγορά τόσο πιο αναγκαία είναι η κοινωνική αλληλεγγύη για μια βιώσιμη ανάπτυξη. Βέβαια, η οπτική γωνία είναι διαφορετική. Η φιλελεύθερη άποψη περιορίζει το κράτος πρόνοιας στο επίπεδο της κοινωνικής προστασίας που χρειάζεται για να υπάρχει κοινωνική ειρήνη και να διασφαλίζεται η λειτουργία του συστήματος. Αντίθετα, οι προοδευτικές δυνάμεις βλέπουν το κράτος πρόνοιας σαν ένα σύστημα αξιών που αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο των κοινωνιών μας.

Ανεξάρτητα, όμως, από την οπτική γωνία που βλέπει κανείς το πρόβλημα, η βιωσιμότητα του κράτους πρόνοιας απειλείται σήμερα σοβαρά από τον εντεινόμενο ανταγωνισμό στη διεθνή αγορά και τη γήρανση του πληθυσμού. Υπάρχει, επομένως, πραγματικό πρόβλημα επαναπροσδιορισμού του κράτους πρόνοιας και μεταρρύθμισης του συστήματος. Ο στόχος είναι όχι μόνο η διασφάλιση της χρηματοδότησής του, αλλά και η προσαρμογή του στα νέα δεδομένα της αγοράς εργασίας.

Εκτιμάται ότι το μεγάλο μέρος της ανεργίας θ' απορροφηθεί ακριβώς από την άνοδο της οικονομικής δραστηριότητας. Ένα σημαντικό όμως μέρος προβλέπεται να απορροφηθεί από προγράμματα ενεργού πολιτικής καταπολέμησης της ανεργίας και από διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις όπως είναι η απελευθέρωση της αγοράς εργασίας.

Η ανάπτυξη και η τεχνολογία θα δημιουργούν ολοένα και περισσότερες θέσεις εργασίας υψηλής ποιότητας. Το κρίσιμο ερώτημα είναι, με ποιούς τρόπους θα μπορούν οι εργαζόμενοι να επωφεληθούν από τις νέες ευκαιρίες που παρουσιάζονται. Η «κινητικότητα της εργασίας» θα μπορούσε να παίξει σημαντικό ρόλο σε μια δυναμική αντιμετώπιση του προβλήματος της ανεργίας, εξασφαλίζοντας εναλλακτικές ευκαιρίες απασχόλησης. Τι σημαίνει όμως κινητικότητα της εργασίας; Ο όρος αυτός αφορά στην ταχύτητα και την ευκολία με την οποία το εργατικό δυναμικό μπο-

ρεί να επωφελείται από τις νέες ευκαιρίες, προσαρμόζοντας την επαγγελματική του ειδικότητα (επαγγελματική κινητικότητα) και τον τόπο εργασίας (γεωγραφική κινητικότητα) ανάλογα με τις ανάγκες των νέων θέσεων που δημιουργεί η αγορά. Όσο πιο τέλεια είναι αυτή η προσαρμογή τόσο μεγαλύτερη η κινητικότητα εργασίας και επομένως, τόσο ευνοϊκότερες οι επιπτώσεις στην απασχόληση.

Πόσο μπορεί να συμβάλει η ενίσχυση της κινητικότητας στην αύξηση της απασχόλησης; Η μελέτη ενός δείγματος που αφορούσε την απασχόληση στην περιοχή της Ελευσίνας το έτος 1993, έδειξε αυξημένη γεωγραφική κινητικότητα γυναικών. Διαπιστώθηκε ότι οι νέες θέσεις εργασίας που προσφέρονταν στην περιοχή της Ελευσίνας κατά τη διάρκεια του έτους, καλύφθηκαν κυρίως από γυναίκες εκτός Ελευσίνας που ταξίδευαν καθημερινά 30 και 40 χιλιόμετρα για να φτάσουν στον τόπο εργασίας τους. Αντίθετα, οι άνεργες γυναίκες της Ελευσίνας, λόγω περιορισμένης επαγγελματικής κινητικότητας, δεν μπόρεσαν να επωφεληθούν από τις ευκαιρίες απασχόλησης στον ίδιο τους τον τόπο.

Στον Ευρωπαϊκό χώρο έχει σημειωθεί αυξημένη κινητικότητα επιστημόνων και στελεχών επιχειρήσεων με υψηλή εξειδίκευση. Επιπλέον, έχει διαπιστωθεί μια θετική συσχέτιση μεταξύ διεθνών επενδύσεων και αύξησης της κινητικότητας της εργασίας. Όσον αφορά, όμως, στις γυναίκες, έχει διαπιστωθεί αντίθετα ότι η κινητικότητα των εργαζόμενων γυναικών, ακόμα και των επιστημόνων, είναι σχεδόν μηδαμινή. Οι γυναίκες αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα προβλήματα, κυρίως στο διεθνή χώρο, όπου οι απαιτήσεις σε προσόντα και διαθέσιμο χρόνο είναι σχεδόν απαγορευτικές γι' αυτές. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει αναπτύξει για την ενίσχυση της κινητικότητας της εργασίας ένα πλούσιο πρόγραμμα πρωτοβουλιών και δικτύων με ιδιαίτερη αναφορά στις γυναίκες.

Η θέση των γυναικών στην αγορά εργασίας στο μέλλον θα κριθεί, σε μεγάλο βαθμό, από το επίπεδο της επαγγελματικής κινητικότητας, που σημαίνει διαρκή επιμόρφωση και προσαρμογή στις απαιτήσεις των νέων θέσεων εργασίας. Παράλληλα, ο γεωγραφικός ορίζοντας των γυναικών επιστημόνων και ιδιαίτερα των νέων γυναικών που τελειώνουν τα Πανεπιστήμια, δε θα πρέπει να περιορίζεται «εντός των συνόρων» μιας χώρας. Ένας συναρπαστικός ευρύτερος χώρος επαγγελματικής και ερευνητικής καταξίωσης ανοίγεται μπροστά τους. Για τους Ευρωπαίους πολίτες, η διαρκής κίνηση γίνεται πλέον τρόπος ύπαρξης. Και όπως είπε ένας Ευρωπαίος συγγραφέας: «Όταν ταξιδεύεις πολύ, έχεις την εντύπωση πως βρίσκεσαι παντού στο σπίτι σου. Δεν είσαι εσύ που κινείσαι, αλλά ο κόσμος γύρω σου».



Οι γυναίκες επιστήμονες στην Ευρωπαϊκή Ένωση καί η κινητικότητα της εργασίας ως ενισχυτικός παράγοντας της απασχόλησής τους

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- Διαπιστώσαμε εκτός από διακρατικές ανταλλαγές απόψεων και εμπειριών και αληθινά πρωτότυπες διεπιστημονικές προσεγγίσεις συνθέτων φαινομένων και προβλημάτων όπως αυτά της ανεργίας, της απασχόλησης της κοινωνικής συνοχής, της οικονομικής ανάπτυξης, του ανταγωνισμού, της παραγωγικότητας, της κινήσεως του κεφαλαίου, της Νομισματικής Ενοποίησης, του ρόλου των Ευρωπαϊκών πολιτικών, των διαφόρων θυλάκων ανεργίας, και των διαφόρων "Θεραπευτικών" μεθόδων αντιμετώπισης, της παιδείας, της κατάρτισης, και γενικά της εξελίξεως του ατόμου και των κοινωνιών.

- Κατετέθησαν στατιστικά στοιχεία για τους δείκτες της ανεργίας και δη αυτής των Γυναικών, των επιστημόνων και των νέων.

Αναρωτιέται κανείς ποιο είναι το αληθινό ζήτημα, ποιο προέχει;

Και φαίνεται πως το συμπέρασμα είναι πως όλα είναι μέρος και σύνολο και οι αλληλεπιδράσεις τους δεν μας αφήνουν καμιά αμφιβολία ότι η μεμονωμένη και υπερτονισμένη διάσταση οιαδήποτε θέματος όχι μόνον δεν εξασφαλίζει λύσεις αλλά δημιουργεί πρόσθετα προβλήματα.

Μέσα σ' όλα αυτά η κινητικότητα παρουσιάστηκε με τα θετικά και τα αρνητικά της στοιχεία και ως τρόπος σμικρύνσεως άλλων προβλημάτων όπως της μειώσεως της ανεργίας αλλά και ως ενισχύσεως της κοινωνικής συνοχής και της επικοινωνίας.

- Ιδιαίτερο βάρος και σκεπτικισμό δημιούργησε το θέμα των κονδυλίων Κατάρτισης, ως Ευρωπαϊκή πολιτική. Εάν όμως η κατάρτιση ειδωθεί ως πανάκεια, χωρίς σχεδιασμό ικανοποίησης μελλοντικών αναγκών θα οδηγήσει και αυτή όπως όλες οι μεμονωμένες αντιμετωπίσεις σε αδιέξοδο δηλ. στην παραγωγή κατηρτισμένων ανέργων στο μέλλον.

- Παρουσιάστηκαν στοιχεία από διάφορους

φορείς καθώς και η χρήση από αυτούς διαφόρων Ευρωπαϊκών πολιτικών και των διακρατικών προγραμμάτων. Διαπιστώθηκε ότι υπάρχουν πολλά δίκτυα για τα οποία όμως υπάρχει ανεπαρκής ενημέρωση.

- Παρουσιάστηκε η εμπειρία της Γερμανίας, της Γαλλίας, της Ολλανδίας και της Ιρλανδίας.

- Η πρόεδρος της Συνομοσπονδίας κατέθεσε την συνολική μαρτυρία και πρότεινε τρόπους αντιμετώπισης των διαφόρων θεμάτων όπως π.χ. την δημιουργία Δικτύων.

- Η κινητικότητα της εργασίας είναι μία βασική προϋπόθεση προσαρμογής του εργατικού δυναμικού και σημαντικότερος παράγοντας πρόληψης της ανεργίας. Συνεπώς, η κινητικότητα της εργαζόμενης γυναίκας μπορεί να συμβάλλει αποφασιστικά στην αντιμετώπιση της ανεργίας και πρέπει να ενισχυθεί.

- Υπάρχει κινητικότητα σε οργανώσεις μη κυβερνητικές, όπως π.χ. οι επιστημονικές οργανώσεις και είναι δυνατόν να παίξουν σημαντικό ρόλο στην προώθηση της Κινητικότητας. Πώς; με δύο τρόπους:

α) Με την διασφάλιση προϋποθέσεων. Άσκηση πίεσης στις κυβερνήσεις.

β) Με ανάπτυξη δικτύου. Διευκόλυνση / Αλληλοβοήθεια.

- Να μελετηθεί ποιες ευκαιρίες υπάρχουν για να εργασθούν οι γυναίκες στο εξωτερικό.

- Ποια υποδομή υπάρχει και γιατί οι γυναίκες δεν χρησιμοποιούν ούτε την υπάρχουσα υποδομή.

- Διαπιστώθηκε ότι οι γυναίκες εξαρτώνται περισσότερο από τα δίκτυα από ότι οι άνδρες και συνεπώς η δημιουργία η/και η λειτουργία τους θα πρέπει να ενισχυθεί.

- Απαραίτητη η Δημιουργία Δικτύου μεταξύ των οργανώσεων των επιστημόνων Γυναικών, που θα λειτουργεί τόσο σε εθνικό όσο και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, αξιοποιώντας το ανθρώπινο δυναμικό αλλά και την υλική υποδομή που διαθέτουμε. Δηλ. θα παράσχει το Δίκτυο πληροφόρηση και διευκόλυνση στις Γυναίκες Επιστήμονες με στόχο την διαφάνεια της Ευρωπαϊκής αγοράς, όσον αφορά τις ευκαιρίες απασχολήσεως

και τις πηγές χρηματοδοτήσεως κυρίως για την ανάληψη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών. - Διεθνείς συναντήσεις και Δημοσιεύσεις σε όλες τις γλώσσες (όπως το παράδειγμα της εκδόσεως για την κινητικότητα με την συνεργασία Γαλλίας, Πορτογαλίας, Ελλάδος, κ.λ.π.).

- Ανάπτυξη και προώθηση οιαδήποτε θετικών ενεργειών (όπως π.χ. παρεμβάσεις Γυναικών Επιστημόνων στα Ευρωπαϊκά Προγράμματα, όπως αναφέρθηκε στο Έρευνας και Τεχνολογίας όπου, για πρώτη φορά, συμπεριέλαβε και πρόγραμμα κοινωνικών επιστημών).

- Περισσότερες Γυναίκες Επιστήμονες στα κέντρα λήψεως των αποφάσεων.

- Κοινά ερευνητικά προγράμματα για μεγαλύτερη αξιοπιστία και συγκρισιμότητα των στοιχείων.

- Image building. Να μελετηθεί η εικόνα των Γυναικών Επιστημόνων, η νοοτροπία, η εκπαίδευση (τακτική, δια βίου, εξ αποστάσεως, κ.λ.π. για την επιβίωση και όχι μόνον).

- Να μελετηθεί ο νέος ρόλος της τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και ειδικότερα από την πλευρά των Γυναικών Επιστημόνων και να προωθηθούν συγκεκριμένες προτάσεις προς την ΕΟΚ και τις κυβερνήσεις.

- Διαπιστώθηκε ότι οι Γυναίκες μετακινούνται λιγότερο από τους άνδρες και πρέπει να ενισχυθεί η κινητικότητά τους, καθώς και οι προϋποθέσεις που δεν εξασφαλίζουν.

- Να μελετηθεί η κινητικότητα των Γυναικών και να αυξηθεί με στόχο την μείωση της ανεργίας και την κοινωνική συνοχή.

- Δημιουργία Ευρωπαϊκού Συνδέσμου Επιστημόνων με στόχο να παίρνει προγράμματα από Γυναίκες ερευνήτριες ή να θέτει την ισότητα αυτήν καθεαυτήν ως αντικείμενο ερεύνης.

Συγκεκριμένη πρόταση για συνάντηση (5η Διεύθυνση) ανάμεσα στους επιστημονικούς συνδέσμους που είναι δυνατόν ad hoc να χρηματοδοτηθεί.

- Να απευθυνθούμε στην 12η Διεύθυνση για χρηματοδότηση Ερευνητικών Προγραμμάτων γενικότερα.

Δρ. Άννα Δρίβα

ΤΑΥΡΟΚΑΘΑΨΙΑ

από το Χοροθέατρο Ροές

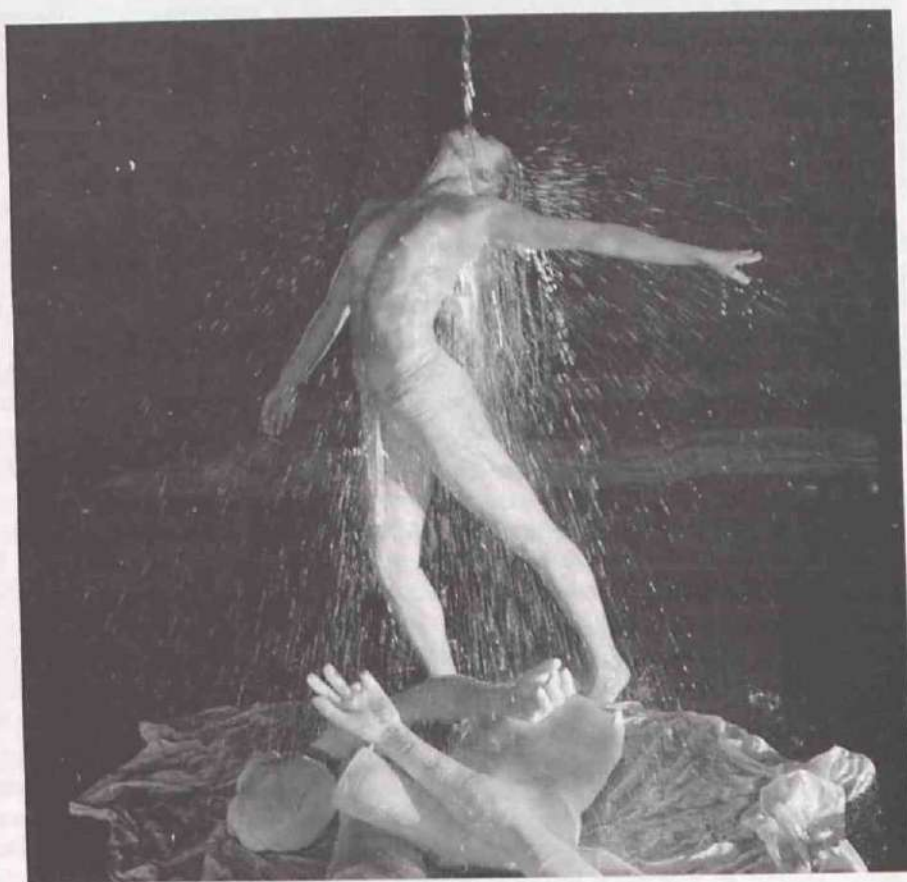
Ο Σ.Ε.Ε. οργάνωσε με μεγάλη επιτυχία στο Ηρώδειο την παράσταση του Χοροθεάτρου Ροές «Ταυροκαθάψια».

Εκλεκτοί μουσικοί, χορευτές, ηθοποιοί και τραγουδιστές, σε ένα ενιαίο σύνολο, με την καθοδήγηση της κυρίας Σοφίας Σπυράτου απέδωσαν το μύθο του Διόνυσου Ζαγρέα με έναν υπέροχο τρόπο. Η παράσταση αυτή θα μας μείνει αξέχαστη. Θερμά συγχαρητήρια σε όλους.



Η συνεργασία του Συνδέσμου με το χοροθέατρο ΡΟΕΣ για την παρουσίαση της παράστασης «ΤΑΥΡΟΚΑΘΑΨΙΑ» στο χώρο του θεάτρου ΗΡΩΔΕΙΟ αποτελεί ξεχωριστή τιμή για τις Ελληνίδες Επιστήμονες. Η συνεργασία αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική για το Σύνδεσμο Ελληνίδων Επιστημόνων και για ένα πρόσθετο λόγο. Τα έσοδα θα διατεθούν για την προώθηση ενός πολύ σημαντικού προγράμματος του Συνδέσμου που αφορά την επέξεργασία ειδικών μεθόδων διδασκαλίας της Ελληνικής Γλώσσας, στα ελληνικά σχολεία του Εξωτερικού καθώς και σε επαναπατριζόμενους Έλληνες από τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και τις παραεξείνιες περιοχές.

Από τον πρόλογο της προέδρου του Σ.Ε.Ε. κας Πόπης Νικολάου στο πρόγραμμα της παράστασης



Γι' αυτήν την παράσταση δούλεψαν φίλοι και συνεργάτες χορευτές, ηθοποιοί, ζωγράφοι, μουσικοί, σιδεράδες, ράφτρες, μηχανικοί και αρχαιολόγοι, πίσω και πάνω στη σκηνή.

Στην παράσταση αλλά και στα παρασκήνια πολύς ιδρώτας έτρεξε, πολλές σκέψεις ανταλλάχθηκαν, λύσεις βρέθηκαν (και άλλες ψάχνονται ακόμα) για το πως όλοι μαζί, θα φτάσουμε να σας διηγηθούμε ένα μύθο «θανάτου και αναγέννησης, του χάους και του κόσμου».

Θέλω να ευχαριστήσω όλους τους φίλους συνεργάτες και θέλω να ευχαριστήσω το Σύνδεσμο Ελληνίδων Επιστημόνων για τη θαυμάσια συνεργασία και την ευκαιρία που μας δίνει να συμβάλλουμε κι εμείς στον κοινό στόχο: τη διάδοση και διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας.

ΣΟΦΙΑ ΣΠΥΡΑΤΟΥ

ΒΡΑΒΕΙΟ ΥΠΑΤΙΑ



Την Πέμπτη 13.7.1995 πραγματοποιήθηκε η τελετή απονομής του βραβείου "ΥΠΑΤΙΑ", που ο Σύνδεσμος Ελληνίδων Επιστημόνων έχει καθιερώσει προς τιμήν της Αλεξανδρινής φιλόσοφου ΥΠΑΤΙΑΣ και το οποίο απονέμεται, κάθε δύο χρόνια, σε γυναίκες που έχουν να παρουσιάσουν σημαντική συμβολή στην Επιστήμη και στην Τέχνη ή έχουν συμβάλει σημαντικά στην προβολή της Ελλάδας στο εξωτερικό.

Με την πρώτη απονομή του βραβείου, για το 1992-93, τιμήθηκαν η Αμερικανίδα φιλόλογος Marianne MacDonald για την πολύτιμη προσφορά της στη δημιουργία ηλεκτρονικού αρχείου της ελληνικής γραμματείας, του περίφημου "Θησαυρού της Ελληνικής Γλώσσας", και η αείμνηστη Μελίνα Μερκούρη, για τη προσφορά της στην τέχνη και τους αγώνες της για την Ελλάδα γενικά και την επιστροφή των μαρμάρων του Παρθενώνα ειδικότερα.

Το 1994-95 το βραβείο απονεμήθηκε στην Ελληνίστρια κα Ζακελίνε δε Ρομίλυ, καθηγήτρια Παν/μίου και στις κυρίες Γιαννούλα Βασιλείου, Δέσπω Μουζούρη και Ελένη Φωκά τις τρεις δασκάλες της Κατεχόμενης Κύπρου.

Την εκδήλωση, που πραγματοποιήθηκε στον υποβλητικό χώρο του Ιστορικού Μουσείου του Πανεπιστημίου Αθηνών, στην Πλάκα, χαιρέτησαν η Υφυπουργός Παιδείας κ. Ελένη Στεφάνου, ο Κοσμήτωρας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Παρασκευόπουλος και η Γενική Γραμματέας του Σ.Ε.Ε κ. Ελένη Βαρουφάκη.

Αναφορά στο έργο της κυρίας Romilly έκανε η επίκουρος καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Αθηνών κα Στέλλα Πριόβολου, η οποία τόνισε ότι η βράβευση της ακαδημαϊκού και επιτίμου διδάκτορος του Πανεπιστημίου Αθηνών κας Romilly, εκφράζει ουσιαστικά την παραδοχή και την αναγνώριση μιας μεγάλης προσωπικότητας. Η καταπληκτική ακαδημαϊκή σταδιοδρομία της, το ευρύ και πρωτότυπο έργο της, η πολυδιάστατη επιστημονική και διδακτική δραστηριότητά της και η ανθρωπιστική θέση της έχουν ήδη καθιερώσει επάξια την τιμώμενη φιλόλογο - ελληνίστρια σ' όλο το διεθνή χώρο.

Η κυρία Πριόβολου επεσήμανε ότι για μας τους Έλληνες, η προσφορά της κας Romilly είναι ανεκτί-

μητη. Η προβολή της οικουμενικής αξίας του Ελληνικού πολιτισμού μέσα από τις πολυάριθμες μελέτες της, είναι εξαιρετικά σημαντική για την Ελλάδα του σήμερα, την Ελλάδα της Ενωμένης Ευρώπης. Στις μέρες μας που η Ενωμένη Ευρώπη αναζητά τις κοινές ρίζες πολιτισμού και που οι κλασικές σπουδές παραγκωνίζονται, η φωνή της Γαλλίδας Ελληνίστριας υψώνεται δυναμικά για να εκφράσει την ανάγκη διδασκαλίας της λατινικής και αρχαίας ελληνικής γλώσσας στα σχολεία. Η φωνή αυτή ενισχύει την πρόσφατη πρωτοβουλία του Έλληνα Υπουργού Παιδείας, κ. Γιώργου Παπανδρέου για την ίδρυση Ευρωπαϊκού Κέντρου Κλασικών Γραμμάτων με στόχο τη διεύρυνση της διδασκαλίας των γλωσσών αυτών στη μέση εκπαίδευση.

Ακολουθώντας η πρόεδρος του Συνδέσμου κυρία Πόπη Νικολάου, αναφέρθηκε στις τρεις δασκάλες της Κατεχόμενης Κύπρου και στη σημασία της παρουσίας τους για τη διατήρηση της ελληνικής παιδείας στα κατεχόμενα εδάφη. Τόνισε ότι οι κυρίες Γιαννούλα Βασιλείου, Δέσπω Μουζούρη και Ελένη Φωκά επέλεξαν συνειδητά να παραμείνουν στην Πατρική Γη για να μην εξαλειφθεί και το τελευταίο ελληνικό στοιχείο από την Κατεχόμενη Κύπρο και να εμποδίσουν τα Τουρκικά σχέδια για οριστική διχοτόμηση του νησιού. Παρά τα δεινά και τις κακουχίες της Κατοχής συνεχίζουν να διδάσκουν τα λίγα παιδιά των ελληνοκυπρίων που έχουν παραμείνει ακόμα στα Κατεχόμενα, την Ελληνική γλώσσα, τα ήθη και τα έθιμα της πατρίδας τους, τη μεγάλη σημασία της Ελευθερίας. Επίσης είπε ότι το όνομα ΥΠΑΤΙΑ του βραβείου σηματοδοτεί αγώνες ενάντια σε σκοταδιστικές δυνάμεις και είναι ταυτόσημο με την ομορφιά του πνεύματος, τη χαρά της ζωής, την ουσιαστική μόρφωση αλλά και τη θυσία. Όλες οι "ΥΠΑΤΙΕΣ" του Συνδέσμου χαρακτηρίζονται από μια



Οι δασκάλες της Κατεχόμενης Κύπρου με τα βραβεία τους



Η κ. Ζακλίν ντε Ρομιγί

κοινή στάση ζωής: Υψηλό αίσθημα Ευθύνης, Προσφορά και Θυσία για το κοινωνικό σύνολο, Σεβασμό στον άνθρωπο ως υπέρτατη αξία, Πίστη στην Ελευθερία.

Η κυρία Romilly μίλησε για τη "Διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας στη Γαλλία" και το κείμενο της ομιλίας της δημοσιεύεται ολόκληρο.

Οι δασκάλες της Κατεχόμενης Κύπρου αναφέρθηκαν στην "Ελληνική Παιδεία στα Κατεχόμενα", με συγκίνηση αλλά και εκπληκτικό θάρρος διατράνωσαν την απόφασή τους να συνεχίσουν τον αγώνα τους για να κρατήσουν ζωντανή όχι μόνο την ελληνική γλώσσα, αλλά και την παράδοση και την πολιτιστική ταυτότητα όσων ζουν ακόμη στην Κατεχόμενη Κύπρο, μέχρι την τελική δικαίωση.

Η εκδήλωση ολοκληρώθηκε με απαγγελία ποιημάτων και ανάγνωση κειμένων από την ηθοποιό Εύα Κοταμανίδου, μέσα σε λιτή και συγκινητική ατμόσφαιρα, στη σκιά του Ιερού Βράχου.

Η ομιλία της κ. Ζακλίν ντε Ρομιγί

Η Διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας στη Γαλλία

Τα πρώτα μου λόγια θα είναι "ευχαριστώ". Ευχαριστώ κατ' αρχήν την Πρόεδρό σας, κα Νικολάου, αλλά επίσης όλους εκείνους χάρη στους οποίους παίρνω αυτό το βραβείο, που είναι για μένα συνάμα τιμή και χαρά.

Το βραβείο αυτό φέρει το όνομα της Υπατίας που ήταν μια γυναίκα καθηγήτρια: είμαι κι εγώ μια γυναίκα καθηγήτρια. Μα τι λέω; Ήμουν σ' όλη μου τη ζωή μια καθηγήτρια ευτυχισμένη και ενθουσιώδης, αντλώντας απ' τη διδασκαλία μου στιγμές ευεργετικές, στιγμές πνευματικής έξαρσης. Είμαι, επιπλέον, κόρη, εγγονή και δισέγγονη καθηγητών: ο πατέρας μου δίδασκε φιλοσοφία όπως η Υπατία. Θά 'θελα να πω ότι κατά τη γνώμη μου, στον σημερινό κόσμο όπου τα πράγματα δεν πηγαίνουν καλά (και η έκφραση δεν είναι αρκετά δυνατή), οι καθηγητές έχουν ένα σπουδαίο ρόλο να διαδραματίσουν. Τους περιέρχεται, πράγματι, η ευθύνη να πλάσουν ανθρώπους ικανούς να καλύτερεύσουν τον κόσμο, ανθρώπους διαυγείς, θαρραλέους, τίμιους. Είναι η πιο όμορφη αποστολή που υπάρχει.

Μπορούμε να τείνουμε προς αυτό το αποτέλεσμα μέσω διαφόρων επιστημών: η διδασκαλία μου ήταν τα αρχαία ελληνικά. Αυτές οι σπουδές περνούν κρίση σήμερα, θα επανέλθω σ' αυτό το θέμα αργότερα. Κατ' εμέ, βέβαια, υπήρ-

ξαν, παραμένοντες και θα παραμένουν πάντα κατάλληλες να εκπληρώσουν το ρόλο της διάπλασης που ανέφερα.

Για ποιο λόγο, στη Γαλλία του ΧΧ αιώνα, η αρχαία ελληνική γλώσσα των είκοσι ή είκοσι οκτώ αιώνων; Πώς να εξηγήσουμε ότι στον κόσμο μας που μεταβάλλεται με ταχείς ρυθμούς, που κλονίζεται από κοινωνικούς ή εθνικούς αγώνες, οικονομικές κρίσεις, νοιώθουμε την ανάγκη να διδάξουμε αυτή τη γλώσσα που δεν μιλιέται πια στην αλλοτινή της μορφή;

Ο λόγος, κατ' αρχήν, Κυρίες και Κύριοι, είναι ότι αυτή η μορφή ήταν θαυμάσια και η ποιότητα αυτής της γλώσσας, ασύγκριτη. Η ποιότητα μιας γλώσσας δεν είναι ποτέ τυχαίο γεγονός: μια γλώσσα ζει, εμπλουτίζεται, πτωχαίνει. Και όσοι θέλουν να εκφράσουν τις διάφορες χροιές μιας λεπτής και δυνατής σκέψης βρίσκουν τα μέσα σ' αυτή τη γλώσσα. Η ελληνική του Ομήρου διέθετε ήδη μια ποικιλία θαυμάσιων μορφών. Τρεις φωνές, πολλές εγκλίσεις, πολλούς χρόνους: στις σύγχρονες γλώσσες έχουμε χάσει αυτόν τον πλούτο. Αλλά και σ' όλο το φάσμα της, πόση πλαστικότητα! Πλαστικότητα στη σειρά των λέξεων, πλαστικότητα στη σύνθεση νέων λέξεων, στις νέες χροιές των εννοιών. Κι όλα αυτά χωρίς να απομακρύνεται από τη σταθερή ενάργεια. Και τι εκπληκτικό μέσο που καταφέρνει να δώσει στις επικλήσεις της εποποιίας αυτήν την ποιητική ζωντανία που εντυπωσιάζει ακόμα τους σημερινούς αναγνώστες. Ο 5ος αθηναϊκός αιώνας, έχοντας επίγνωση αυτού του πλούτου, της δύναμης των λέξεων, τα διατήρησε όλα βάζοντας όμως τάξη και ακρίβεια. Ήταν προσεκτικός, απαιτητικός. Ο παλιός μου φίλος, ο σοφιστής Πρόδικος, δεν έπαυε να διακόπτει τους ανθρώπους για να τους επιστήσει την προσοχή στις διαφορές που υπάρχουν ανάμεσα σε σχεδόν συνώνυμες λέξεις. Μ' αυτόν τον τρόπο οικοδομείται η ακρίβεια μιας γλώσσας. Θα μπορούσα ευχαρίστως να μακρυγορήσω γι' αυτή την αλλοτινή ελληνική γλώσσα. Και μάλιστα κυρίως τώρα που στη Γαλλία και νομίζω σ' όλες τις χώρες του κόσμου, η ποιότητα γενικά της γλώσσας χάνεται. Οι νέοι δεν ξέρουν να εκφραστούν με ακρίβεια και σαφήνεια. Η πειθαρχία της σκέψης χάνεται όπως και η πληρότητα της επικοινωνίας. Η γλώσσα της αρχαίας Ελλάδας θα τους βοηθούσε να κατέχουν καλύτερα την δική τους και να σκέφτονται ορθότερα.

Η αρχαία ελληνική έχει αυτή την ικανότητα ακόμα περισσότερο γιατί είναι μια γλώσσα - μητέρα που άφησε το ίχνος της σ' όλες τις γλώσσες της Ευρώπης. Ποιος λαός δεν χρησιμοποιεί τις λέξεις δημοκρατία, τηλέφωνο, ανάλυση, θεωρία, θέατρο, ήρωας; Δύσκολη απ' την σύνταξή της, αυτή η γλώσσα είναι διαυγής από τις συγγένειες που αποκαλύπτει ξαφνικά και οι οποίες δίνουν στις πιο καθημερινές

λέξεις την αρχική τους σαφήνεια και δύναμη.

Αλλά μετά απ' αυτή την παρατήρηση επιβάλλεται μια άλλη άποψη συνδεδεμένη όχι μόνο με τη γλώσσα, αλλά με τα κείμενα της αρχαίας Ελλάδας. Διότι ορισμένες απ' αυτές τις λέξεις δηλώνουν έννοιες που θέτουν προβλήματα και ερωτήματα. Παράδειγμα είναι η λέξη δημοκρατία: είναι η ίδια με τη σημερινή; τι καλό ή τι κινδύνους εμπεριέχει; Σε τι αντιτίθεται; τι απαιτεί; Με την έννοια στην πρωταρχική της μορφή και με τη νεοσύστατη τότε λέξη, οι Έλληνες του 5ου αιώνα έθεσαν αυτές τις ερωτήσεις και προσέφεραν απαντήσεις. Αυτές τις απαντήσεις μπορούμε σήμερα να τις αμφισβητήσουμε, να τις ξεπεράσουμε. Αλλά δεν μπορούμε, χωρίς να διατρέχουμε τον κίνδυνο της σύγχυσης, να τις αγνοήσουμε διότι όλα ξεκίνησαν από εκεί.

Προσοχή! Γιατί όλα ξεκίνησαν από εκεί; Όχι μόνο επειδή οι Έλληνες ήταν η αρχή του ευρωπαϊκού μας πολιτισμού, αλλά επειδή ήταν οι πρώτοι που προσπάθησαν να προσδιορίσουν, να κατανοήσουν, να συζητήσουν. Λαός διαυγής, προσπαθούσε να βάλει τάξη σε όλα.

Ως εκ τούτου, παρόλο που οι Έλληνες δανείστηκαν στοιχεία από πολλούς προγενέστερους πολιτισμούς, χάρη σ' αυτή τους την προδιάθεση, υπήρξαν απόλυτοι μυσταγωγοί.

Έτσι, για όλες αυτές τις έννοιες που ο σύγχρονος άνθρωπος καλείται να προσεγγίσει (την ελευθερία, το νόμο, τον πόλεμο και την ειρήνη, την παιδεία, την κληρονομικότητα, το θυμό και τον οίκτο, τη δικαιοσύνη και την επιείκεια), βρίσκουμε στα κείμενά τους ορισμούς, θέσεις, ακόμα απλές, νέες, σαφείς.

Υπήρχε τότε μια ορμή προς τη χαρά της κατανόησης: αυτή η ορμή θα μεταδοθεί στον μαθητή. Εξάλλου, δεν μπορεί να τη βρει πουθενά αλλού.

Και δεν είναι μόνο αυτό. Διότι, μόλις περάσουμε από τη γλώσσα στα κείμενα αποκαλύπτονται απέραντοι ορίζοντες. Μέσα απ' την ίδια ορμή για ανακάλυψη που μόλις επικαλέστηκα, αναδύονται όλοι οι φιλολογικοί πόλεμοι, η ποίηση, οι μύθοι. Και να! τότε μονομιάς, όλοι οι αρχαίοι ήρωες ζωντανεύουν, και θα συνεχίσουν αργότερα να κατοικούν στις λογοτεχνίες μας, στη ζωγραφική μας, στη μουσική μας. Και δεν ζουν μόνο μέσα στα έργα. Για κείνους που τους γνώρισαν στο σχολείο, γίνονται επίλεκτοι φίλοι που γεμίζουν τον κόσμο τους: Αχιλλέας, Ανδρομάχη, η ωραία Ελένη, Προμηθέας... Για τους νέους, δεν είναι, άραγε, αυτοί σημεία αναφοράς πολύ πιο πολύτιμα απ' ότι η ρυπαρή επικαιρότητα των εφημερίδων;

Ναι! γιατί θεωρώ τη μελέτη των αρχαίων ελληνικών όχι μόνο πλούτο, αλλά αναντικατάστατη.

Ίσως, Κυρίες μου, σας θλίβει το γεγονός ότι μιλώ για την αρχαία και όχι για τη νέα ελληνική. Είδα τον φίλο μου Κωνσταντίνο Δημαρά να αναπτύσσει στη Γαλλία τις νεοελληνικές σπουδές. Επικροτώ τέτοιες προσπάθειες. Οι

ανταλλαγές ανάμεσα στις δύο μορφές της γλώσσας είναι πολλαπλές. Τονίζω μόνο ότι θα είναι ακόμη περισσότερες με την προϋπόθεση ότι η νεο-ελληνική γλώσσα θα μείνει πιο πιστή στις παραδόσεις της. Εξάλλου, η χρησιμότητα των δύο σπουδών θα είναι πάντα ριζικά διαφορετική. Για να επανέλθω στην αρχαία ελληνική - τα ποσοστά μειώνονται, η γλώσσα εγκαταλείπεται. Η αρχαία ελληνική όπως και η λατινική περνούν κρίση. Στην πραγματικότητα αυτή η κρίση βάλλει τις φιλολογικές σπουδές στο σύνολό τους.

Η αιτία; Θά 'πρεπε μάλλον να πούμε "οι αιτίες". Είναι η ζάλη της επιστημονικής προόδου, η αγωνία του επαγγέλματος και ο φόβος της ανεργίας. Είναι κυρίως ο "υλισμός".

Βρίσκεται παντού αυτός ο υλισμός -στον ιστορικό υλισμό- και περιέργως ορισμένοι απ' τους εκπαιδευτικούς του κατηγορούν τη μόρφωση ως αστικό φαινόμενο, λες και δεν ήταν, από τη φύση της, ανοιχτή σε όλους, - αλλά και στον καπιταλισμό και τον κόσμο των επιχειρήσεων, όπου πάνω απ' όλα μετρά το υλικό κέρδος. Παρακολουθώ τις εκπομπές στην τηλεόραση: "Πόσο κοστίζει;" είναι η ερώτηση στην οποία πρέπει να ξέρει κανείς να απαντήσει. Και όσοι ζουν κατ' αυτόν τον τρόπο δεν αναρωτιούνται "πόσο κοστίζει" να μην έχουν εξασκήσει ούτε τη μνήμη τους, ούτε την προσοχή τους, ούτε την πειθαρχία του πνεύματος, ούτε την μεγαλοψυχία ή την ανεκτικότητα. Στην πραγματικότητα κοστίζει, και μάλιστα ακριβά.

Οι άνθρωποι δεν καταλαβαίνουν ότι είναι συχνά πολύ χρήσιμο, ακόμα κι από υλική άποψη, να σπλιζουμε τους νέους με πνευματικά και ηθικά εφόδια, για να αντιμετωπίσουν τους αγώνες της ζωής. Ο αποπροσανατολισμός των νέων είναι έκδηλος: όσοι έζησαν με τη συντροφιά του Αχιλλέα και της Αντιγόνης ήταν πιο δυνατοί κι ευτυχημένοι.

Γι' αυτό το λόγο ιδρύσαμε εδώ και μερικά χρόνια τον Σύλλογο SEL (Διαφύλαξη των Φιλολογικών Σπουδών). Συγκεντρώνει σήμερα 7000 άτομα. Έχει επιτύχει κάποια αποτελέσματα. Η κοινή γνώμη αντιδράει θετικά. Ο εκδοτικός χώρος και το θέατρο παρουσιάζουν μίαν αναγέννηση. Αλλά ο αγώνας παραμένει πολύ σκληρός στα εκπαιδευτικά ιδρύματα που δεν μπορούν να προσφέρουν όλες τις επιλογές.

Πιστεύω πως σ' αυτόν τον αγώνα, και σ' αυτήν την ελπίδα θελήσατε να προσφέρετε αυτό το βραβείο. Κι αυτό θα μου είναι πολύτιμο. Εξάλλου, ξαναζωντανέψατε μια ωραία παράδοση της Αρχαίας Ελλάδας: να ξυπνήσετε τον ζήλο των ανθρώπων για τις τιμές και τις επιβραβεύσεις. Πιστεύω πως ο εκπαιδευτικός χώρος θα κέρδιζε αν έπραττε παρομοίως. Χαίρομαι, πάντως, που είμαι αποδέκτης μιας τέτοιας χειρονομίας από μέρους σας. Είμαι περήφανη και σας είμαι ευγνώμων. Ένας ακόμα λόγος για ν' αγαπήσω την Ελλάδα. Εξάλλου, δεν φοβάμαι ότι θα την ξεχάσω ποτέ.

Ζακλίν ντε Ρομιγί

ΣΥΝΤΟΜΟ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ

Κόρη και εγγονή καθηγητών, η κ. Romilly διέτελεσε καθηγήτρια της Ελληνικής λογοτεχνίας στη Σορβόνη, από το 1957 μέχρι το 1973, με εξειδίκευση στον Θουκυδίδη και τους τραγικούς ποιητές. Έγινε η πρώτη γυναίκα καθηγήτρια στο Collège de France, το 1973, στην έδρα "Η Ελλάδα και η διαμόρφωση της Ηθικής και Πολιτικής Σκέψης".

Υπήρξε η πρώτη γυναίκα - μέλος της Académie des Inscriptions et Belles Lettres, το 1975, και Πρόεδρος της ίδιας Ακαδημίας το 1987. Είναι η δεύτερη γυναίκα - μέλος της Γαλλικής Ακαδημίας, από το 1989, μετά την Marguerite Yourcenar. Επίτιμη διδάκτωρ των

Πανεπιστημίων Οξφόρδης, Γέιλ, Μόντρεαλ, Δουβλίνου, Χαϊδελβέργης και Αθηνών. Αντεπιστέλλον μέλος των Ακαδημιών Βιέννης, Δανίας, Νάπολης, Τουρίνου, Γενεύης, Βαυαρίας, Κάτω χωρών, της Βρετανικής Ακαδημίας, της Αμερικανικής Ακαδημίας Γραμμάτων και Επιστημών και της Ακαδημίας Αθηνών από το 1975. Από το 1990 είναι και ξένος εταίρος της Ακαδημίας Αθηνών.

Από το 1969 είναι επίτιμο μέλος της Ελληνικής Ανθρωπιστικής Εταιρείας και έχει τιμηθεί από την Ελλάδα με το "Μετάλλιο Ευποιίας" και το "Παράσημο του Φοίνικα", με το βραβείο "Ωνάση" και το βραβείο "Υπατία".

Κορυφαία διεθνής αναγνώριση της προσφοράς της είναι και το Grand Prix d'Académie, της Γαλλικής Ακαδημίας, το 1984.

Εκδήλωση για τα 50 ΧΡΟΝΙΑ από τη λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου

Στα πλαίσια των εκδηλώσεων για την επέτειο των 50 χρόνων από τη λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, ο Δήμος Νίκαιας, σε συνεργασία με το Σύνδεσμό μας, διοργάνωσε την 9η Μαΐου 1995 ημερίδα με θέμα:

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ

Στην ημερίδα, το συντονισμό της οποίας είχε η Αντιπρόεδρος του Συνδέσμου μας κ. Μαρία Κατσιβαρδάκου - Μαντούβαλου, έλαβαν μέρος εκπρόσωποι Σέρβων Εκπαιδευτικών, που κατέθεσαν τις μαρτυρίες τους ως δάσκαλοι στη σημερινή Σερβία του πολέμου.

Για λογαριασμό του Συνδέσμου μας, μίλησαν οι φιλόλογοι κ.κ. Ελένη Κουπατσάρα - Μπενέα με θέμα: "Εκπαιδευτικός - σκιαγράφηση του ρόλου", και Ελένη Σταυροπούλου με θέμα: "Η δράση των Ελλήνων δασκάλων σε δύσκολους καιρούς".

Η κ. Ελένη Κουπατσάρα - Μπενέα, μεταφέροντας τις εμπειρίες της από την τριαντάχρονη συμμετοχή της στην εκπαιδευτική πράξη, ετόνισε τη διαλεκτική σχέση που αναπτύσσεται ανάμεσα στην κοινωμία και τον Εκπαιδευτικό - Δάσκαλο, ο οποίος είναι ο πρώτος αποδέκτης κάθε κοινωνικού κραδασμού, γεγονός που κάνει το λειτουργημά του φοβερά δύσκολο.

Επεσήμανε την ανάγκη ύπαρξης εμπνευσμένων δασκάλων, ιδιαίτερα στη σύγχρονη εποχή, όπου οι ραγδαίες οικονομικοπολιτικοκοινωνικές εξελίξεις θέτουν υπό αμφισβήτηση τις πνευματικές και ηθικές αξίες του παρελθόντος, με αποτέλεσμα να εξασθενίζει ακόμα και ο ρόλος του δασκάλου στην πορεία του κοινωνικού γίνεσθαι.

Σκιαγραφώντας λοιπόν το πρότυπο του επαρκούς και κατάλληλου για τη μεγάλη αποστολή του Δασκάλου, τόνισε την αναγκαιότητα ύπαρξης ενός ανθρωποκεντρικού μοντέλου στη διαδικασία της αγωγής του σύγχρονου νέου και φωτογράφησε έναν Εκπαιδευτικό, που στόχο του δεν έχει



μόνο την μετάδοση γνωστικών πληροφοριών, αλλά την διάπλαση μαθητών "πολιτών του κόσμου", με "καθολική" προσωπικότητα, με δημοκρατικό και φιλειρηνικό χαρακτήρα, χωρίς διακρίσεις, ρατσισμούς και φανατισμούς.

Σαν την πιο μεγάλη "αρετή" του Δασκάλου θεώρησε την προσφορά των πνευματικών και ψυχικών του δυνάμεων για την αναβάθμιση και τη βελτίωση της κοινωνίας και του κόσμου κατ' επέκταση, αφού κύρια αποστολή του είναι να συμβάλλει στην ανοδική πορεία του ανθρώπου, ενός ανθρώπου ολοκληρωμένου, με πνευματική χειραφέτηση, που ξεκινά από την Παράδοση και έχει σαν στόχο την αδέσμευτη πρωτοβουλία.

Τελειώνοντας τόνισε ότι ο δάσκαλος, έχοντας πάντα οδηγό την αγάπη για το νέο άτομο, δεν πρέπει να εγκαταλείπει τον αγώνα και για την προσωπική και επαγγελματική του αναβάθμιση, μιας και δε νοείται σωστή Παιδεία με υποβαθμισμένους λειτουργούς. Και είναι σχεδόν βέβαιο ότι το κοινωνικό και το εθνικό οικοδόμημα δεν μπορεί να υπάρξει ή τουλάχιστον να κινηθεί ανοδικά με υποβαθμισμένους τους στυλοβάτες του, τους Δασκάλους, αυτούς τους ψυχοπλάστες κάθε νέας γενιάς.

Η κ. Ελένη Σταυροπούλου, χαρακτηρίζοντας το Δάσκαλο ως κατ' εξοχήν κοινωνικό εργάτη, επεσήμανε τη διαχρονική παρουσία του στο κοινωνικό γίνεσθαι και τους αγώνες του για την κατάκτηση των αγαθών της Παδείας, της Ελευθερίας και της Δικαιοσύνης σε δύσκολους καιρούς.

Αναφέρθηκε στην εποχή της Τουρκοκρατίας, στο Κρυφό Σχολείο και στη δράση του Κοσμά του Αιτωλού, που μέσω της Παιδείας, προσπαθούσε να αφυπνίσει το σκλαβωμένο γένος μας. Το έργο του και γενικά οι προσπάθειες για αναγέννηση της Παιδείας δεν ήταν πάντα εύκολες.

Επεσήμανε τις δυσκολίες και τις αντιδράσεις στο έργο των φωτισμένων δασκά-

λων της γενιάς του Εκπαιδευτικού Ομίλου για την καθιέρωση της δημοτικής γλώσσας, την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση και τις διώξεις των προοδευτικών εκπαιδευτικών από τις δικτατορίες Κονδύλη και Μεταξά.

Η αναφορά συνεχίστηκε με τη σκιαγράφηση του ρόλου του Δασκάλου στα δέκα χρόνια του πολέμου και της γερμανικής κατοχής.

Χιλιάδες στρατευμένοι - πολλοί νεκροί ή ανάπηροι κι άλλοι πίσω να ιδρύουν με τεράστιους κινδύνους συσσίτια και να σώζουν από βέβαιο θάνατο χιλιάδες Ελληνόπουλα.

Τα σχολεία κλειστά, το κύμα της Εθνικής Αντίστασης να φουντώνει κι αυτοί να δίνουν δυναμικά το παρόν στο προσκλητήριο των αντιστασιακών οργανώσεων.

Κύριο μέλημα η ανόρθωση της Παιδείας. Ίδρυση παιδικών σταθμών στην ελεύθερη ορεινή Ελλάδα, δημιουργία Παδαγωγικών Φροντιστηρίων για την αποφοίτηση νέων δασκάλων που θ' αποτελούσαν τον πυρήνα των σχολείων της κατοπιτής ελεύθερης Πατρίδας, πολιτιστικές εκδηλώσεις και πολλή αγάπη στο βασανισμένο λαό μας και προ πάντος στα παιδιά της κατοχής.

Κι αργότερα, στα χρόνια της Χούντας, η εκπαιδευτική κοινότητα, κάνοντας πάλι το χρέος της, περιέθαλψε με στοργή παιδιά εξόριστων και φυλακισμένων αγωνιστών.

Εν συνεχεία έγινε αναφορά στη σθεναρή αντίσταση που προβάλλουν σήμερα οι Ελληνοκύπριες δασκάλες Ελένη Φωκά, Γιαννούλα Βασιλείου και Δέσπω Μουζούρη, στα κατεχόμενα εδάφη της Κύπρου μας.

Τελειώνοντας εξέφρασε την ευχή ο αγώνας του Έλληνα και κάθε άλλου Δασκάλου, όπου γης, να μην πάει χαμένος. Να επικρατήσει παντού και για πάντα **ποτέ πια πόλεμος**.

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ ΣΤΗ ΝΟΤΙΑ ΙΤΑΛΙΑ

ΑΠΟΥΛΙΑ - ΚΑΛΑΒΡΙΑ - ΣΙΚΕΛΙΑ

Τον Απρίλιο του 1995 ομάδα μελών και φίλων του Συνδέσμου μας πραγματοποίησε στην Κάτω Ιταλία εκδρομή, την οποία οργάνωσε η υπεύθυνη της Επιτροπής Παιδείας, ιστορικός κ. Έφη Κέντρου σε συνεργασία με τα μέλη του Δ.Σ. Ελένη Βαρουφάκη και Μαρία Καρπαθιώτου.

ΑΠΟΥΛΙΑ

Η περιήγηση ξεκίνησε από τα ελληνόφωνα χωριά της Απουλίας, τα κτισμένα μέσα σε μαγευτική φύση, εντυπωσιακά όμοια με την ελληνική. Όλη αυτή η περιοχή της Απουλίας γύρω από το Lecce (το αρχαίο **Λύκειο**) είναι επίσημα αναγνωρισμένη από το ιταλικό σύνταγμα ως ελληνόφωνη ζώνη και συγκεκριμένα ως εθνογλωσσική μειονότητα. Η Grecia Salentina -η Ελλάδα του Σαλένιο- έχει έκταση 140 περίπου τετραγωνικά χιλιόμετρα, με 5 χιλιάδες κατοίκους καταμετρημένους σε εννέα οικισμούς, με πρωτεύουσα το Μαρνιάνο.

Το γλωσσικό ιδίωμα της περιοχής -τα γκρεκάνικα- έχει συγγένεια με νησιωτικές ελληνικές διαλέκτους, περιλαμβάνει δωρικές ρίζες, αρχαιοελληνικά και μεσαιωνικά στοιχεία και τέλος ιταλικές λέξεις.

Κατά την κ. **Ιζαμπέλα Μπεναρντίνι**, καθηγήτρια του Πανεπιστημίου του Lecce, οι λόγοι που συντέμνουν στη συρρίκνωση της ελληνοφωνίας στην περιοχή είναι πολλοί, κυρίως δε:

1) Η τουρκική εισβολή στην Απουλία, το 1380, οπότε ισοπεδώθηκαν τα ελληνόφωνα χωριά και καταστράφηκε το μοναστήρι του **Αγίου Νικολάου** - κέντρο των ελληνικών γραμμάτων.

2) Το κλείσιμο του ελληνικού εκπαιδευτηρίου της Ναρντό, κοντά στον **Τάραντα**, στα τέλη του 15ου αιώνα.

3) Η αντικατάσταση της ορθόδοξης λειτουργίας στα ελληνικά, με την καθολική στα λατινικά, μεταξύ 1570 και 1633 μ.Χ.

4) Οι πιέσεις και διώξεις του ελληνόφωνου πληθυσμού από τους τοπικούς φεουδάρχες που ήσαν όλοι νορμανδικής, ιταλικής και γαλλονορμανδικής προέλευσης.

5) Η διακοπή κάθε επαφής των ελληνόφωνων κατοίκων με τον εθνικό κορμό, κάτι που άρχισε το 1040 με τη νορμανδική κατάκτηση της Απουλίας και ολοκληρώθηκε το 1071 με την αποχώρηση των τελευταίων βυζαντινών στρατιωτών από το Μπάρι (την αρχαία **Βάρη**). Η κατάσταση αυτή εξελίχθηκε σε πλήρη απομόνωση με την επικράτηση της φραγκοκρατίας και τουρκοκρατίας στην Ελλάδα.

6) Η ανάπτυξη των συγκοινωνιών και επικοινωνιών και κυρίως η εισβολή των ραδιοτηλεοπτικών μέσων της εποχής μας.

7) Η μετανάστευση των ελληνόφωνων κατοίκων μέσα



και έξω από την Ιταλία.

8) Το αίσθημα απομόνωσης και ένα έντονο σύμπλεγμα κατωτερότητας που διακατείχαν τους Ελληνόφωνους κατοίκους όταν έρχονταν σε επαφή με τους άλλους Ιταλούς. Ένοιωθαν πως δεν τους καταλάβαιναν.

Τα πράγματα όμως έχουν αλλάξει σημαντικά στις μέρες μας. Με την οικονομική ενίσχυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς τις γλωσσικές μειονότητες τα γκρεκάνικα - τα οποία γράφονται στα λατινικά - διδάσκονται ελεύθερα σε εθελοντικά μαθήματα από γέρους Ιταλόφωνους. Τελευταία, μπήκαν επίσημα στα σχολικά προγράμματα και τα ελληνικά. Ειδικά στην Απουλία, όπου δεν υπάρχουν οικονομικά προβλήματα έντονα όπως στην Καλαβρία, κάθε χωριό έχει το δικό του πολιτιστικό σύλλογο, με ελληνικά ονόματα, όπως π.χ. **HORAMA** = η χώρα μας.

ΚΑΛΑΒΡΙΑ

Τα χωριά της Καλαβρίας σκαρφαλωμένα στα βράχια του Ασπρομόντε, σηματοδομένα από τη φτώχεια και το φόβο των διάφορων καταχτητών, κρατούν ακόμα ζωντανή τη γλώσσα τους και κυρίως την αγάπη τους για κάθε τι Ελληνικό.

Στη Bova Marina, επίγειο της Bova (από την ελληνική λέξη "βους") υπάρχει Ινστιτούτο της Ελληνικής Γλώσσας, με καινούργιο δικό του κτίριο και βιβλιοθήκη (τα ράφια της οποίας περιμένουν τις προσφορές μας σε βιβλία). Στην πλατεία της πόλης υπάρχει επιγραφή με κεφαλαία ελληνικά γράμματα "**ΠΛΑΤΕΙΑ ΔΗΜΑΡΧΕΙΟΥ**".

ΣΙΚΕΛΙΑ

Στη Σικελία δε μιλάνε πλέον ελληνικά, κρατούν όμως άσβεστη την αγάπη και το θαυμασμό για την Ελλάδα και σε κάθε ευκαιρία τονίζουν την ελληνική τους προέλευση.

Στο αρχαίο θέατρο των Συρακουσών, εκεί που ο Αισχύλος δίδαξε τους "**Πέρσες**" λίγο μετά τη ναυμαχία της Σαλαμίνας, εκεί που εξακολούθησαν να παίζονται τραγωδίες μέχρις ότου οι Ρωμαίοι το μετέτρεψαν σε αρένα, εκεί και σήμερα γίνονται πολιτιστικές εκδηλώσεις και παίζονται αρχαίες τραγωδίες.

Στη Σικελία νοιώθει κανείς έντονη την ελληνική παρουσία όχι μόνο στα μνημεία, αλλά ακόμα και στις ονο-



μασίες δρόμων και πλατειών. Π.χ. στις Συρακούσες "Πλατεία Αρχιμήδη", "Via Pindaro".

Το ταξίδι αυτό στη Μεγάλη Ελλάδα ήταν συγκινητική εμπειρία για όλους όσους συμμετείχαν. Κάτι από την ψυχή τους, έννοιωσαν πως έμεινε πίσω εκεί, κάτι που τους τραβά να την ξαναεπισκεφτούν και να προσφέρουν όσα πιο πολλά μπορούν για τη σύσφιξη των δεσμών, για το καλό και των δύο λαών, για την ειρήνη και αλληλεγγύη ανάμεσά τους.

Ελένη Βαρουφάκη,
γενική γραμματέας του Δ.Σ. του ΣΕΕ

* Ευχαριστίες του ΣΕΕ προς τις κ.κ. Έφη Κέντρου, Λία Καραβία, Άννα Φιλίνη και Νανά Πλευρίτη, για τη συμβολή τους στην πραγματοποίηση της εκδρομής.

Χαρακτηριστικό ποίημα στα γκρεκάνικα - απαγγελία ελληνόφωνης δασκάλας της **Bona Marina**.

"Περάνει ο καιρός"

"Περάνει ο καιρός στο αυλάκι του κρεββατίου του, ο άνθρωπο μένει και σου γλώσσα μου πεθαίνει, για τον καιρό της περάνει, για τους ανθρώπους η αντίμειψη, ο ποταμό κατεβαίνει, ο καιρό είναι καλό, τα δεντρά θλιμμένα, τα πουλιά τραγουδοῦσι αγάπης ζωή, έτω πεθαίνει και μετσού πεθαίνει η ψυχή μου. Φυσάει ο βορρέας, πετουσι τ' άστρα, πέτει η ελπίδα. Ο ποταμό τρέχει πάντα, ο καιρός περάνει".

BOVA MARINA

Ποιος το λέε πως θάκουα
τον εθνικό τον ύμνο
στα Γκρεκάνικα!
Ποιος το λέε να ιδώ
μαντόνα μεο την ήβη της
να τραγουδά σπαρακτικά
-Πε μου ποια είμαι!
στα Γκρεκάνικα!
Να ιδώ το στεγνωμένο δάσκαλο
να παίζει την κιθάρα
και πίσω τα παιδόπουλα
φωνές castrato η χορωδία
Στον τοίχο η σημαία μας
τ' αστέρι της Βεργίνας
Και σαν χορέφαν τα παιδιά
με τα λιγνά παπούτσια
έσκυφα και το φίλησα το πρώτο
το μεγάλο
κι απόμεινε στα χείλη μου
ο νότος του ιδρώτα
που χώνεψε στο δάκρυ μου
κι ήταν τα δυο τους ένα.

Ένα από τα ποιήματα που η κ. Νανά Πλευρίτη εμπνεύστηκε στο ταξίδι οδοιπορικό στη Μεγάλη Ελλάδα.



ΕΚΘΕΣΗ
ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ
ΤΗΣ

ΙΩΑΝΝΑΣ ΑΣΜΑΝΗ

Έκθεση ζωγραφικής της ζωγράφου Ιωάννας Ασμάνη. Έγινε στο Εντευκτήριο του Σ.Ε.Ε. Η γνωστή καλλιτέχνης σημειώνει:

Έχω δει πουλιά που καθρεφτίζονται στο τζάμι του κλουβιού τους, και κελαϊδάνε καλύτερα. Την ίδια ευχαρίστηση αισθάνεται αυτός που έφτιαξε μια ανθρώπινη φιγούρα και την έχει απέναντί του να τον κοιτάει. Τόχει πει αυτό ο Τζιακομέτι, ελάχιστα κάπως αλλοιώς. Τα μάτια των παιδιών, τα μάτια των γυναικών είναι η Πύλη του Κόσμου γιαυτό και ζωγραφίζω αυτά τα θεία πλάσματα, της υπομονής, της χαράς και της γέννας, πάνω στο μουσαμά με λαδόχρωμα.

Ιωάννα Ασμάνη



ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ



Η Επιτροπή Πολιτισμού το Μάιο του 1995 οργάνωσε εκδήλωση για την ψυχαγωγία των παιδιών απ' τη Βοσνία, που είχαν έρθει με τη βοήθεια της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε. και φιλοξενούνταν σε οικογένειες στην Αττική.

Για την πραγματοποίηση αυτής της εκδήλωσης εργάστηκαν τα μέλη της επιτροπής κυρίες Ελένη Χατζηδιάκου, Ντίνα Αλεξανδροπούλου, Ελένη Κικίλια και Μαίρη Ζωγράφου.

Βοήθησαν την εκδήλωση φοιτήτριες του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών του Παν/μίου Αθηνών.

Επίσης οργανώθηκε, με τη συμμετοχή φοιτητών, εργαστήριο ζωγραφικής για τα παιδιά της Βοσνίας που βρίσκονται στην Αθήνα, στα πλαίσια της ημερίδας του Δήμου Νίκαιας και του Συνδέσμου μας με θέμα "Ο ρόλος του Εκπαιδευτικού στην Ειρήνη και στον Πόλεμο", στο 2ο Δημοτικό Σχολείο Νίκαιας. Σ' αυτό βοήθησε πολύ ο Δήμος Νίκαιας που αγόρασε και πρόσφερε στα παιδιά τα υλικά ζωγραφικής.

Ιδιαίτερα πρέπει να τονιστεί η προσφορά της κ. Ελένης Χατζηδιάκου για την εξασφάλιση δωρεάν εισιτηρίων από την Εργατική Εστία, για το Μουσικό Σπίτι "Δί-



Η κ. Διδώ Σωτηρίου στα γραφεία του Συνδέσμου μας με μέλη της Επιτροπής Πολιτισμού



Η εκδήλωση στο «Δίαυλο»

αυλος" όπου πραγματοποιήθηκε η εκδήλωση, αλλά και για τα πολύ ωραία παιχνίδια που μοιράστηκαν στα παιδιά, προσφορά του εργοστασίου παιχνιδιών "Mattel".

Στην ίδια εκδήλωση με θέμα την ιστορία του μικρού Αλέξανδρου που γυρίζει τα παράλια της Ελλάδας με τη βοήθεια της Γοργόνας η κ. Μαρίζα Κωχ μας είπε πολλά και ωραία Ελληνικά τραγούδια που τα τραγουδήσαμε όλοι μαζί και χορέψαμε.

Τα παιδιά της Βοσνίας άκουγαν τις απαγγελίες των κειμένων και τα τραγούδια μεταφρασμένα στη γλώσσα τους από ειδική με-

ταφράστρια.

Στην εκδήλωση παρευρέθηκαν οι δάσκαλοι των παιδιών, εκπρόσωποι του Υπουργείου Παιδείας τους, μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του Συνδέσμου, κ. Ελένη Βαρουφάκη, κ. Μαρία Κατσιβαρδάκου και κ. Σούλα Μινωτάκη, μέλη της επιτροπής Πολιτισμού και άλλοι.

Στο τέλος χόρεψαν όλοι Ελληνικούς χορούς.

Θερμή υποδοχή τους επιφύλαξαν οι μαθητές του σχολείου που τραγούδησαν προς τιμή τους, καθώς και ο σύλλογος γονέων και κηδεμόνων του σχολείου.

Τα παιδιά ζωγράφισαν με τέμπερες και πινέλα. Οι οδηγίες μεταφράζονταν στη γλώσσα τους ενώ οι δάσκαλοί τους και φοιτήτριες βοηθούσαν στην όλη διαδικασία.

Τα 130 παιδιά ζωγράφισαν πολύ ενδιαφέροντα έργα που πρόκειται να εκτεθούν σε αίθουσα του Δήμου Νίκαιας. Το θέμα που δόθηκε ήταν ελεύθερο και ενώ μόνο δύο παιδιά αναφέρθηκαν άμεσα στον πόλεμο ζωγραφίζοντας τανκς, όλα τα υπόλοιπα ζωγράφισαν ειρηνικές σκηνές. Όμως οι τραυματικές εμπειρίες του πολέμου όμως, είχαν γεμίσει τα έργα τους.

Όταν τελείωσαν, κάθε παιδί πήρε ένα μπαλόνι πάνω στο οποίο είχε δεθεί ένα μήνυμα ειρήνης και το άφησε να πετάξει στον ουρανό, μεταφέροντας το μήνυμα στους "μεγάλους της γης" όπως χαρακτηριστικά είπε η κ. Ελένη Χατζηδιάκου, μέλος της επιτροπής μας, που είχε και την ιδέα αυτή.

Στην εκδήλωση παρευρέθηκε το μέλος του Δ.Σ. κ. Μαρία Κατσιβαρδάκου.

– Στις 21 Φεβρουαρίου 1996 έγινε στα Γραφεία του Συνδέσμου παρουσίαση της ζωής και του έργου της γνωστής τραγουδίστριας *Μαρίζας Κωχ*, με την παρουσία και της ίδιας.

Την εκδήλωση, που προβλήθηκε και από τα ΜΜΕ, την παρακολούθησε πολύς κόσμος.

Αρχικά η Γεν. Γραμματέας του Συνδέσμου κ. Ελένη Βαρουφάκη έκανε μια σύντομη εισαγωγή και ύστερα η κ. Σούλα Αντωνίου, Κοινωνιολόγος καθηγήτρια στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, μίλησε για τη ζωή και το έργο της καλλιτέχνιδας.

Η Μαρίζα Κωχ στη συνέχεια, συνοδευόμενη από συνεργάτες της μουσικούς και χορωδία ενθουσίασε το ακροατήριο με τα



Τα παιδιά από τη Βοσνία στο εργαστήριο ζωγραφικής που οργανώθηκε γι' αυτά, στη Νίκαια



Η εκδήλωση με τα μπαλόνια, φοιτήτριες του Π.Τ.Ν. και παιδιά της Βοσνίας.

τραγούδια της.

Στο τέλος όλοι είχαν την ευκαιρία να μιλήσουν μαζί της και να τη γνωρίσουν καλύτερα, ενώ στον ίδιο χώρο υπήρχαν σε κασέτες και CD πολλά από τα τραγούδια της καλλιτέχνιδας.

Η επιτυχία της εκδήλωσης οφείλεται κατά πολύ στην ένθερμη συμπαράσταση και βοήθεια του μέλους της επιτροπής κας Ντίνας Αλεξανδροπούλου. Πολύ βοήθησαν επίσης οι κυρίες Ελένη Κικίλια, Ελένη Χατζηδιάκου,

Μαίρη Ζωγράφου και η Σούλα Μινωτάκη.

Λουίζα Κακίση - Παναγοπούλου
Υπεύθυνη Επιτροπής Πολιτισμού

Η Επιτροπή Πολιτισμού, που συγκροτήθηκε το Δεκέμβρη του 1993, αποτελείται σήμερα από τις κ.κ. **Ντίνα Αλεξανδροπούλου, Λουίζα Κακίση, Ελένη Κικίλια, Μαίρη Ζωγράφου και Ελένη Χατζηδιάκου.**

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΥΓΕΙΑΣ



Αυτοκίνηση ώρα μηδέν

Αλκοόλ και τροχαία ατυχήματα Στρογγυλό τραπέζι στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Ουσιαστικό βήμα με στόχο τον ενεργό και περισσότερο παρεμβατικό ρόλο του Συνδέσμου Ελληνικών Επιστημόνων στα προβλήματα σωματικής, ψυχικής, πνευματικής και κοινωνικής υγείας που απασχολούν την ελληνική κοινωνία, αποτέλεσε η διοργάνωση της Επιτροπής Υγείας Στρογγυλού Τραπέζιού, στο Παν/μιο του Πειραιά με θέμα το συσχετισμό της χρήσης αλκοόλ με τα τροχαία ατυχήματα, με την αρωγή και του Συμβουλευτικού Σταθμού του Πανεπιστημίου. Η προσέγγιση του αντικειμένου ήταν διεπιστημονική, η σύνθεση της ομάδας των εισηγητών ήταν διευρυμένη με εμπειρογνώμονες, με ελεύθερη συμμετοχή του ακροατηρίου στη συζήτηση, ώστε η στενότερη επαφή με την κοινωνία -ιδιαίτερα με φοιτητές και μαθητές- να βελτιστοποιήσει την αξία της εξαγωγής επιστημονικών συμπερασμάτων.

Τις οξείες διαστάσεις που έχει προσλάβει το πρόβλημα των τροχαίων ατυχημάτων στην Ελλάδα υπογράμμισε στο χαιρετισμό, που απηύθυνε η πρόεδρος του Συνδέσμου Ελληνικών Επιστημόνων κ. Π. Νικολάου. Εξέφρασε βαθύτατη ανησυχία για το γεγονός, ότι αντίθετα με την υπόλοιπη Ευρώπη, στη χώρα μας τα τροχαία ατυχήματα σημειώνουν αύξηση, ο αριθμός των νεκρών και των τραυματιών αυξήθηκε κατά 64% και 30% αντιστοίχως, για την περίοδο 1980 - 1993, με αποτέλεσμα να χάνουν τη ζωή τους στους δρόμους 2.000 άνθρωποι, να τραυματίζονται σοβαρά 4.000 και ελαφρότερα 28.000 ετησίως. Χαρακτήρισε το πρόβλημα "εθνική συμφορά" και κάλεσε πολιτεία και φορείς να ευαισθητοποιηθούν και να συνεργαστούν για την αποτελεσματική αντιμετώπισή του.

Στην εισήγησή του, πρώτος κατά σειρά ομιλητής, ο ορθοπαιδικός κ. Ι. Στ. Παπαδόπουλος, επίκουρος καθηγητής της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, υπεύθυνος του Τομέα Πρόληψης Ατυχημάτων του ΕΚΑΒ, διευκρίνησε ότι το πρόβλημα δεν τοποθετείται επιστημονικά ως "αλκοολισμός ή μέθη και τροχαία ατυχήματα", αλλά πρόκειται για το συσχετισμό της χρήσης οινοπνευματώχων ποτών και οδικής συμπεριφοράς. Υποστήριξε ότι η ελληνική επιστημονική κοινότητα έχει εντοπίσει από μακρού την ολέθρια σχέση οινοπνεύματος και οδήγησης και κατέκρινε δριμύτητα την ολιγωρία, που, στατιστικά, έχει οδηγήσει τη χώρα στην κορυφή της Ευρώπης, από την άποψη της ευθύνης του οινοπνεύματος στα θανατηφόρα τροχαία ατυχήματα με ποσοστό 45%. Η εμπειρική διαπίστωση που διατύπωσε ήταν ότι το σύνολο των τροχαίων ατυχημάτων με δίκυκλα που συμβαίνουν κατά τις νυκτερινές ώρες της Παρασκευής, του Σαββάτου και της Κυριακής οφείλονται στο γεγονός ότι ο οδηγός τελεί υπό την επήρεια οινοπνεύματος.

Παρέθεσε δε τα εξής στοιχεία:

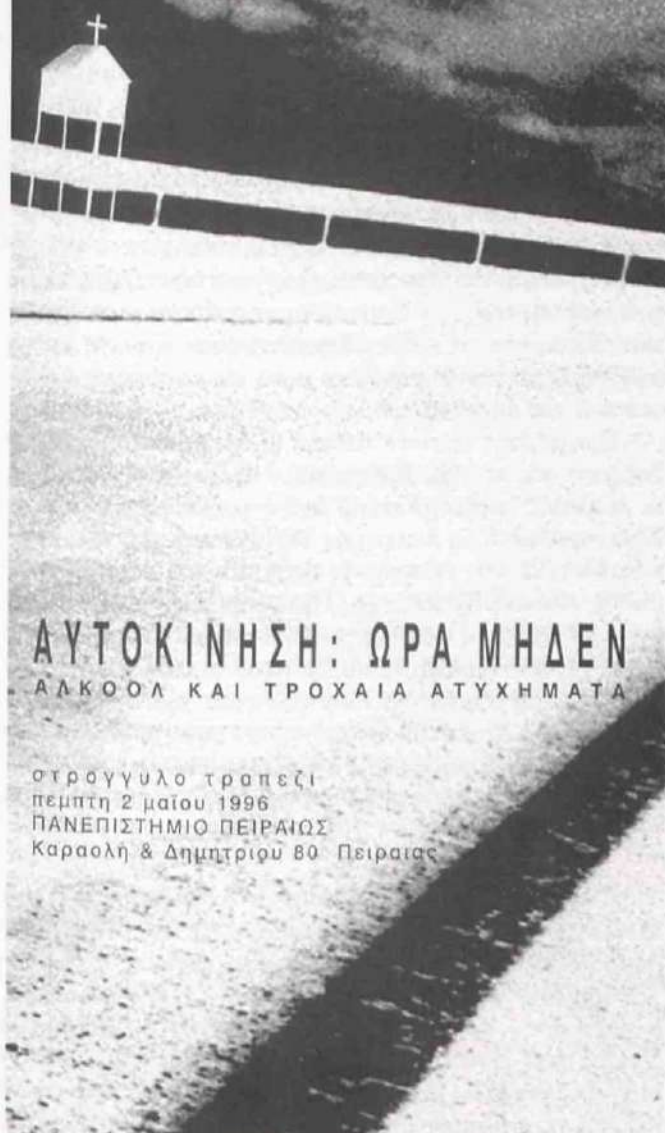
1) Όσο πιο βαρύ είναι το τροχαίο ατύχημα, τόσο μεγαλύτερη η συμμετοχή οδηγού, που τελεί υπό την επήρεια οινοπνεύματος. 2) Από τα ατυχήματα που ελέγχθηκαν την περίοδο 1993 - 1994, το 7,5% των οδηγών τελούσε υπό την επήρεια οινοπνεύματος, ενώ, κατά παράβαση της κείμενης νομοθεσίας ελέγχεται μόνο το 3% του συνόλου των ατυχημάτων. Πιθανολογείται με σχετική βεβαιότητα ότι επιμελέστεροι έλεγχοι είναι δυνατό να ανεβάσουν το ποσοστό των οδηγών που τελούν υπό την επήρεια οινοπνεύματος έως και στο 70%. 3) Τυχαίοι δειγματοληπτικοί έλεγχοι αλκοτέστ δείχνουν ότι τα ποσοστά των οδηγών που τελούν υπό την επήρεια οινοπνεύματος ανέρχονται σε 20% και 37%, εκτός και εντός Αττικής αντιστοίχως. 4) Αποτελέσματα αλκοτέστ που διενεργήθηκαν με αφορμή τροχαία ατυχήματα χάνονται σε ποσοστό 80% χωρίς να παρέχονται εξηγήσεις. 5) Στο 93% των ατυχημάτων με θύματα δε γίνονται αλκοτέστ.

Υποστήριξε επίσης ότι είναι αμφισβητήσιμη η επιστημονικότητα των ορίων αλκολαιμίας (περικτικότητα οινοπνεύματος στο αίμα) που προβλέπουν οι διάφορες εθνικές νομοθεσίες, ενώ στην Ελλάδα ανεξέλεγκτος υπεισέρχεται και ο υποκειμενικός παράγοντας με τη διαγνωστική δικαιοδοσία που ορίζεται για το αστυνομικό όργανο, που διενεργεί τον έλεγχο. Για διαταραχές στο νευρικό σύστημα, διαταραχές ικανές να επιφέρουν μοιραία αλλοίωση της οδικής συμπεριφοράς, αρκεί αλκολαιμία πολύ κατω του ορίου των 0,5 γρ/λίτρο, υπογράμμισε. Επέστησε τέλος την προσοχή στις πλάνες περί υποκειμενικής ανθεκτικότητας στις επιδράσεις του οινοπνεύματος στον οργανισμό και περί αναληπτικών, π.χ. καφές κ.τ.λ., καθώς και στην υπερεκτίμηση των δυνατοτήτων που προκαλεί.

Με την εισήγησή της, στη συνέχεια, η συγκοινωνιολόγος κ. Βανιώτου, τμηματάρχη του Υ.Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε., προσδιόρισε ως ατύχημα τη δυσλειτουργία ενός ή περισσότερων από τους παράγοντες ενός συστήματος, που συναποτελούν ο πεζός, ο χρήστης του οχήματος, η οδός με το περιβάλλον και το σύστημα ελέγχου.



ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ
ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ



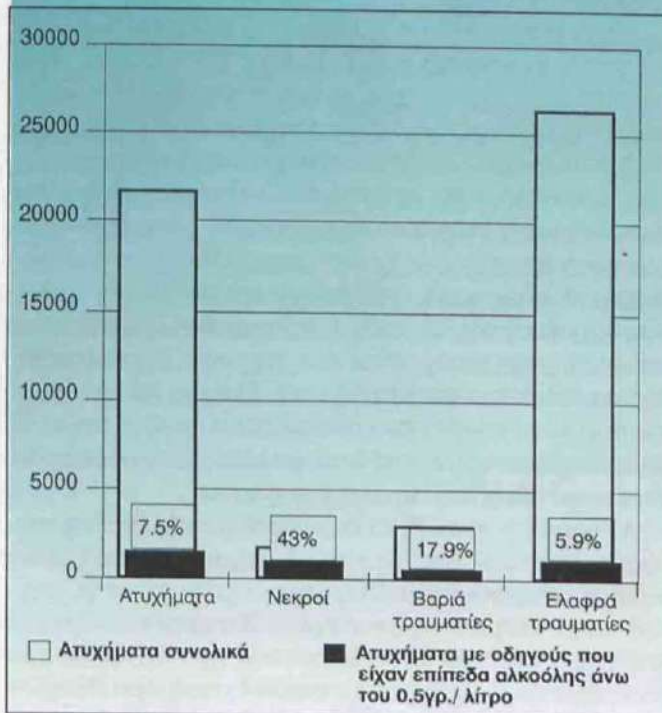
ΑΥΤΟΚΙΝΗΣΗ: ΩΡΑ ΜΗΔΕΝ

ΑΛΚΟΟΛ ΚΑΙ ΤΡΟΧΑΙΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ

στρογγυλο τραπέζι
πεμπτη 2 μαΐου 1996
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
Καραολή & Δημητρίου 80 Πειραιας

Σύμφωνα με την εισήγηση: Κατά την τελευταία δεκαετία, όλο και νεότερης ηλικίας ομάδες εμπλέκονται σε τροχαία ατυχήματα, με τους περισσότερους νεκρούς να ανήκουν στην ομάδα από 25 έως 45 ετών, ενώ, για την ίδια χρονική περίοδο, στην ομάδα από 15 έως 24 ετών παρατηρείται ο μεγαλύτερος ρυθμός αύξησης των τροχαίων ατυχημάτων, κυρίως στην περιοχή της πρωτεύουσας. Το 62% των ατυχημάτων συμβαίνουν στο αστικό δίκτυο, 21% στις Εθνικές οδούς, 17% στο επαρχιακό δίκτυο και περίπου 40% στην περιφέρεια της πρωτεύουσας, όπου και σημειώνεται το 18% των θανατηφόρων. Από το 1978 έως το 1991 στην περιφέρεια της πρωτεύουσας, ενώ δεν παρατηρείται αύξηση των ατυ-

Αριθμός τροχαίων ατυχημάτων κατά συνέπειές τους σε νεκρούς και τραυματίες για το 1993 στην Ελλάδα



Πηγή Ι.Στ. Παπαδόπουλου, Ατυχήματα: Η πρόληψή τους είναι κατορθωτή, Αθήνα 1996

χημάτων, παρατηρείται αύξηση των θανατηφόρων κατά 44%, ενώ στην υπόλοιπη χώρα η αντίστοιχη αύξηση ήταν της τάξεως του 56%.

Επίσης, ομάδα που κυρίως πλήττεται με θύματα στα θανατηφόρα τροχαία ατυχήματα είναι οι μη πεπειραμένοι άνδρες οδηγοί, οι οποίοι, όπως δείχνουν μελέτες που έχουν γίνει, τείνουν να αναπτύσσουν ταχύτητα κατά 16 χλμ./ώρα υψηλότερη από αυτήν των μη πεπειραμένων γυναικών οδηγών, ενώ οι πεπειραμένοι άνδρες οδηγοί αναπτύσσουν ταχύτητα κατά 10 χλμ./ώρα υψηλότερη από τις πεπειραμένες γυναίκες οδηγούς. Οι πεπειραμένοι άνδρες οδηγοί αναπτύσσουν ταχύτητα υψηλότερη κατά 4 χλμ./ώρα από τους μη πεπειραμένους οδηγούς του ίδιου φύλου, ενώ αντίστοιχως για τις γυναίκες η διαφορά ανέρχεται σε 7 χλμ./ώρα. Στην ομάδα των μη πεπειραμένων ανδρών οδηγών παρατηρείται και η υψηλότερη ταχύτητα από άποψη ίδιας αντίληψης για την έκθεση σε κίνδυνο. Τα μέλη της ίδιας ομάδας ενθαρρύνονται από το περιβάλλον για ανάπτυξη υψηλότερης ταχύτητας, πολύ περισσότερο από τις υπόλοιπες ομάδες οδηγών.

Επί πλέον, σε διενεργηθείσες έρευνες με ερωτηματολόγια, οι οδηγοί, ενώ δείχνουν να έχουν συναίσθηση του κινδύνου, στον οποίον εκτείνονται εξαιτίας της ταχύτητας, δείχνουν να αδιαφορούν για τον κίνδυνο, που είναι δυνατό να κρύβει η οδική υποδομή, εστιάζοντας το ενδιαφέρον στην άνετη οδήγηση, παρά στην ασφάλεια. Ανέφερε, τέλος, ότι μακροχρόνιες έρευνες στην Ευρώπη έδειξαν να αντιστοιχεί αύξηση του μέσου όρου ταχύτητας κατά 10% σε αύξηση των θανατηφόρων περιστατικών κατά 50% και σημείωσε ότι οι νέοι άνδρες οδηγοί εκλαμβάνουν την ταχύτητα ως επιβεβαί-

ωση της προσωπικότητας, απόδειξη του ανδρισμού τους, αίσθηση δύναμης, ενώ κρύβει και ασυνείδητες τάσεις αυτοκτονίας.

Στην εισήγησή της, κατόπιν, η πλαστικός χειρουργός του Νοσοκομείου Κ.Α.Τ. κ. Ευγ. Ηλιοπούλου, αναφέρθηκε στη χρήση οιοπνεύματος ως κορυφαία αιτία των τροχαίων ατυχημάτων, επεσήμανε δε ότι ο διακομισθείς από τροχαίο ατύχημα τραυματίας ή και εγκαυματίας, που τελεί υπό την επίρεια οιοπνεύματος είναι δύστροπος και δυσχεραίνει το ιατρικό έργο. Παρέθεσε πρόσφατο επιστημονικό υλικό για τα διάφορα τραύματα και εγκαύματα που καλείται να αντιμετωπίσει ο πλαστικός χειρουργός, εξαιτίας των τροχαίων ατυχημάτων και αναφέρθηκε στην ιδιαίτερη σημασία της συμμετοχής του στην αντιμετώπισή τους. Επίσης, αναφέρθηκε στο πρόσθετο κόστος που συνεπάγεται το τροχαίο ατύχημα, και επεσήμανε ότι οι προκαλούμενες αναπηρίες είναι σωματικές, διανοητικές και ψυχικές.

Ο ψυχίατρος κ. Τ. Σκουμπουρδής, υπεύθυνος του Συμβουλευτικού Σταθμού του Παν/μίου Πειραιά, αναφέρθηκε, στη συνέχεια, στην ψυχοπαθολογία της χρήσης οιοπνευματούχων ποτών: Διευκρίνισε ότι το "ατύχημα" έχει ήδη συντελεστεί από τη στιγμή που κάποιος έχει πει, πράξη στην οποία έχει προβεί θεωρώντας ότι κατά αυτόν τον τρόπο θα βελτιωθεί η ψυχική του διάθεση. Μελέτες που έχουν γίνει στο εξωτερικό δείχνουν ότι το 66% πίνει για να αισθανθεί καλύτερα και μόνο το 10% για λόγους κοινωνικοποίησης. Το τροχαίο όταν αποφεύγεται συνιστά καθαρή σύμπτωση. Οι παράγοντες που οδηγούν στη χρήση οιοπνευματούχων ποτών εντοπίζονται στην παιδική ηλικία και στις σύγχρονες μορφές κοινωνικοποίησης, όπως λ.χ. τα νυκτερινά κέντρα διασκέδασης, ενώ εξετάζεται η επιστημονική υπόθεση της γενετικής προδιάθεσης. Η χρήση οιοπνεύματος συνδέεται με χαμηλή αυτοεκτίμηση του ατόμου και χαμηλή κοινωνική υποστήριξη, χωρίς να προκύπτουν διαφοροποιήσεις, όπως π.χ. φύλου, κοινωνικής προέλευσης κ.τ.λ., και υποστηρίζεται από τις μμητικές τάσεις του ατόμου απέναντι σε πρότυπα του στενού ή ευρέως περιβάλλοντος.

Πρόσφορο περιβάλλον για τη χρήση οιοπνευματούχων ποτών συναπαρτίζουν οι σύγχρονοι όροι κοινωνικής συνοχής, με 1) Τη μετάλλαξη των παραδοσιακών αξιών σε νέες αντιλήψεις σχετικά με την ελευθερία του ατόμου, η σημερινή παραλλαγή της οποίας συνεπάγεται κοινωνική απομόνωση και τη δημιουργία υποομάδων, 2) τον απρόσωπο χαρακτήρα της εκπαίδευσης που καλλιεργεί περιορισμένες ευκαιρίες κοινωνικοποίησης, 3) την παρατεταμένη εξάρτηση των εφήβων, 4) την διάχυτη αντίληψη περί αφθονίας ουσιών - ελιξηρίων και 5) το σύγχρονο μάρκετινγκ, που δημιουργεί συνεχώς νέες ανάγκες και καταναλωτικές επιθυμίες σε συνδυασμό με α) την τάση των εφήβων για νέες εμπειρίες και β) την τρωτότητα που αισθάνεται ο έφηβος. Χρήσιμη αναφορά έκανε τέλος στις διαταραχές που προκαλεί το οιοπνεύ-

μα στο κεντρικό νευρικό σύστημα.

Την νομική πλευρά του ζητήματος, τέλος, προσέγγισε ο Εφέτης Αθηνών κ. Κατσαμπάνης. Σύμφωνα με την εισήγησή του, το 1995, μόνο στην περιφέρεια της Αττικής σημειώθηκαν 21.581 πλημμελήματα και 99.127 πταίσματα, στα οποία η συμμετοχή των οδηγών υπό την επίρεια αλκοόλ, είναι δυσανάλογα μεγάλη. Η κατάσταση, σύμφωνα με τον κ. Κατσαμπάνη αντιμετωπίζεται παθητικά και όπως είπε χαρακτηριστικά, επαφίε μεθα στην τύχη σε αλληλουχία με τη λέξη ατύχημα, χωρίς να επιχειρείται η συντονισμένη προσπάθεια για την ουσιώδη μείωση των περιστατικών, με εθισμό των οδηγών στην αποχή από την οδήγηση, όταν τελούν υπό την επίρεια των διαφόρων ουσιών. Τέλος, ο κ. Κατσαμπάνης υπογράμμισε το οικονομικό κόστος, που συνεπάγονται για τη χώρα μας τα τροχαία ατυχήματα. Αυτό ανέρχεται σε 100 δισ. δρχ. ετησίως, μέγεθος που, σύμφωνα με την εισήγησή του, αποδεικνύει πόσο αναγκαία είναι η καταβολή προσπαθειών για την αντιμετώπιση του φαινομένου, με αποτελεσματικότερη επιτήρηση των οδών, για να καταπολεμηθεί, όπως είπε, η τρίτη στη χώρα μας αιτία θανάτων μετά τις καρδιακές παθήσεις και τον καρκίνο.

Εισηγήσεις έκαναν επίσης οι εμπειρογνώμονες: ο δημοσιογράφος κ. Κ. Καββαθάς, ο αντιστράτηγος ε.α. κ. Δ. Καλαϊτζής, διευθυντής της εταιρείας συμβούλων "Τροχογνώμων", ο διοικητής ΤΟΤΑ Πειραιά κ. Δ. Σακκάς. Μεταξύ των εισηγητών ήταν και ο έμπειρος μάρμας κ. Φώτης Κρικζώνης. Προγραμματισμένη παρέμβαση έκανε και ο φοιτητής του Πανεπιστημίου Πειραιώς κ. Π. Βούλγαρης. Η αθρόα προσέλευση του κοινού και η ζωνρή συμμετοχή των μαθητών και καθηγητών του λυκείου Βριλησίων -φροντίδα της κ. Κ. Κακογιάννη, μέλους της επιτροπής Υγείας- απετέλεσαν επιβράβευση και συνιστούν λόγο για περατέρω δραστηριοποίηση.

Τη συζήτηση συντόνισαν η αντιπρόεδρος του Συνδέσμου Ελληνίδων Επιστημόνων κ. Μ. Κατσιβαρδάκου-Μαντούβαλου, οικονομολόγος Υγείας, (σύμβουλος του υπουργού Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε.), και η Σ. Τσαγκαράκη, παιδίατρος - γενετίστρια, υπεύθυνη της Επιτροπής Υγείας του Συνδέσμου Ελληνίδων Επιστημόνων. Η διοργάνωση δε θα μπορούσε να είχε καταστεί εφικτή αν έλλειπε η συμπαράσταση του Δ.Σ., η εμπειρία της Γ.Γ. του Συνδέσμου κ. Ε. Βαρουφάκη, και η "μάχημη" παρουσία της οργανωτικής επιτροπής Υγείας του Συνδέσμου, την οποία αποτελούν οι κ.κ. Ε. Γκιζελή, οδοντίατρος, Κ. Κακογιάννη, οδοντίατρος, Π. Κόντου, αλλεργιολόγος, Μ. Μαντούβαλου, οικονομολόγος, Σ. Μινωτάκη, οδοντίατρος, Σ. Τσαγκαράκη, παιδίατρος, Λ. Ταλιέρη, οδοντίατρος και Β. Χρυσάφοπούλου, παιδίατρος.

Εμπρέλεια:
Β. Χρυσάφοπούλου

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΑΙΔΕΙΑΣ



Η Επιτροπή Παιδείας συνεχίζοντας τη δράση της καθόρισε για τη φετινή περίοδο 1995 - 96 τους ακόλουθους στόχους.

- Να προσεγγίσει μαθησιακές δυσκολίες και προβλήματα, με διαλέξεις από ειδικούς εκπαιδευτικούς και ψυχολόγους.

- Να τιμήσει γυναίκες οι οποίες έχουν προσφέρει στην εθνική μας ανεξαρτησία και τον πολιτισμό.

- Να οργανώσει και εμπλουτίσει τη βιβλιοθήκη του Συνδέσμου η οποία θα μπορούσε να εξελιχθεί και σε δανειστική. Γιαυτό έχουμε ζητήσει από οργανισμούς, τράπεζες και εκδοτικούς οίκους να την ενισχύσουν με δικές τους εκδόσεις. Θα ήταν καλό να έχουμε και από τα μέλη του Συνδέσμου, που έχουν συγγραφική δραστηριότητα, ένα αντίτυπο των βιβλίων τους.

- Να προβάλλει τη δράση των Ελληνικών Επιστημόνων και του Συνδέσμου στο εξωτερικό. Γι αυτό συμμετείχαμε στην Έκθεση *Exprolangues* στο Παρίσι 15-19 Φεβρουαρίου με φωτογραφικό και εκδοτικό υλικό.

- Να κρατήσει ζωντανό το ενδιαφέρον που ήδη έχει έμπρακτα εκδηλωθεί και τα περασμένα έτη για τους ελληνόφωνους κατοίκους του εξωτερικού. Μέσα στα πλαίσια αυτού του ενδιαφέροντος, το μέλος του Δ.Σ. του Σ.Ε.Ε. και της Επιτροπής Παιδείας **Ράνια Τζεν**, πραγματοποίησε τον περασμένο Οκτώβρη επίσκεψη στις πόλεις της Ουκρανίας **Οδησό** και **Μαριούπολη**, όπου ήλθε σε επαφή με Έλληνες των πόλεων αυτών, με δασκάλους της ελληνικής γλώσσας στα σχολεία της περιοχής και με τον Πρύτανη του ελληνόφωνου Πανεπιστημίου της Μαριούπολης κ. Βαλα-

βάνοφ, με τον οποίον συζητήθηκαν οι ανάγκες που παρουσιάζονται στους σπουδαστές της ελληνικής γλώσσας και οι δυνατότητες στήριξης από ελληνικής πλευράς. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η ελληνική διάλεκτος της Μαριούπολης η οποία αποτελεί αντικείμενο έρευνας ομάδας γλωσσολόγων που την καταγράφουν με σκοπό τη διεξοδικότερη μελέτη της. Εφόσον παρουσιαστεί ενδιαφέρον από αριθμό των μελών μας, μπορεί να πραγματοποιηθεί ολιγοήμερο ταξίδι τον προσεχή Οκτώβρη.

- Άλλα θέματα που θα απασχολήσουν την επιτροπή παιδείας είναι η εισαγωγή της τέχνης στα σχολεία, η διδασκαλία των καλλιτεχνικών μαθημάτων καθώς και η ευαισθητοποίηση του παιδιού σε θέματα τέχνης.

Με βάση αυτές τις κατευθυντήριες γραμμές οργανώθηκαν ως τώρα οι ακόλουθες εκδηλώσεις:

• Την 12η Δεκεμβρίου 1995, πραγματοποιήθηκε μια πολύ ενδιαφέρουσα ομιλία, με ανοιχτή συζήτηση από την ειδική εκπαιδευτικό και ψυχολόγο σε μαθησιακά προβλήματα κ. **Ελένη Λιβανίου - Καλλι**, Πρόεδρο της Ελληνικής Εταιρίας Δυσλεξίας, με θέμα "*Ποιος φοβάται τη δυαλεξία*" (η ειδική μαθησιακή δυσκολία, η διάγνωσή της, η αντιμετώπιση, το σχολείο, η οικογένεια και η κοινωνία).

• Την 25η Ιανουαρίου 1996, το μέλος του Σ.Ε.Ε., η επίκουρος καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Αθηνών και αντιπρόεδρος στο Ι.Κ.Υ., κ. **Στέλλα Γεωργαλά - Πριόβολου** μίλησε για ένα πολύ ενδιαφέρον φιλολογικό θέμα "*τη γυναίκα στα Carmina Burana*", ταυτόχρονα παρουσίασε το τελευταίο βιβλίο της "*Carmina Burana, veris et antoris*". Τα Carmina Burana ως ποίηση παρουσιάζονται για πρώτη φορά στο ελληνικό κοινό με απόδοση στα ελληνικά, σχόλια και εισαγωγικό σημείωμα.

• Την 14η Μαρτίου παρακολούθησαμε την ομιλία του επίκουρου καθηγητή Παιδαγωγικής, Ιστορίας και Φιλοσοφίας των Μαθηματικών στο Πανεπιστήμιο της Πάτρας κ. **Τάσου Πατρώνη** με θέμα "*Το πρότυπο του «φωτισμένου» δασκάλου και ο διπλός ρόλος της γυναίκας δασκάλας στα μαθηματικά*" (μια ερμηνευτική προσέγγιση).

• Την 21η Μαρτίου στην αίθουσα της Αρχαιολογικής Εταιρίας, η κ. **Ελένη Αντωνιάδου - Μιμπίκου** μας παρουσίασε το πάντα επίκαιρο και πολύ ενδια-

φέρον θέμα "*Ευρώπη και Βυζάντιο*".

• Την 24η Απριλίου ο καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών και Πρόεδρος του ΕΛΟΤ κ. **Γεώργιος Βαρουφάκης** παρουσίασε με γλαφυρότητα και πρωτότυπα επιχειρήματα το φλέγον θέμα "*Η ελληνικότητα της Μακεδονίας - ιστορικά και αρχαιολογικά δεδομένα*".

• Την 9η Μαΐου οργανώσαμε τιμητική παρουσίαση της δράσης της αρχαιολόγου και μέλους του Συνδέσμου κ. **Μαρίας Αναγνωστοπούλου**, Γεν. Γραμ. της Επιτροπής για τη διάσωση της πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου η οποία τιμήθηκε και από την Ακαδημία Αθηνών για την προσφορά της αυτή. Ζήσαμε συγκινητικές στιγμές και στιγμές ευθύνης βλέποντας την ταινία "*Κύπρος 9000 χρόνων, έργα πολιτισμού λεηλατούνται*".

• Την 15η Μαΐου τιμήσαμε την κ. **Μαρία Καρρά**. Η πανεπιστημιακός κ. **Μαρία Μαντούβαλου** μας παρουσίασε με εξαιρετική ευαισθησία το βιβλίο της κ. Καρρά "*Οι απ' έξω*", που παρουσιάζει ένα άλλο πρόσωπο της Εθνικής Αντίστασης. "*Οι απ' έξω*" είναι οι μανάδες, οι γυναίκες, οι αδελφές των αντιστασιακών φυλακισμένων. Ανασύραμε από τη μνήμη μας γεγονότα που δεν πρέπει ποτέ να λησμονούνται. Παρουσιάστηκε μια μικρή έκθεση καρτών και καλλιτεχνικών δημιουργημάτων των φυλακισμένων γυναικών της εποχής εκείνης.

Τα σχέδια της επιτροπής για δράση δεν σταματούν εδώ. Όποιο μέλος έχει διάθεση να συμβάλει και λίγο χρόνο να αφιερώσει για την υλοποίηση, ας έλθει στην ομάδα μας.

Συνηθώς συναντιώμαστε την Τετάρτη 5-7 μ.μ.

Συμμετέχουν από το Δ.Σ.

Ελένη Βαρουφάκη,

Γεν. Γραμ. χημικός,

Ράνια Τζεν, φιλόλογος

Ελένη Κουπατοάρα - Μιενέα,

φιλόλογος - γυμνασιάρχης,

Ελένη Χατζηδιάκου, εκπαιδευτικός,

Δέσποινα Παπαδοπούλου, φιλόλογος,

Αγγελική Καλογιάννη, φιλόλογος,

Χρυσή Βουλουμπασάκη, θεολόγος.

Τ Μ Η Μ Α ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ Θ Ρ Α Κ Η Σ



Το Τμήμα Μακεδονίας - Θράκης του ΣΕΕ που ιδρύθηκε στις 3 Νοεμβρίου 1993 έχει ήδη αναπτύξει σημαντική δραστηριότητα, με σειρά εκδηλώσεων, που αναφέρονται συνοπτικά στο ενημερωτικό σημείωμα που μας έστειλε το Δ.Σ. της Θεσσαλονίκης.

Δημοσιεύουμε επίσης τη σύνθεση του νέου Δ.Σ. του Τμήματος, που προήλθε από τις εκλογές της 1ης Νοεμβρίου 1995.

Διοικ. Συμβούλιο

Μαρία Χριστιανοπούλου - Μπακόλα
Πρόεδρος
Ευαγγελία Πρόγια Αντιπρόεδρος
Βασιλική Περτσαμίδου - Καραμπεάζη
Αντιπρόεδρος
Πουλχερία Κώστογλου Γραμματέας
Κατερίνα Απαζίδου Ταμίας

Εξελεγκτική Επιτροπή

Όλγα Απανωμεριτάκη - Ιωάννου
Στέλλα Αγγελοπούλου
Πόπη Κυνηγοπούλου

Τηλέφωνο Τμήματος: (031) 996213
Fax: (031) 996213

Εκδηλώσεις του τμήματος Μακεδονίας - Θράκης του Σ.Ε.Ε.

Διάλεξη - συζήτηση με θέμα:
"Το μέλλον των παιδιών μας,
Το μέλλον της Ανθρωπότητας"

Ομιλήτρια: Lisbet Palme,
Πρόεδρος Σουηδικής Επιτροπής Unicef.

Άμεση προτεραιότητα της ανθρωπότητας αποτελεί η βελτίωση των συν-

θηκών διαβίωσης των παιδιών, με σκοπό την εξασφάλιση των βασικών όρων επιβίωσης και ανάπτυξης τους.

Διάλεξη - συζήτηση με θέμα:
"Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας,
Ανθρώπινα Δικαιώματα και Βία"

Ομιλήτρια: Αλίκη Γιωτοπούλου - Μαραγκοπούλου, Καθηγήτρια Εγκληματολογίας, π. Πρύτανης Παντείου Πανεπιστημίου.

- Ανησυχητική αύξηση της εγκληματικότητας σε παγκόσμια κλίμακα, κυρίως δε της παιδικής.

Η τηλεόραση έχει αποδειχθεί ότι αποτελεί σοβαρό παράγοντα αύξησης της εγκληματικότητας, σε συνδυασμό και με άλλους παράγοντες και την προσωπικότητα κάθε συγκεκριμένου ατόμου.

Η συστηματική θέαση βίας επηρεάζει τους θεατές, ιδίως τα παιδιά, με καταλυτικές επιπτώσεις στις ηθικές αξίες και τις ανασχετικές ψυχικές δυνάμεις, επιβάλλοντας άλλα πρότυπα συμπεριφοράς.

- Η μακρόχρονη παρακολούθηση τηλεόρασης από παιδιά εμποδίζει την ανάπτυξη της προσωπικότητας και της νόησης, του συναισθηματικού και αισθηματικού κόσμου τους και της σχολικής τους απόδοσης.

- Εντονότερη είναι η επίδραση από την προβολή της σεξουαλικής βίας, που επιτείνει την αντίληψη του ρόλου των δύο φύλων ως άντρα-κυρίαρχου και γυναίκας - αντικειμένου.

- Υπάρχει ανάγκη αλλαγής της έννοιας του άσεμνου. Άλλο ερωτισμός, άλλο πορνογραφία.

- Μέτρα

• Εφαρμογή άρθρου 15 και σεβασμός άρθρου 2,1 του Συντάγματος (N 1866/89, N2178/93).

• Αυτοέλεγχος - Ειδικός Κώδικας Δεοντολογίας με κυρώσεις.

• Α.10 Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

• Διεθνής Σύμβαση Προστασίας του Παιδιού.

• Κύρωση της Ευρωπαϊκής Σύμβασης SUR LA T.V. TRANSFRONTIERE (Η Ελλάδα την έχει υπογράψει).

- Ενδοοικογενειακά μέτρα για το παιδί.

• Όρες παρακολούθησης.

• Συζήτηση με το παιδί για τα έργα που βλέπει.

• Άλλες απασχολήσεις τα Σαββατοκύριακα (εκδρομές κ.λ.π.).

• Αθλητικές και καλλιτεχνικές απασχολήσεις.

• Ουσιαστικότερη παιδεία στα σχολεία.

Διάλεξη - συζήτηση με θέμα:
"Ο Δυνητικός Ρόλος της Ελλάδας
στα Νέα Βαλκάνια: Προβλήματα,
Προτάσεις και Προοπτικές"

Ομιλητές: 1) Μαρία Νεγρεπόντη - Δελιβάνη, Καθηγήτρια, π. Πρύτανης Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

2) Νίκος Ευθυμιάδης, Πρόεδρος Συνδέσμου Βιομηχανιών Βορείου Ελλάδος.

- Χρυσή Ευκαιρία για την Ελλάδα το άνοιγμα της αγοράς των Βαλκανίων και της Ανατολικής Ευρώπης.

- Υπάρχουν συγκριτικά πλεονεκτήματα της Ελλάδας έναντι της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα οποία πρέπει να αξιοποιηθούν.

- Απαιτείται στρατηγικός σχεδιασμός, συνεργασία δημόσιας διοίκησης και ιδιωτικής πρωτοβουλίας και σωστή διαχρονική πολιτική, για να πετύχει το πρόγραμμα διεξόδου στις γειτονικές μας χώρες.

- Πάνω από όλα πίστη και αισιοδοξία για την επιτυχία του προγράμματος.

Εκδήλωση - Αφιέρωμα μνήμης
στον ποιητή της Ρωμοσύνης
Γιάννη Ρίτσο

Εισηγητές: 1) Εριέττα Λιάνη - Τέγου, φιλόλογος, θέμα: "ΓΙΑΝΝΗΣ ΡΙΤΣΟΣ: σύντομη διαδρομή στη ζωή ενός παγκόσμιου ποιητή".

2) Σόνια Ιλίνσκαγια - Αλεξανδροπούλου, καθηγήτρια Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, θέμα: "Γιάννης Ρίτσος: Απεραντοσύνη σε ανθρώπινα μέτρα".

- Η εισηγήτρια κ. Ε. Λιάνη, στη συνοπτική παρουσίαση της ζωής του ποιητή, σκιαγράφησε τη σθεναρή του αντίσταση απέναντι στις πολιτικές διώξεις και στη μόνιμα κακή κατάσταση της υγείας του. Αναδύθηκε έτσι η πίστη και η συνέπεια του ποιητή στις αξίες της ζωής, η ακεραιότητα και η αξιοπρέπεια του, μαζί με την απέραντη αγάπη του για τους ανθρώπους και τον τόπο του. Όλα αυτά δικαιώνουν την παγκόσμια εμβέλεια της προσωπικότητας του ποιητή και την πλήρη καταξίωσή του στο χώρο της αθανασίας.

- Η κ. Σόνια Ιλίνσκαγια - Αλεξανδροπούλου αναφέρθηκε διεξοδικά στην απεραντοσύνη των στίχων του Γ. Ρίτσου

ΑΛΛΗ ΜΙΑ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ

ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΗ ΣΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

Οι τελευταίες εκλογές στο Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος, ανέδειξαν τα αιρετά μέλη της διοίκησης του ΤΕΕ για την περίοδο 1994-1997, και πρόσφεραν μια γεύση αισιοδοξίας, όσον αφορά τη συμμετοχή των γυναικών μηχανικών στα κοινά.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΟΣΟΣΤΩΝ (Εκλογές: 10/4/94)

	Ανδρες		Γυναίκες		Σύνολο Μελών
	Μέλη	%	Μέλη	%	
ΤΕΕ	48.685	81,46	11.078	18,54	59.763
Αντιπροσωπεία	174	86,57	27	13,43	201
Διοικούσα Επιτροπή	86,67	2	13,33	15	

Πηγή: Ενημερωτικό Δελτίον ΤΕΕ, τεύχος 1848/95

Από τις εκλογές αυτές προκύπτει ανάγλυφα το πρόβλημα της γυναικείας εκπροσώπησης στο ΤΕΕ, αφού στα 201 μέλη της αντιπροσωπείας μόνο 27 είναι γυναίκες και στα 15 μέλη της Διοικούσας Επιτροπής, μόνο 2 είναι γυναίκες, η Ολυμπία Βαγγελάτου, και η Σταυρούλα Ξαρχάκου, πολιτικοί μηχανικοί, και οι δύο μέλη του Συνδέσμου Ελληνίδων Επιστημόνων.

Για την ιστορία, αξίζει να τονισθεί ότι από τότε που ιδρύθηκε το ΤΕΕ, μόνο στις περιόδους 1982-84 και 1984-87 είχε εκλεγεί μια γυναίκα στην Δ.Ε. του ΤΕΕ, η Εύη Παπακωνσταντίνου, χημικός-μηχανικός. Επίσης στο προεδρείο της αντιπροσωπείας του ΤΕΕ μόνο στη θητεία 1982-84 είχε εκλεγεί μια γυναίκα στη θέση Αντιπροέδρου, η Μπέτυ Βακαλοπούλου, αρχιτέκτων - πολεοδόμος.

Ο Σύνδεσμος Ελληνίδων Επιστημόνων, συγχαίρει δημόσια τις δύο γυναίκες-μέλη της Δ.Ε. του ΤΕΕ και τους εύχεται καλή επιτυχία στο δύσκολο έργο τους, σ' ένα χώρο ιδιαίτερα σκληρό από τους ανταγωνισμούς μεγάλων συμφερόντων, και ιδιαίτερα απαιτητικό όχι μόνο σε επαγγελματική κατάρτιση και εμπειρία, αλλά και σε πολύπλευρες γνώσεις γενικότερων θεμάτων, κοινωνικών, οικονομικών, πολιτικών, ακόμη και εθνικών, αφού το ΤΕΕ είναι θεσμοθετημένος τεχνικός σύμβουλος της Πολιτείας.

Περιμένουμε επίσης την εκδήλωση της ευαισθησίας τους, τόσο στα γενικά προβλήματα που ταλανίζουν το σύνολο των μηχανικών, όσο και στα ειδικότερα προβλήματα που απασχολούν τις γυναίκες μηχανικούς. (Βλέπε έρευνα ΤΕΕ, με τη συνεργασία Σ.Ε.Ε. για τα προβλήματα των γυναικών - μηχανικών).

Επειδή η καλύτερη παρουσίαση των απόψεών τους μπορεί να γίνει με τα δικά τους λόγια, αναδημοσιεύουμε από Ενημερωτικό Δελτίο ΤΕΕ, χαρακτηριστικά αποσπάσματα από δύο κείμενά τους, αφιερωμένα στην Παγκόσμια ημέρα της Γυναίκας.

Επιμέλεια: Μαρία Κορμά, αρχιτέκτων

Ολυμπία Βαγγελάτου



... Είναι, λοιπόν, αναγκαίο να συνειδητοποιήσουμε για μια ακόμα φορά τη νομοτελειακή αλήθεια της ρήσης "τίποτα δεν χαρίζεται, αλλά όλα κατακτώνται" και αφού γυρίσουμε την πλάτη στην ιδιώτευση και την αποστασιοποίηση από τα δρώμενα, να επιδιώξουμε να καλύψουμε το

έλλειμμα της παρουσίας μας και της αντιπροσώπευσής μας, όπου ως πρόσωπα δικαιούμαστε και μπορούμε να το διεκδικήσουμε, μέσα από συλλογικές προσπάθειες αλλά και σε ατομικό επίπεδο. Είναι μια βαθιά πολιτική επιλογή, που σίγουρα μπορεί να μας οδηγήσει σε μια κοινωνία με περισσότερη δημοκρατία και δικαιοσύνη, αλλά και σε έναν κόσμο πιο δίκαιο και πιο ανθρώπινο, με νέες λογικές και πρακτικές, μια και εμείς οι γυναίκες μπορούμε να ονειρευόμαστε, χωρίς να ντρεπόμαστε γι' αυτό, πατώντας συγχρόνως γερά τα πόδια μας πάνω στη γη.

Ρούλα Ξαρχάκου



... Έχουμε ακόμη υποχρέωση και ευθύνη να κρατήσουμε σε εγρήγορση όλα εκείνα τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τις δεξιότητες που διαθέτουμε ως γυναίκες και ως επιστήμονες, σα μάνες και σαν πολίτες ώστε να αντισταθούμε, στην καταρράκωση των

αξιών και να συστρατευθούμε -μαζί με τους άνδρες ως ισοτίμοι σύντροφοι- στην εδραίωση μιας ουσιαστικά ελεύθερης και δίκαιης κοινωνίας μέσα σ' έναν ειρηνικό κόσμο.

Το Νοέμβριο του 1995 δημοσιεύθηκε η Έκθεση της Διακομματικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής της Βουλής που την αποτελούσαν η κα Ελεονόρα Κατσέλη - Πρόεδρος, η κα Ελισσάβη Παπαδημητρίου - Αντιπρόεδρος και η κα Αλέκα Παπαρήγα - Γραμματέας.

Η έκθεση αυτή είναι καρπός πολύμηνων ερευνών με σκοπό την συγκέντρωση στοιχείων και προτάσεων για τη διεύρυνση των δημοκρατικών θεσμών στη χώρα μας, στο πνεύμα της ισότητας των δύο φύλων.

Με αναφορές στη Διάσκεψη του Πεκίνου και τα συμπεράσματα που εξήχθησαν σ' αυτή και στη Διάσκεψη που πρόκειται να συγκληθεί στο Μάαστριχτ για την αναθεώρηση της ομώνυμης συνθήκης, η Επιτροπή έθεσε το παγκόσμιο πλαίσιο για την εξέταση των γυναικείων θεμάτων. Στον ελληνικό χώρο, δόθηκε ιδιαίτερη σημασία στο υπό αναθεώρηση Σύνταγμα, το οποίο θα πρέπει να εξασφαλίσει ότι το νομικό και θεσμικό καθεστώς στη χώρα μας θα διέπεται από πνεύμα ισότητας.

Με τη βοήθεια των κομμάτων, των φορέων, και των μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, που ασχολούνται με ζητήματα ισότητας, εξετάστηκε μεγάλος αριθμός ζητημάτων με βασικό στόχο την ύπαρξη κοινής προσέγγισης στο γυναικείο ζήτημα.

Διαπιστώθηκε η ανάγκη ύπαρξης μιας μόνιμης Διακομματικής Επιτροπής, αφού το θέμα της ισότητας των δύο φύλων έχει μπει στο περιθώριο και από την προηγούμενη και από την παρούσα Βουλή.

Ο περιορισμός των πόρων της Γραμματείας Ισότητας, που ξεκίνησε με την προηγούμενη Κυβέρνηση και συνεχίζεται μέχρι σήμερα, η χαμηλή ανταπόκριση της χώρας μας στον άξονα του Γ' Μεσοπρόθεσμου προγράμματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με το οποίο η ισότητα θα έπρεπε να υλοποιηθεί σ' όλους τους τομείς της γενικής κρατικής πολιτικής, είναι δύο μόνο πλευρές του προβλήματος, που εμφανίζεται σήμερα στον ελληνικό χώρο, με την



ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ε Κ Θ Ε Σ Η

ΤΗΣ ΔΙΑΚΟΜΜΑΤΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΙ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΛΕΥΡΕΣ ΤΗΣ ΘΕΣΗΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

απαράδεκτα χαμηλή συμμετοχή των γυναικών στα Κέντρα λήψης αποφάσεων.

Η ανάγκη, λοιπόν, για συγκρότηση μόνιμης Διακομματικής Επιτροπής στο Ελληνικό Κοινοβούλιο εμφανίζεται επιτακτική, με τους εξής 5 παράλληλους στόχους:

1. Τη διεξαγωγή ερευνών, τομέα που χαρακτηρίζεται από ανεπάρκεια στη Χώρα μας, καθώς οι Γυναικείες Σπουδές δεν έχουν, επίσημα, ενταχθεί στα Προγράμματα των Πανεπιστημίων.

Την υποβολή προτάσεων για τη διοργάνωση Επιμορφωτικών Σεμιναρίων για στελέχη του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, σε θέματα που αφορούν την ισότητα των ευκαιριών για άνδρες και γυναίκες. Ως θετική χαρακτηρίζεται, σε αυτά τα πλαίσια, η συνεργασία με το Γυναικείο και το Συνδικαλιστικό Κίνημα της Χώρας μας.

2. Την αναμόρφωση των νόμων, που χρειάζονται προσαρμογή στα σύγχρονα δεδομένα, καθώς και την εξέταση όλων των νομοσχεδίων, που υποβάλλονται στη Βουλή, από την άποψη της ίσης μεταχείρισης των δύο φύλων.

Την επεξεργασία και την ψήφιση νέων νομοσχεδίων, με στόχο την άρση των εμποδίων, που δημιουργούν συνθήκες ανισότητας για τη γυναίκα.

3. Την παρακολούθηση της εφαρμογής και της λήψης θετικών μέτρων, σε όλη την κοινωνική κλίμακα. Ιδιαίτερα επιβάλλεται η λήψη μέτρων έναντι της αυξανόμενης ανεργίας των γυναικών, ώστε να δημιουργηθούν θέσεις απασχόλησης και να εξασφαλισθεί η ίση αμοιβή για εργασία ίσης αξίας.

4. Τη δημιουργία μηχανισμών για την εφαρμογή των νόμων (π.χ. δημιουργία Οικογενειακού Δικαστηρίου).

5. Την καλλιέργεια των σχέσεων των γυναικών σε διεθνές επίπεδο και ιδιαίτερα μεταξύ των γυναικών της Μεσογείου και των Βαλκανικών χωρών, με στόχο την ειρήνη και την ανάπτυξη.

Στη συνέχεια η Έκθεση κάνει μια εκτενή περιγραφή των προβλημάτων της γυναίκας στην Ελλάδα, όπως αυτά εμφανίζονται στους τομείς της εργασίας, της μετανάστευσης, της υγείας και της εκπαίδευσης, ενώ αναφέρεται και στο φαινόμενο της βίας. Ειδικότερα, γίνεται μια σύντομη επισκόπηση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι Ελληνίδες σήμερα στον εργασιακό χώρο, όπως οι χαμηλές αμοιβές, οι σχεδόν ανύπαρκτες κοινωνικές παροχές, η έλλειψη υποδομής και η απασχόληση σε επισφαλή επαγγέλματα (φασόν, μερική και εποχιακή απασχόληση κ.λ.π.). Επισημαίνεται

η ανάγκη στήριξης του οικογενειακού ιστού με τη δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών στην εργασία και κατάλληλης κοινωνικής υποδομής (π.χ. παιδικοί σταθμοί, ΚΑΠΗ, κ.λ.π.). Η μητρότητα δε θα πρέπει να θεωρείται ανασχετικός παράγοντας για τη συμμετοχή των γυναικών στα κοινά.

Θα πρέπει να προωθηθεί η γυναικεία συμμετοχή στα κέντρα λήψης αποφάσεων και αυτό είναι ένα θέμα που δεν αφορά μόνο τα κόμματα αλλά και την Τοπική Αυτοδιοίκηση και τη Δημόσια Διοίκηση και όλη την κλίμακα της ιεραρχίας του Οικονομικού Τομέα και της Εκπαίδευσης.

Αναλυτικότερα:

1) Για τον τομέα της **Εργασίας** προτείνεται να ληφθούν μέτρα κοινωνικής στήριξης, ώστε να μπορούν οι γυναίκες να συνδυάζουν καριέρα και οικογένεια και να μπορούν να ανταποκρίνονται σε πλήρες ωράριο εργασίας.

Να επιληφθεί, επίσης, η Πολιτεία του φαινομένου, ότι ένα πολύ μεγάλο ποσοστό γυναικείας παραγωγικής εργατικής δύναμης παραμένει αναξιοποίητο και οι αρνητικοί δείκτες που αφορούν τη γυναικεία απασχόληση και τις ανισότητες αμοιβών και επαγγελματικής εξέλιξης δεν έχουν ανατραπεί μέχρι σήμερα.

2) Για τον τομέα της **Μετανάστευσης** προτείνονται οι εξής ρυθμίσεις:

α) Απόκτηση δικαιώματος μόνιμης εγκατάστασης από αλλοδαπούς που έχουν πάνω από 2 χρόνια έγγαμου βίου με Έλληνα πολίτη, για να αποφεύγονται περιπτώσεις διώξεων από την Ελλάδα γυναικών που εάν χωρίσουν υποχρεώνονται να εγκαταλείψουν ακόμα και τα παιδιά τους.

β) Θέσπιση νομοθετικών μέτρων για την εξασφάλιση εργασιακών και ασφαλιστικών δικαιωμάτων, όπως ισχύει και για τους Έλληνες εργαζόμενους.

γ) Λήψη μέτρων για τη στέγαση των αλλοδαπών και εκμάθηση της γλώσσας. Επίσης, προτείνεται να

ληφθεί ιδιαίτερη μέριμνα για τους παλιννοστούντες, Ελληνικής καταγωγής.

3) Για τον τομέα της **Υγείας** και πιο συγκεκριμένα για το **ζήτημα της μητρότητας** προτείνεται η λήψη μέτρων για να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της περιγεννητικής θνησιμότητας, δηλ. του θανάτου των νεογνών, που οι στατιστικές δείχνουν ότι στην Ελλάδα είναι υψηλότερο από τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο. Τα μέτρα θα πρέπει να σχετίζονται με τον προγεννητικό έλεγχο και την παρακολούθηση της υγείας της εγκύου.

4) Για τον **Οικογενειακό Προγραμματισμό** πρέπει να δραστηριοποιηθούν οι φορείς που προσφέρουν υπηρεσίες σε θέματα αντισύλληψης και ειδικά εφηβικής γυναικολογίας, αφού εμφανίζεται αύξηση των αμβλώσεων σε κορίτσια κάτω των 20 ετών.

5) Για το **φαινόμενο της κακοποίησης** που παρουσιάζει έξαρση, θα πρέπει να ευαισθητοποιηθούν οι Φορείς και οι Γιατροί.

Θίγεται επίσης, το θέμα των επαγγελματικών ασθενειών και των συνθηκών εργασίας το οποίο δεν έχει επαρκώς μελετηθεί στη χώρα μας. Προτείνονται τέλος, ρυθμίσεις για θέματα όπως: η υγειονομική κάλυψη των αγροτών με κινητές μονάδες ελέγχου, η αυτοτελής ασφαλιστική κάλυψη των γυναικών, η ενημέρωση των γυναικών σχετικά με το AIDS κ.ά.

6) Για το **θέμα της ΒΙΑΣ** εφιστάται η προσοχή, στο ρόλο των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης στη διαμόρφωση της εικόνας για τη σύγχρονη γυναίκα. Επίσης θίγεται το θέμα της σεξουαλικής παρενόχλησης στο χώρο εργασίας και της πορνείας που παρουσιάζει έξαρση με την κατάρρευση των Ανατολικών καθεστώτων. Για τα φαινόμενα βίας κατά των γυναικών προτείνονται:

* Η χρηματοδότηση ερευνών για την καταγραφή των περιστατικών και των ειδών της βίας.

* Η μελέτη της πρόληψης του φαινομένου της βίας και η διοργάνωση ειδικών σεμιναρίων ενημέρω-

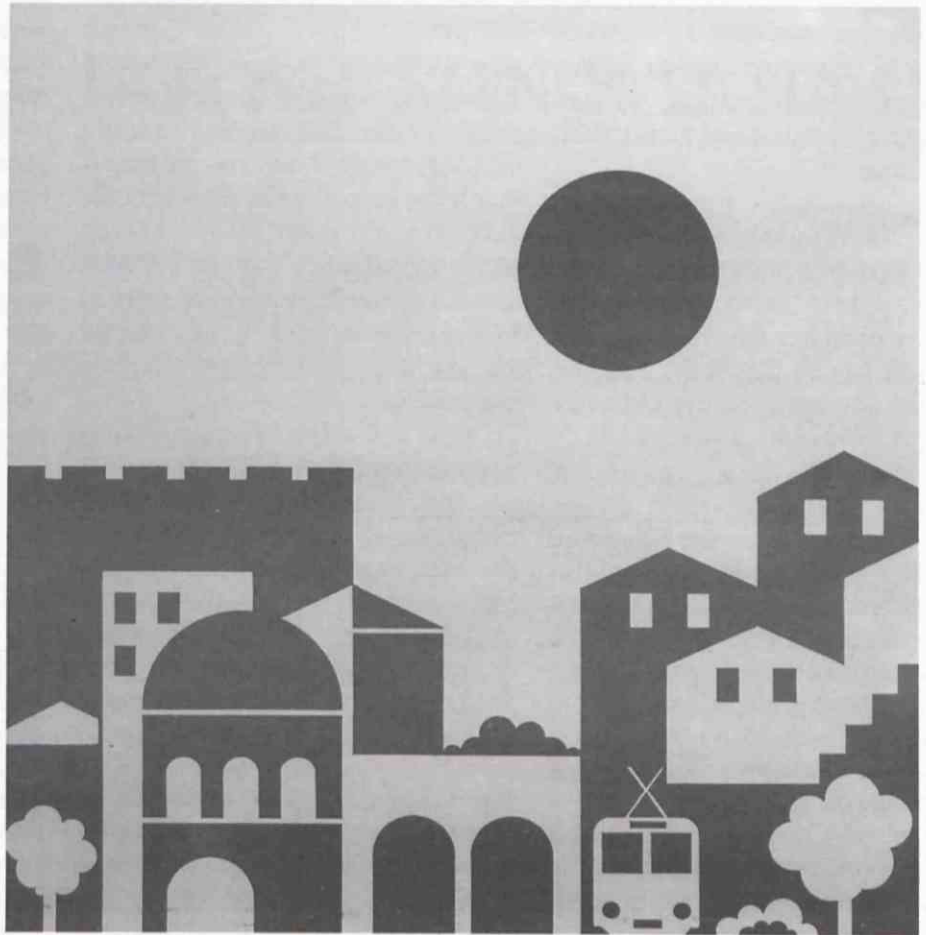
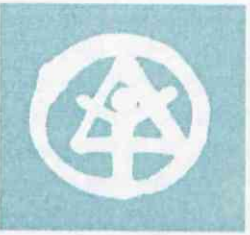
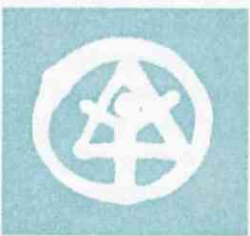
σης γι' αυτούς που ασχολούνται επαγγελματικά με την αντιμετώπιση και την καταστολή της βίας. Για την **καταστολή των εγκλημάτων που διαπράττονται** στους κόλπους της οικογένειας πρέπει: α) να θεσπισθεί ειδική νομοθεσία και μέθοδοι εφαρμογής της. β) Να θεωρηθεί η κακομεταχείριση των μελών της οικογένειας σοβαρό ποινικό αδίκημα, διωκόμενο αυτεπαγγέλτως γ) Κατά την ποινική διαδικασία να διασφαλίζεται η προστασία της προσωπικότητας των θυμάτων και το απόρρητο της διαδικασίας και να δημιουργηθούν μονάδες υποστήριξης με δωρεάν παροχή στέγης, νομικής και ιατρικής περίθαλψης.

Για τη **βία στους χώρους εργασίας** πρέπει: α) να εφαρμοστούν οι σχετικές με το θέμα Κοινωνικές Οδηγίες β) να οργανωθούν καμπάνιες πληροφόρησης για τη δημιουργία συνθηκών ισότητας στον εργασιακό χώρο, γ) να δημιουργηθούν οι κατάλληλοι "μηχανισμοί" για την πρόληψη και καταστολή του φαινομένου και την προστασία των θυμάτων. Προτείνεται, τέλος, η εφαρμογή της αρχής της ισότητας στο ακανθώδες θέμα του βιασμού.

7) Για τον **τομέα της Εκπαίδευσης** προτείνεται η επανεξέταση των βιβλίων και των αναλυτικών σχολικών προγραμμάτων υπό το πρίσμα της ισότητας, η διοργάνωση σεμιναρίων για τους Εκπαιδευτικούς ώστε να αντιμετωπίζονται ισότιμα τα αγόρια και τα κορίτσια, η αναβάθμιση του μαθήματος του Επαγγελματικού Προσανατολισμού και η εισαγωγή του μαθήματος "των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου", στις πρώτες βαθμίδες της Εκπαίδευσης, σύμφωνα με την πρόταση του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Οι εργασίες της Επιτροπής που συνέταξε την παραπάνω Έκθεση, διήρκεσαν από τις 6 Απριλίου 1994 έως τις 6 Νοεμβρίου 1995, οπότε εγκρίθηκε κατά πλειοψηφία η Έκθεση από τα μέλη της, και υποβλήθηκε στη βουλή και στην Κυβέρνηση.

Επιμέλεια: **Ελένη Τούντα**,
πολιτική επιστήμονας



ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΟΗΕ, HABITAT II

Η τελευταία μεγάλη συνδιάσκεψη του ΟΗΕ
σ' αυτόν τον αιώνα πραγματοποιήθηκε στην
Κωνσταντινούπολη από 3 - 14 Ιουνίου 1996.
Συμμετείχε και η Ελλάδα.

Ο Σύνδεσμος Ελληνίδων Επιστημόνων εκπροσω-
πήθηκε από την κα Φένια Καρασαββίδη.

4η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΟΗΕ ΓΙΑ ΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

ΠΕΚΙΝΟ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1995

Η 4η Παγκόσμια Διάσκεψη του ΟΗΕ για τις Γυναίκες, στις εργασίες της οποίας συμμετείχαν 5000 αντιπρόσωποι από 189 χώρες και διεθνείς οργανισμούς, πραγματοποιήθηκε στο Πεκίνο από 4 έως 15 Σεπτεμβρίου 1995 και έληξε με την υιοθέτηση του προγράμματος δράσης και της διακήρυξης.

Το ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ, που εκφράζει προθέσεις αλλά δεν είναι δεσμευτικό για τα κράτη-μέλη, εγκρίθηκε με επιφυλάξεις πολλών αντιπροσωπειών. Αποτελεί κείμενο αναφοράς για τις Εθνικές Κυβερνήσεις των χωρών και αναφέρεται αναλυτικά όχι μόνο στο ποια είναι τα προβλήματα των γυναικών σε όλο τον κόσμο, αλλά και στον τρόπο με τον οποίο μπορούν να ξεπεραστούν.

Αναγνωρίζει τις εθνικές, τοπικές και ιστορικές ιδιαιτερότητες, τις θρησκευτικές και πολιτισμικές διαφορές, και βεβαιώνει ότι είναι καθήκον των κρατών στα υπάρχοντα πολιτικά, οικονομικά και πολιτιστικά συστήματα, να προωθήσουν και να προστατεύσουν τα δικαιώματα των ανθρώπων και τις θεμελιώδεις ελευθερίες τους.

Το ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ θεωρεί ως βασική στρατηγική για τη βελτίωση της θέσης των γυναικών, την ενδυνάμωσή τους και την ενσωμάτωση της αρχής της ισότητας σε όλες τις πολιτικές των κρατών-μελών.

“Ενδυνάμωση” των γυναικών σημαίνει συμμετοχή τους στα κέντρα εξουσίας. Για να επιτευχθεί αυτό πρέπει οι άνδρες να συμμετέχουν με ίσους όρους στις οικογενειακές υποχρεώσεις, κυρίως σε ό,τι αφορά το νοικοκυριό και τη φροντίδα των παιδιών.

Όσον αφορά τα θεμελιώδη δικαιώματα των γυναικών, επισημαίνεται ότι είναι αναπαλλοτρίωτα, αδιαίρετα και απο-



τελούν αναπόσπαστο μέρος των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Το ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ δεσμεύει τις κυβερνήσεις να σεβονται και να προστατεύουν τα θεμελιώδη δικαιώματα των γυναικών, σχετικά με τα θέματα της σεξουαλικότητάς τους.

Αναγνωρίζει την αναγκαιότητα να καταδικαστεί και να περιοριστεί κάθε μορφή βίας κατά των γυναικών όπως ο ακρωτηριασμός γεννητικών οργάνων, ο προγεννητικός έλεγχος για την ταυτότητα του εμβρύου με σκοπό την βρεφοκτονία των μικρών κοριτσιών, οι μορφές βίας που συνδέονται με την προίκα, οι βιασμοί μέσα στο γάμο, οι συστηματικοί βιασμοί κατά τη διάρκεια των ενόπλων συ-

γκρούσεων, η πορνεία, η σεξουαλική παρενόχληση και ο εκφοβισμός στους χώρους εργασίας.

Όσον αφορά την υγεία, επιβεβαιώνει τα δικαιώματα των γυναικών σχετικά με τον αναπαραγωγικό τους ρόλο, όπως αναφέρθηκαν στο Διεθνές Συνέδριο (ΚΑΙΡΟ, 1994) για την ανάπτυξη και τον πληθυσμό. Ορίζει την νέα έννοια της σεξουαλικότητας κατά τρόπο διευρυμένο, ώστε να περιλαμβάνει και να υπερβαίνει τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία.

Όσον αφορά την “ενδυνάμωση” της συμμετοχής των γυναικών στην οικονομική και πολιτική ζωή, βεβαιώνει την αναγκαιότητα 1) της εναρμόνισης των οικογενειακών υποχρεώσεων με τις επαγγελματικές και της ενθάρρυνσης του καταμερισμού των οικογενειακών βαρών μεταξύ ανδρών και γυναικών 2) της προώθησης ίσης συμμετοχής ανδρών και γυναικών στις δομές εξουσίας και στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα, κυρίως στην πολιτική ζωή.

Το ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ αναγνωρίζει ότι η οικογένεια είναι η βασική ενότητα της κοινωνίας και πρέπει να ενισχυθεί ο ρόλος της, όμως αναγνωρίζει εξίσου ότι η οικογένεια, στη σύγχρονη κοινωνία παίρνει διάφορες μορφές σύμφωνα με τα πολιτιστικά, πολιτικά και κοινωνικά συστήματα.

Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των γονέων και κηδεμόνων σχετικά με τα δικαιώματα υγείας και σεξουαλικής ελευθερίας των παιδιών θα πρέπει να μη συγκρούονται μεταξύ τους και να ασκούνται σύμφωνα με τη Διεθνή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Παιδιού και τη Διεθνή Σύμβαση για την εξάλειψη κάθε μορφής διάκρισης κατά των γυναικών.

Επιμέλεια:

Ελένη Θεοδωροπούλου, φιλόλογος

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ

1. ΣΤΟΧΟΙ
2. ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΛΑΙΣΙΟ
3. ΚΡΙΣΙΜΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
4. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥΣ
 - A. ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΦΤΩΧΕΙΑ
 - B. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΓΥΝΑΙΚΩΝ
 - Γ. ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑ
 - Δ. ΒΙΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ
 - E. ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΝΟΠΛΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ
 - ΣΤ. ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ
 - Z. ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΣΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ
 - H. ΘΕΜΕΛΙΩΔΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ
 - Θ. ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ Μ.Μ.Ε.
 - I. ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
 - ΙΑ. ΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ
5. ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ
6. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ



ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟΝ

ΟΔΥΣΣΕΑ ΕΛΥΤΗ

ΤΟΝ ΠΟΙΗΤΗ ΤΟΥ «ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ»
ΤΟΝ ΜΕΓΑΛΟ ΟΡΑΜΑΤΙΣΤΗ ΚΑΙ ΝΟΜΠΕΛΙΣΤΑ

“Της Δικαιοσύνης ήλιε νοητέ
- και μυροσίνη συ δοξαστική,
μη παρακαλώ σας μη
- λησμονάτε τη χώρα μου!”

Απόσπασμα από το “Αξιον Εστί” ΤΑ ΠΑΘΗ

Στις 18 Μαρτίου 1996 έπαψε να χτυπά η μεγάλη καρδιά του Ποιητή της Ελλάδας και του Κόσμου, του Αλβανικού Έπους και πολλών άλλων αξιόλογων έργων, που χάρισε στην Ελλάδα και στους Έλληνες η άοκνη γραφίδα του Οδυσσέα Ελύτη, πλημμυρίζοντας τις καρδιές μας με θλίψη και πόνο.

Ο Ποιητής - ήλιος της Δικαιοσύνης, ταξιδεύει πια, παρέα με τον “ήλιο, τον χωρίς βασιλέματα”, ψηλά στους αιθέρες, ανάμεσα στους Γαλαξίες για να φωτίζει εσαεί με το ολοδικό του Φως το δρόμο που οδηγεί σ’ έναν κόσμο, όπως ο ίδιος οραματίστηκε: Όμορφο, Δίκαιο, Δημιουργικό και Ειρηνικό!

Δυσαναπλήρωτη η απώλεια του Μεγάλου Ελύτη για την Ελλάδα και τους Έλληνες, με τους οποίους έδεσε τη μοίρα του και το όνομά του. Το κολοσσιαίο έργο, ποιητικό και καλλιτεχνικό - που άφησε πίσω του ο πολυβραβυμένος και νομπελίστας δημιουργός, είναι στενά συνυφασμένο με την ελληνική πραγματικότητα και τους αγώνες του σύγχρονου, κυρίως Ελληνισμού, για Ελευθερία, Ανεξαρτησία και κοινωνική πρόοδο. Είναι έργο γεμάτο με το καταγάλανο Αιγαίο, με το ήρεμο φως και την αρμονία του ελληνικού τοπίου και της ελληνικής φύσης, με ακρογιάλια και κάτασπρα διάσπαρτα νησάκια του Αιγαίου, απ’ όπου ο ποιητής - δημιουργός εμπνέεται, είναι γεμάτο με τους αρχαίους ελληνικούς θεούς που κατοικούν ανάμεσα στους ανθρώπους και γίνονται ένα μ’ αυτούς. Είναι, τέλος, έργο γεμάτο με Ελλάδα και Ελληνισμό που πορεύεται από τα βάθη της ιστορίας του στην ιστορική του τροχιά, αδιάκοπα, καθολικά, προς την κοινωνική, την πνευματική και πολιτιστική εξέλιξη και πρόοδο.

Ο Οδυσσέας Ελύτης -από τους μεγάλους, τους μεγαλύτερους ποιητές του αιώνα μας- ανάμεσα στον Κωστή Παλαμά, το Γιώργο Σεφέρη, το Γιάννη Ρίτσο, τον Πωλ Ελύάρ και τον Αραγκόν, το Λόρκα και το Γιεφτουςένκο, υπήρξε αληθινός ποιητής, γιατί προσπάθησε ν’ αποδείξει μέσα από το έργο του το βαθύτερο νόημα της Ποιητικής Τέχνης. Η Ποίηση, κατά τον Ελύτη, δεν είναι, και δεν

μπορεί να είναι, μια παροδική, μια αυθόρμητη εκδήλωση συναισθημάτων, αλλά είναι κυρίως εκδήλωση χρέους - στάση ζωής- απέναντι στον Άνθρωπο και στον Κόσμο, που μπορεί και πρέπει να επιδρά ιδίως στην διαφοροποίηση των ανθρώπινων συνειδήσεων, άρα βοηθάει στην αλλαγή για κοινωνική δικαιοσύνη και κοινωνική πρόοδο.

Γεννημένος στο Ηράκλειο Κρήτης στις 2 Δεκεμβρίου του 1911, ο Οδυσσέας Ελύτης (Αλεπουδέλης το πραγματικό του όνομα), έζησε από το 1914 στην Αθήνα, όπου η οικογένειά του εγκαταστάθηκε οριστικά. Τα παιδικά του χρόνια τα έζησε μέσα σ’ ένα περιβάλλον οικονομικά άνετο και γεμάτο με δημοκρατικές παραδόσεις, καθώς η οικογένειά του συνδεόταν στενά με τον Ελευθέριο Βενιζέλο και τις αντιμοναρχικές του ιδέες. Οι φιλελεύθερες και δημοκρατικές οικογενειακές παραδόσεις, η αγάπη για ελευθερία και δημοκρατία, συνόδεψαν τον ποιητή σ’ όλη του τη ζωή.

Ο Ελύτης από πολύ μικρός έδειξε περισσότερο ταλέντο στην ποίηση και λιγότερο ζήλο στις σπουδές του. Η συνεργασία του με το περιοδικό “Διάπλασις των παιδών” το 1924 και ιδιαίτερα η γνωριμία του με την ποίηση του Κ. Καβάφη, το 1927, προλειαίνουν το έδαφος για τη μεγάλη στροφή που θα γίνει το 1929, όταν μέσα από την ποίηση του Π. Ελύάρ, του Λόρκα και πολλών άλλων ευρωπαϊών πρωτοπόρων της “Δεκαετίας του ‘30” ανακαλύπτει τον Υπερρεαλισμό/Σουρρεαλισμό/, που τον “προγυμνάζει να υπερπηδά, με τα φτερά του Πήγασου, τα γεωγραφικά και χρονικά σύνορα “εγκαταλείποντας ακόμα και τις σπουδές του. Η ποίηση στο εξής για το νεαρό Οδυσσέα γίνεται πάθος και στρέφεται αποκλειστικά σ’ αυτήν, συνθέτοντας τα πρώτα ποιητικά δοκίμια (με διάφορα ψευδώνυμα), τα οποία αργότερα βλέπουν το φως της δημοσιότητας στους “Προσανατολισμούς”.

Η γνωριμία του ποιητή, το 1935, με Έλληνες ποιητές και συγγραφείς, που στέκονται στην κορυφή της λεγόμενης “γενιάς του ‘30” όπως ήταν ο Σεφέρης, ο

Εμπειρικός, ο Θεοτοκάς, ο Καραντώνης, ο Σαραντάρης κ.ά. που εξέδιδαν τότε και το περιοδικό "Νέα Γράμματα", αποτελεί αναμφίβολα άλλον ένα ακόμη σπουδαίο σταθμό στη ζωή και στη σταδιοδρομία του ποιητή, γιατί στο περιοδικό αυτό δημοσιεύονται πολλά ποιήματά του, χρησιμοποιώντας, για πρώτη φορά, το ποιητικό ψευδώνυμο Οδυσσέας "Ελύτης" το οποίο κράτησε ως το τέλος της ζωής του και μ' αυτό τον ξέρει ο λαός μας που αγάπησε τους στίχους του. Το 1940 ο Α. Καραντώνης δημοσιεύει στα "Νέα Γράμματα" την αξιολογη μελέτη του για την ποίηση του Ελύτη με τον τίτλο: "Η ποίηση του Οδυσσέα Ελύτη", καταξιώνοντάς τον και στο πλατύτερο ελληνικό κοινό ως έναν από τους δόκιμους Έλληνες ποιητές που υπόσχονται πολλά.

Με την κήρυξη του ελληνο-ιταλικού πολέμου, την 28η Οκτωβρίου 1940, ο Οδυσσέας Ελύτης κατατάσσεται στο 24ο Σύνταγμα Πεζικού με το βαθμό του ανθυπολοχαγού και λαμβάνει μέρος στην πρώτη γραμμή /ζώνη πυρός/ πολεμώντας γενναία, ως γνήσιος Έλληνας και Πατριώτης τον ξένο εισβολέα και τις ορδές του Μουσολίνι, ψηλά στα χιονισμένα βουνά της Ηπείρου και της Αλβανίας, ώσπου ένας κοιλιακός τύφος το 1941 τον έφερε σε νοσοκομείο των Ιωαννίνων για θεραπεία, φτάνει στην Αθήνα, εξουθενωμένος, όπου και εγκαθίσταται, προσπαθώντας να "επουλώσει" τα σωματικά και ψυχικά τραύματα που άφηνε πίσω της η κατάρρευση του Αλβανικού Μετώπου και να επιστρατεύσει νέες δυνάμεις για την αντίσταση και τον αγώνα ενάντια στο γερμανό κατακτητή. Η νέα ποιητική του σειρά "Ήλιος ο Πρώτος" /1941/, το δοκίμιο για τη λυρική ποίηση και τόλμη του Α. Κάλβου /1942/, το δοκίμιο "Τα κορίτσια" /1944/ με το οποίο προκαλεί τη γερμανική φασιστική λογοκρισία, και άλλα γραπτά του, απηχούν τις καταστάσεις και τις ανησυχίες του Ελύτη, που υποφέρει και ασφυκτιά κι' αυτός μαζί με τον ελληνικό λαό κάτω από τη φασιστική μπότα του γερμανού κατακτητή.

Το 1945 δημοσιεύει στο περιοδικό "Τετράδιο" το αξιολογικό ποιητικό του έργο, το εμπνευσμένο από το ηρωικό εκείνο "ΟΧΙ" των Ελλήνων ενάντια στους ιταλούς φασίστες επιδρομείς, το οποίο διατρέχει και η δική του προσωπική σκληρή δοκιμασία και εμπειρία με το γνωστό τίτλο: "Άσμα Ηρωικό και Πένθιμο για τον χαμένο Ανθυπολοχαγό της Αλβανίας". Τα γεγονότα του Εμφυλίου, αναγκάζουν τον Ελύτη να εγκαταλείψει την Ελλάδα και να εγκατασταθεί στο Παρίσι, όπου συνδέεται με πολλούς κορυφαίους των Γραμμάτων και της Τέχνης, όπως λ.χ. τον Πικάσο, Ματίς, Λεγκέρ κ.ά., ταξιδεύει σε πολλές δυτικές χώρες, συνεργάζεται με το BBC και αρχίζει να σχεδιάζει και να γράφει την μεγαλόπνοη ποιητική του σύνθεση "Άξιον Εστί", που εκδίδεται το Δεκέμβριο του 1959 από τον "Ίκαρο", και το οποίο, ύστερα από 5 χρόνια, το 1964 μελοποίησε ο Μίκης Θεοδωράκης. Με το "Άξιον Εστί" ο ποιητής και ο μουσικοσυνθέτης περνούν τα σύνορα της Ελλάδας και γίνονται γνωστοί και δημοφι-



Λιθογραφία του Γιάννη Μόραλη για το «ΑΣΜΑ ΗΡΩΙΚΟ ΚΑΙ ΠΕΝΘΙΜΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΧΑΜΕΝΟ ΑΝΘΥΠΟΛΟΧΑΓΟ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ»

λείς στην Ευρώπη και στον Κόσμο. Το έργο αυτό του Ελύτη, καθώς και άλλα του ποιήματα, μεταφράζονται σε πολλές ξένες γλώσσες, ενώ η μουσική επένδυση που ξεπερνά πολλές φορές κι αυτούς τους ελυτικούς στίχους, κατακτούν όχι μόνον τις καρδιές των Ελλήνων αλλά και του Κόσμου όλου. Η ποίηση του Ελύτη, όπως και η μουσική του Μ. Θεοδωράκη είναι τέχνη, με οικουμενική και παγκόσμια εμβέλεια και σημασία. Και δικαιολογημένα θα μπορούσαμε να πούμε ότι και μόνον το "Άξιον Εστί", θα μπορούσε να καταξιώσει τον Οδυσσέα Ελύτη σαν έναν από τους μεγάλους, τους μεγαλύτερους της "Γενιάς του '30" και τους ποιητές του 20ού αιώνα, του Αιώνα", μέσα στον οποίο γεννήθηκε, έζησε, μόχθησε και μεγαλούργησε τούτος ο λαμπρός αστέρας, ο αθάνατος Οδυσσέας Ελύτης.

Η Ελλάδα και οι Έλληνες τίμησαν με την αγάπη τους και με πολλές διακρίσεις και βραβεία και η Μεγάλη Οικουμένη, το Δεκέμβριο του 1979, με το παγκόσμιο βραβείο Νόμπελ - μια μεγάλη τιμή προς την Ελλάδα πριν απ' όλα, που τόσο τραγούδησε και τόσο ύμνησε η ακούραστη Μούσα του κορυφαίου και επιφανούς Έλληνα ποιητή.

Το μικρό αυτό αφιέρωμα στη μνήμη του μεγάλου ποιητή του αιώνα μας, ας αποτελέσει ταυτόχρονα και χρέος όλων μας να κρατάμε στη μνήμη και στην καρδιά μας ζωντανή τη σεμνή του μορφή, τις ηθικές, πνευματικές, ανθρωπιστικές και διαχρονικές αξίες, με τις οποίες είναι διαποτισμένο το έργο και η ζωή του. Ας αποτελούν πηγή έμπνευσης και οδηγό για τις επερχόμενες γενεές του 21ου αιώνα και των αιώνων που θάρθουν, στο δρόμο και στους αγώνες τους για Ελευθερία, Ανεξαρτησία, Πνευματική και Κοινωνική Δικαιοσύνη. Τα αέναα τούτα ιδανικά, για τα οποία ο μεγάλος Έλληνας ποιητής Οδυσσέας Ελύτης, αφιέρωσε τη ζωή και το έργο του.

Επιμέλεια: Έλλη Μωραϊτή
φιλολόγος - ερευνητής



Η θεά Θέμις (Μουσείο Ραμνούνας)

“Ανεξαρτησία της δικαιοσύνης υπάρχει εις μίαν Χώραν, όταν οι δικασταί κατά την άσκησιν των δικαστικών των καθηκόντων διατηρούσιν απόλυτον αυτοτέλειαν κρίσεως και πλήρη ελευθερίαν ενεργείας, υπείκοντες μόνον εις τους νόμους και την φωνήν της συνειδήσεώς των και ουδεμίαν ουδαμόθεν υποχρεούμενοι να δεχθώσιν οδηγίαν”.

Χ. Φραγκίστας

Για την ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης

του ΙΩΑΝΝΗ ΜΑΝΩΛΕΔΑΚΗ Καθηγητή Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Θα επιχειρήσω μια απομυθοποίηση και παράλληλα μια ρεαλιστική τοποθέτηση του προβλήματος της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης στις πραγματικές του διαστάσεις.

Η νομική ιδεολογία θεωρεί την ουσία της δικαστικής ανεξαρτησίας ως δεδομένη, σχεδόν αυτονόητη. Πριν από μισό περίπου αιώνα ο Χαράλαμπος Φραγκίστας έδινε στην ομότιτλη μελέτη του τον ακόλουθο ορισμό:

“Ανεξαρτησία της δικαιοσύνης υπάρχει εις μίαν Χώραν, όταν οι δικασταί κατά την άσκησιν των δικαστικών των καθηκόντων διατηρούσιν απόλυτον αυτοτέλειαν κρίσεως και πλήρη ελευθερίαν ενεργείας, υπείκοντες μόνον εις τους νόμους και την φωνήν της συνειδήσεώς των και ουδεμίαν ουδαμόθεν υποχρεούμενοι να δεχθώσιν οδηγίαν”.

Θα ξεκινήσω αρνητικά: Ποιοι είναι οι παράγοντες που παρεμποδίζουν την πραγμάτωση στην εμπειρική πραγματικότητα του ιδεολογικού τούτου μορφώματος που θεωρήθηκε ότι αποτελεί “θεμελιο λίθο” του φιλελεύθερου συνταγματικού κράτους; Ποιοι είναι οι παράγοντες που παρακωλύουν την “αυτοτέλειαν (της δικαστικής) κρίσεως”, την “πλήρη ελευθερίαν ενεργείας” και τον περιορισμό των προσδιοριστικών όρων αυτής της κρίσης σε μόνη τη “φωνήν της συνειδήσεως”;

Θα κατατάξω τα εμπόδια της δικαστικής ανεξαρτησίας σε τρεις κατηγορίες:

(α) Τα εγγενή - δομικά, (β) τα θεσμικά - σχετικά και (γ) τα κοινωνιολογικά.

A' Από πολιτειολογική άποψη η δικαστική εξουσία αποτελεί τμήμα της ενιαίας κρατικής εξουσίας. Η δικαστική εξουσία συνιστά μάλιστα την επιβεβαίωση της κρατικής δύναμης σε συγκεκρι-

κρίμενο επίπεδο, όπως η εκτελεστική εξουσία (αστυνομία - κατασταλτικός μηχανισμός του κράτους) επιβεβαιώνει την κρατική δύναμη σε εμπειρικό - υλικό επίπεδο. Οι αφηρημένοι κανόνες δικαίου (το προϊόν της νομοθετικής λειτουργίας) συγκεκριμενοποιούνται σε δεδομένη περίπτωση μέσα από τη δικαστική απόφαση και συνεπώς, δομικά, η δικαιοσύνη, αποτελεί τμήμα της κρατικής βίας και συνεπώς δεν μπορεί να είναι ανεξάρτητη από την πηγή της εξουσίας. Σε αδρές γραμμές: Ένα φιλελεύθερο κράτος έχει φιλελεύθερη δικαιοσύνη, ένα σοσιαλιστικό κράτος έχει σοσιαλιστική δικαιοσύνη, ένα λαϊκό κράτος έχει λαϊκή δικαιοσύνη κ.λ.π.

Ας σημειωθεί μάλιστα ότι η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης ως ιδεολογική κατασκευή αναγνωρίστηκε ότι “υπάρχει” ακόμα και από τα ολοκληρωτικά κράτη του εικοστού αιώνα: Ο Gürtner, Υπουργός Δικαιοσύνης επί Hitler, απευθυνόμενος στην Ακαδημία του Γερμανικού Δικαίου έλεγε τα εξής: “Η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης είναι για μας τους Γερμανούς τόσο άρρηκτα συνδεδεμένη με την έννοια του κράτους δικαίου, ώστε η διατήρησή της δεν έχει ανάγκη δικαιολογίας”.

Πράγμα που, αν εμβαθύνουμε, δείχνει ακριβώς το αντίθετο: Οτι η κρατική εξουσία, και στην πιο σκληρή της μορφή του ολοκληρωτικού κράτους, θεωρεί τη δικαιοσύνη δική της (και αρέσκεται βέβαια να μιλά για την ανεξαρτησία της). Γιατί αν δεν τη θεωρούσε δική της, θα είχε φροντίσει ασφαλώς να την καταλύσει ως αυτοτελή λειτουργία του κρατικού μηχανισμού.

B' Θεσμικά, τα εμπόδια για μια πραγματικά ανεξάρτητη δικαιοσύνη είναι σχετικά και περιέχονται μέσα στα Συντάγματα των κρατών και τους σχετικούς νόμους. Στο δικό μας Σύνταγμα,

του 1975, στο άρθρο 90 παρ. 1 ορίζεται βέβαια ότι οι προαγωγές, τοποθετήσεις, μεταθέσεις, αποσπάσεις και μετατάξεις των δικαστικών λειτουργών ενεργούνται ύστερα από απόφαση ανώτατου δικαστικού συμβουλίου, στο οποίο υποχρεωτικά μετέχει ο πρόεδρος του οικείου ανώτατου δικαστηρίου και ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου (αν πρόκειται για την πολιτική και ποινική δικαιοσύνη) ή ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας (σχετικά με το Ελεγκτικό Συνεδrium). Ωστόσο στην παράγραφο 5 του ίδιου άρθρου ορίζεται ρητά ότι οι προαγωγές στις θέσεις του Προέδρου και των Αντιπροέδρων του Συμβουλίου Επικρατείας, του Αρείου Πάγου και του Ελεγκτικού Συνεδρίου, καθώς και του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου και του Γενικού Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ενεργούνται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου, το οποίο, σύμφωνα με το άρθρο 45 παρ. 3 του ν. 1578/1985, ύστερα από εισήγηση του Υπουργού Δικαιοσύνης, *επιλέγει* τους προακτέους μεταξύ εκείνων που έχουν τα νόμιμα προσόντα. Ολόκληρη λοιπόν η ηγεσία του δικαστικού σώματος διορίζεται από την εκάστοτε Κυβέρνηση, με πράξη μάλιστα που δε θεωρείται διοικητική (όπως όλες οι πράξεις προαγωγής και διορισμού κρατικών υπαλλήλων) αλλά καθαρά *κυβερνητική*, αφού εναντίον της δεν επιτρέπεται προσφυγή στο Συμβούλιο της Επικρατείας, σύμφωνα με ρητή διάταξη του Συντάγματος (άρ. 90 παρ. 6).

Η ρύθμιση αυτή έχει σοβαρές συνέπειες στην ανεξαρτησία της δικαιοσύνης -όπως τουλάχιστο τη συλλαμβάνει η νομική ιδεολογία- και στην απεμπλοκή της από τις πολιτικές διαμάχες. Γιατί όχι μόνο η αναμονή προαγωγής μπορεί να επιδράσει καταλυτικά στη δικαστική αμεροληψία και στη δύναμη αντίστασης σε πιέσεις της εκτελεστικής εξουσίας, αλλά και η προσδοκία μελλοντικής πολιτικής αλλαγής μπορεί να έχει όμοια επίδραση προς την αντίθετη βέβαια κατεύθυνση. Έτσι δικαστικές ενέργειες που είναι αντίθετες στη δημόσια εκφρασμένη βούληση της κρατούσας πολιτικής εξουσίας και που *φαίνονται* σαν έκφραση και επαλήθευση της δικαστικής ανεξαρτησίας, σαν πράξεις αρετής και τόλμης, ενδέχεται να αποτελούν στην *ουσία πολιτικές επενδύσεις* σε μια αναμενόμενη πολιτική αλλαγή.

Υπάρχει βέβαια η άποψη ότι είναι "φυσικό" η κάθε κυβέρνηση να επιλέγει πρόσωπα της δικής της πολιτικής ιδεολογίας, άποψη που τη στηρίζουν στη διαπίστωση ότι και στην Αμερική και στις χώρες της Ευρώπης η επιλογή των δικαστών των ανώτατων κυρίως δικαστηρίων είναι πολιτική πράξη και επηρεάζεται συνεπώς από την εκάστοτε πολιτική εξουσία. Στην άποψη αυτή απαντούμε πως είναι ασφαλώς "φυσική" —σύμφωνα με όσα παραπάνω είπα— η πολιτική επέμβαση στην κορυφή της δικαιοσύνης, αν ως "φυσικό" εννοούμε το τι πράγματι συμβαίνει. Τότε όμως δεν πρέπει να μιλάμε για ανεξαρτησία της δικαιο-

σύνης, ως εμπειρικά επαληθεύσιμη κατάσταση, με την έννοια της επικρατούσας νομικής ιδεολογίας. Όσο για την Ευρώπη και την Αμερική τα πράγματα δεν είναι πάντοτε ανάλογα με τα ισχύοντα εδώ, ώστε να γίνεται ακίνδυνα επίκλησή τους. Γιατί στη μεν Αμερική η Γερουσία δύο φορές πρόσφατα αρνήθηκε να διορίσει δικαστή που πρότεινε ο Πρόεδρος Ρήγκαν, πράγμα που πολύ αμφιβάλλω αν θα έκανε ποτέ Ελληνική Βουλή σε ανάλογη πρόταση του Πρωθυπουργού, στη δε Αγγλία οι δικαστές όχι μόνο δεν προάγονται, αλλά ούτε και μετατίθενται, μπορώντας έτοιμοι να πουν τη ρήση του Καζαντζάκη: "δεν ελπίζω τίποτα, δε φοβούμαι τίποτα, είμαι ελεύθερος!".

Σε επίπεδο νόμων, θεσμικό εμπόδιο για την ανεξαρτησία αποτελούν λ.χ. η διάταξη του άρθρου 36 του ν.δ. 74/1974 που ορίζει και τον Υπουργό Δικαιοσύνης ως αρμόδιο για την άσκηση πειθαρχικής δίωξης κατά δικαστή, το άρθρο 9 του ν.δ. 385/1974 που ορίζει την υποχρέωση του Προϊσταμένου της Επιθεωρήσεως να υποβάλλει στον Υπουργό Δικαιοσύνης τη γενική έκθεσή του με τις ειδικές παρατηρήσεις για τους δικαστικούς και εισαγγελικούς λειτουργούς, το άρθρο 42 του ν. 1578/1985 που ορίζει ότι για κάθε δικαστικό λειτουργό τηρείται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης ατομικός φάκελλος όπου περιλαμβάνονται και οι εκθέσεις των επιθεωρητών, το αρ. 45 παρ. 2 του ίδιου νόμου που προβλέπει σχετικά με τις προαγωγές των δικαστικών λειτουργών προηγούμενο ερώτημα του Υπουργού Δικαιοσύνης, το αρ. 115 του ίδιου νόμου που προβλέπει το δικαίωμα διαφωνίας του Υπουργού με τις αποφάσεις του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου για προαγωγή δικαστικού λειτουργού και την παραπομπή του θέματος στην Ολομέλεια.

Όσο για το θεσμό του προϊσταμένου των δικαστηρίων -ένα θεσμό που δύσκολα συμβιβάζεται με την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης στην παραδοσιακή της τουλάχιστο έννοια- σωστά θεωρήθηκε πως πρέπει να καταργηθεί και το κάθε δικαστήριο να αυτοδιοικείται συγκροτούμενο από τον πρόεδρο και αριθμό δικαστών, εκλεγμένων για ορισμένο χρονικό διάστημα από τους συναδέλφους τους.

Επισημάνθηκε βέβαια ότι η θέσπιση εκλεγόμενου συλλογικού οργάνου για τη διοίκηση του κάθε δικαστηρίου θα κινδύνευε να μεταφέρει στο χώρο των δικαστηρίων το κλίμα που επικρατεί τα τελευταία χρόνια στις συνελεύσεις των συλλογικών οργάνων των Α.Ε.Ι.: την εισβολή, δηλαδή, του κομματισμού. Ωστόσο, δε χάθηκαν άλλοι δημοκρατικοί δρόμοι: η *κλήρωση*, κλήρωση και του συλλογικού οργάνου που θα διευθύνει μαζί με τον Πρόεδρο το κάθε αυτοδιοικούμενο δικαστήριο για ορισμένο χρονικό διάστημα, και βέβαια *κλήρωση* των συνθέσεων των δικαστηρίων και όχι ορισμό των δικαστών σ' αυτές με πράξη του προϊσταμένου.

Η αρχή του *φυσικού δικαστή*, συνταγματικά κατο-

χυρωμένη (άρ. 8 παρ. 1 Συντ.), επιβάλλει να έχει προσδιοριστεί από πριν και σε ανύποπτο χρόνο ποιοι δικαστές θα δικάσουν μian υπόθεση, και με τρόπο που να μην αφήνει στον πολίτη την υπόνοια ότι η σύνθεση του δικαστηρίου μπορεί να είναι “στημένη”.

Κατ’ εξοχήν στη δικαιοσύνη ισχύει το αξίωμα ότι η γυναίκα του Καίσαρα *δεν αρκεί* να είναι τίμια πρέπει και να φαίνεται τίμια.

Αλλά και ο θεσμός των *επιθεωρητών*, όταν αποβλέπει να “πειθαρχήσει” λειτουργικά και προσωπικά το δικαστή, δε συμβιβάζεται με τη δικαστική ανεξαρτησία. Εδώ ίσως προταθεί η αντίρρηση: Και η εσωτερική πειθαρχία του δικαστικού σώματος; Θα μου επιτρέψετε να μην της δώσω την προέχουσα σημασία. Όπως και άλλοτε έγγραφα, το δικαστικό σώμα δεν είναι στρατός ούτε αστυνομία και η τυχόν αξιούμενη τυφλή πειθαρχία στους κόλπους του όχι μόνο δε βοηθά στη λειτουργική του απόδοση, μα αντίθετα μπορεί να σταθεί εμπόδιο στην ανεξαρτησία του που πρέπει να νοείται και “προς τα έξω” και “προς τα μέσα”. Γιατί ένας δικαστής, εθισμένος σε *τυφλή* πειθαρχία εντός του Σώματος, δύσκολα θα έχει τη δύναμη να αντισταθεί σε πιέσεις ισχυρών πάσης φύσεως που βρίσκονται εκτός του Σώματος.

Γ Κοινωνιολογικά, τα εμπόδια για πραγματικά ανεξαρτητη δικαιοσύνη δεν αφορούν βέβαια την τυπική, μα την *ουσιαστική* ανεξαρτησία των δικαστών. Δεν είναι μόνο η πίεση της κοινής γνώμης την οποία κάποτε *πρέπει* να αγνοήσει ο δικαστής —κολυμπώντας αντίθετα στο ρεύμα— για ν’ απονεύσει σε συγκεκριμένη περίπτωση *ουσιαστική* δικαιοσύνη. Είναι τα λεγόμενα “κοινωνικά στερεότυπα” που λειτουργούν ως συλλογικές πνευματικές *προδιαθέσεις* και έχουν ως συνέπεια να τοποθετείται το αντικείμενο της δικαστικής κρίσης θετικά ή αρνητικά ανάλογα με την ανταπόκριση της κατάστασής του σ’ αυτά τα στερεότυπα. Ο δικαστής πρέπει να παλέψει εναντίον των “στερεοτύπων”, εναντίον των κοινωνικών προκαταλήψεων που από τα παιδικά μας χρόνια, χωρίς να το καταλαβαίνουμε, επηρεάζουν βαθύτατα τη θέση μας απέναντι στα κοινωνικά πράγματα. Κατηγορίες όπως οι τσιγγάνοι, οι ναρκομανείς, οι αναρχικοί, οι άνεργοι και, ηπιότερα, οι μακρυμάλληδες ή οι πανκς, θα πρέπει να αποβάλλουν τον κοινωνικό χρωματισμό τους πριν αποτελέσουν αντικείμενο μιας πραγματικά ανεξάρτητης —δηλαδή *αταξικής* στην προκειμένη περίπτωση— δικαστικής κρίσης.

Εδώ τελείωσε η ενδεικτική απαρίθμηση των εμποδίων για την πραγμάτωση στην εμπειρική πραγματικότητα του ιδεολογικού μορφώματος της “ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης”. ‘Αλλα εγγενή και κατ’ αρχήν αθεράπευτα, άλλα σχετικά και θεραπεύσιμα.

Συμπέρασμα; Η “δικαστική ανεξαρτησία” αποτε-

λεί λοιπόν μύθος; Αν δούμε τη δικαιοσύνη *ως εξουσία* —έστω ως λειτουργία— μέσα σε μια διάκριση εξουσιών του κρατικού φαινομένου (νομοθετική, εκτελεστική, δικαστική), φοβούμαι πως η απάντηση θα είναι μάλλον καταφατική.

Υπάρχει όμως μια άλλη *όψη* της ανεξαρτησίας της Δικαιοσύνης: Αυτή που ιστορικά την καθιέρωσε ως *την κατ’ εξοχήν ατομική ελευθερία*. Ας σημειωθεί μάλιστα πως στο Σύνταγμα της Φραγκφούρτης του 1849 οι περί ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης διατάξεις είχαν καταταγεί στο κεφάλαιο για τις ατομικές ελευθερίες. Η *πολιτική* αξία της ανεξαρτησίας της Δικαιοσύνης ιστορικά συνίσταται στην *προστασία* του πολίτη από την αυθαιρεσία της κάθε μορφής εξουσίας. Και στο δικό μας Σύνταγμα, μπορεί η τυπική ανεξαρτησία (λειτουργική και προσωπική) απέναντι στην εκτελεστική εξουσία να ορίζεται στο άρ. 87 επ., ωστόσο η ουσία της δικαστικής ανεξαρτησίας βρίσκεται στο άρθρο 20 παρ. 1 Συντ. στο κεφάλαιο των *ατομικών δικαιωμάτων*: “Καθένας έχει δικαίωμα στην παροχή έννομης προστασίας από τα δικαστήρια...” *Προστασία* παρέχει η δικαιοσύνη. Και η προστασία είναι υπόθεση των αδυνάτων και όχι των ισχυρών που κατά κανόνα δεν τη χρειάζονται. Η Δικαιοσύνη είναι το έσχατο καταφύγιο ελπίδας κάθε αδικημένου και κατατρεγμένου. Γι’ αυτό και η ανεξαρτησία της δεν αποτελεί μια *καθολική* νομική πραγματικότητα, εμπειρικά επαληθεύσιμη, αλλά, όπως χαρακτηριστικά είπε ο Φώτης Κουβέλης, *ένα αίτημα στο διηνεκές*.

Μια μορφή κοινωνικής πάλης -πάλης για την ελευθερία και υπέρ του αδυνάτου- αποτελεί λοιπόν η ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης που κατακτιέται ή χάνεται πάνω στην εδρα καθημερινά από το δικαστή.

Αν οι δικαστές βλέπουν το έργο τους σαν άσκηση ενός τμήματος της κρατικής εξουσίας, η ανεξαρτησία τους είναι, φοβούμαι, χαμένη “εξ ορισμού”. Αν το δουν όμως από το παραπάνω πρίσμα ως προάσπιση της ελευθερίας των πολιτών, ως *φραγμό στην αυθαιρεσία* της κάθε μορφής και προέλευσης εξουσίας, σε οποιοδήποτε επίπεδο και αν εμφανίζεται αυτή, αν ενσκήψουν στην κάθε υπόθεση με αμεροληψία και απροσωποληψία, με ηρεμία, ευπρέπεια και ανθρωπισμό, με ψυχραιμία, ανοχή και υπομονή, αλλά και *με αγάπη* (που δεν είναι καθόλου ασυμβίβαστη, μα εντελώς σύμφυτη με το δικαστικό λειτουργήμα), αγάπη για κάθε άνθρωπο, ακόμα κι αν έχει τελέσει έγκλημα, τότε θα έχουν πετύχει, νομίζω, οι δικαστές μας την ανεξαρτησία τους *μέσα στην ίδια τους τη συνείδηση*. Και ό,τι εδραιώνεται στη συνείδηση των δικαστών επιβάλλεται τελικά και στην κοινωνική πραγματικότητα.

Θέλει βεβαίως αρετή και τόλμη αυτή η ανεξαρτησία.

I. ΜΑΝΩΛΕΔΑΚΗΣ

ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

και η συνταγματική του προστασία^(1*)

Σοφίας Μπενέα, Νομικού

Η ανάγκη να προστατευθεί το περιβάλλον λόγω της σώρευσης των οικολογικών προβλημάτων, τα οποία προκάλεσε η ραγδαία οικονομική ανάπτυξη παγκοσμίως, οδήγησε στην υπαγωγή των δραστηριοτήτων του ανθρώπου πάνω στη φύση, στη σφαίρα του δικαίου.

Μόλις την τελευταία 20ετία συνειδητοποιήθηκε η ανάγκη για νομική κάλυψη της προστασίας του περιβάλλοντος με συνέπεια τη δημιουργία ενός αυτόνομου κλάδου δικαίου, του Δικαίου του Περιβάλλοντος.

Η πρώτη εμφάνιση ειδικών και συστηματοποιημένων διατάξεων με αντικείμενο το περιβάλλον και τις δραστηριότητες του ανθρώπου πάνω σ' αυτό έγινε το 1976, οπότε και ψηφίστηκε από τη Βουλή ο Ν. 360/1976 "περί χωροταξίας και περιβάλλοντος".

Ήδη στο Σύνταγμα του 1975 κατοχυρώνεται η προστασία του περιβάλλοντος στο άρθρο 24, το οποίο στην παράγραφο 1 ορίζει: "Η προστασία του φυσικού πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους. Για τη διαφύλαξή του το Κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα".

Η συνταγματική διάταξη του άρθρου 24 παρ. 1 ρητά ορίζει ότι η προστασία του περιβάλλοντος είναι υποχρέωση του Κράτους, υποχρέωση η οποία θεμελιώνει, κατά συνέπεια, την ύπαρξη αντίστοιχου δικαιώματος για το άτομο.

Ειδικότερα, το συνταγματικό αυτό δικαίωμα συνίσταται στην αξίωση που η έννομη τάξη παρέχει στον άνθρωπο προς ικανοποίηση του έννομου βιωτικού συμφέροντος, δηλαδή αξίωση για ένα περιβάλλον υγιεινό και οικολογικά ισορροπο, καθώς και στην προστασία του περιβάλλοντος.

Η κατοχύρωση της ύπαρξης και της άσκησης του δικαιώματος στο περιβάλλον, από συνταγματική διάταξη, προσδίδει σ' αυτό τον χαρακτήρα του συνταγματικού - θεμελιώδους δικαιώματος. Δηλαδή, η διάταξη του άρθρου 24 δεν μπορεί να καταργηθεί από τυπικό νόμο ή διοικητικές πράξεις (διάταξη αυξημένης τυπικής ισχύος). Ως συνταγματικό δικαίωμα, αποτελεί δικαίωμα δημοσίου δικαίου, δηλαδή στις έννομες σχέσεις, που διαμορφώνονται το ένα μέρος είναι πάντοτε το Κράτος ή δημόσιο νομικό πρόσωπο.

Ως δικαίωμα και ειδικότερα ως ατομικό δικαίωμα, το οποίο καλύπτεται από τις διατάξεις ενός αυστηρού

Συντάγματος, παρέχει επιτακτική νομική ισχύ, δηλαδή η σχετική συνταγματική διάταξη παράγει έννομα αποτελέσματα από μόνη της, χωρίς να απαιτείται η έκδοση νόμου. Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι το άτομο, του οποίου το δικαίωμα προσβάλλεται από μια διοικητική πράξη μπορεί να ζητήσει ένδικο προστασία στηριζόμενο απευθείας στη συνταγματική διάταξη του άρθρου 24 παρ. 1 και να ζητήσει ακύρωση της βλαπτικής πράξης ή και αποζημίωση για τη βλάβη.

Η διάταξη του άρθρου 24 παρ. 1 όπως ρητά ορίζεται στο Σύνταγμα δεσμεύει τη διοίκηση, τα Ν.Π.Δ.Δ. και τα όργανά τους κατά την έκδοση όλων των διοικητικών πράξεων, δηλαδή αποδέκτες του δικαιώματος στο περιβάλλον είναι όλοι οι φορείς του δημόσιου τομέα.

Η ανάγκη για προστασία των ατομικών δικαιωμάτων και έναντι των ιδιωτών έχει πλέον αναγνωρισθεί από τους πάντες, αφού, κατά γενική ομολογία, τα συνταγματικά δικαιώματα στις σύγχρονες κοινωνίες κινδυνεύουν περισσότερο από τις μη κρατικές εξουσίες, φορείς των οποίων είναι ιδιώτες, παρά από την κρατική εξουσία. Επομένως, το δικαίωμα στο περιβάλλον ενεργεί και έναντι ιδιωτών ή τρίτων (ατόμων, Ν.Π.Ι.Δ., κοινωνικών ομάδων). Αμφισβήτηση πλέον υπάρχει μόνον για την έκταση της τριτενέργειας του δικαιώματος στο περιβάλλον.

Στη νομική επιχειρηματολογία η επίκληση της συνταγματικής προστασίας του άρθρου 24, σε συνδυασμό με διατάξεις του Αστικού Κώδικα, κυρίως αυτές περί προστασίας της προσωπικότητας, άρθρο 57, θεμελιώνουν την άποψη ότι το δικαίωμα στο περιβάλλον μπορεί να τριτενεργήσει έναντι των ιδιωτών.

Επίσης, την έμμεση τριτενέργεια του άρθρου 24 του Συντάγματος έχουν δεχθεί τα ελληνικά πολιτικά δικαστήρια, με βάση το σκεπτικό ότι η ανάπτυξη της προσωπικότητας εξαρτάται άμεσα από το βαθμό προστασίας και την ποιότητα του περιβάλλοντος. Από το δικαίωμα της ζωής και της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας, προκύπτει η απαίτηση για εξασφάλιση συνθηκών υγιεινού και οικολογικά ισορροπού περιβάλλοντος, στο οποίο έχει εξασφαλισθεί το δικαίωμα χρήσης όλων των περιβαλλοντικών αγαθών.

Ενδεικτικά αναφέρεται η απόφαση 163/91 του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ναυπλίου (ασφαλιστικά μέτρα) με την οποία έγινε δεκτό ότι: "Η καθαριότητα

τα, η μη ρύπανση, η διατήρηση και η προστασία του περιβάλλοντος γενικά (γήινου, υδάτινου, αέριου) και ειδικότερα των κοινόχρηστων χώρων, ό,τι δηλαδή απαρτίζει την ποιότητα της ζωής, προστατεύεται”.

Επομένως, “η προσβολή του περιβάλλοντος, που είναι ένα από τα αγαθά που απαρτίζουν την προσωπικότητα του ατόμου, του παρέχει το δικαίωμα να ζητήσει δικαστική προστασία και να στραφεί εναντίον εκείνου από τον οποίο προέρχεται η βλάβη”. Η απόφαση αυτή εκδόθηκε μετά από αίτηση κατοκού της περιοχής Αργολίδας, ο οποίος ζητούσε και πέτυχε να ληφθούν ασφαλιστικά μέτρα ώστε να διακοπεί η λειτουργία βιομηχανικής μονάδας, τα απόβλητα της οποίας ρίχνονταν στον Αργολικό κόλπο.

(1*) Για τη συγγραφή του άρθρου αυτού, με χαρακτήρα πληροφοριακό - ενημερωτικό, χρησιμοποιήθηκε ως κύρια πηγή βοήθημα το βιβλίο της επίκουρης καθηγήτριας της Νομικής Σχολής του Παν/μίου Αθηνών, Γλυκερίας ΣΙΟΥΤΗ “Δίκαιο του Περιβάλλοντος” εκδ. Σάκκουλα, 1993.

Άρθρο 24 του Συντάγματος

1. Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους. Για τη διαφύλαξη του το Κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα. Νόμος ορίζει τα σχετικά με την προστασία των δασών και γενικά των δασικών εκτάσεων. Απαγορεύεται η μεταβολή του προορισμού των δημόσιων δασών και των δημόσιων δασικών εκτάσεων, εκτός αν πρόχει για την Εθνική Οικονομία η αγροτική εκμετάλλευση ή άλλη τους χρήση, που την επιβάλλει το δημόσιο συμφέρον.

ΒΑΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ν. Αλιβιζάτου - Παυλοπούλου, Η συνταγματική προστασία των δασών και των δασικών εκτάσεων (γνωμοδότηση, ΝοΒ 1988, σελ. 1681.

Ι. Ανδρουλιδάκη - Δημητριάδου, Στοιχεία Δημοσίου Δικαίου, Τεύχος Α' - Συνταγματικό Δίκαιο, Η προστασία του περιβάλλοντος, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1980.

Θ. Αντωνίου, Το κοινωνικό δικαίωμα χρήσεως του περιβάλλοντος, το Σ. 1987, σελ. 116.

Α. Αργυριάδη, Προστασία του περιβάλλοντος, Αρμ. 1976, σελ. 533.

Κ. Βασιλείου, Το Δίκαιο του φυσικού περιβάλλοντος, ΕΔΔ 1985, σελ. 33.

Κ. Γιαννακοπούλου, Η νομική προστασία του περιβάλλοντος, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1984.

Α. Καλλία - Πρ. Παυλοπούλου - Βλ. Παυλοπούλου, Το νομικό καθεστώς της προστασίας του περιβάλλοντος (συλλογή νομοθεσίας) εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1984.

Ι. Καράκωστα, Περιβάλλον και Αστικό Δίκαιο, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1986.

Του ιδίου, Ένδικα μέσα προστασίας περιβαλλοντικών αγαθών, ΕΔΔ 1990, σελ. 117.

Α. Κεφαλογιάννη - Ν. Παλαιολόγου, Το δικαίωμα πληροφόρησης των πολιτών σε θέματα περιβάλλοντος, ΝοΒ 1983, σελ. 1314.

Γ. Μαντζουράνη, Το κοινωνικό δικαίωμα του φυσικού περιβάλλοντος, Το Σ 986, σελ. 458.

Μ. Θ. Μαρίνου, Δίκαιο των εφευρέσεων και προστασία του περιβάλλοντος, ΝοΒ 1984, σελ. 13.

Α. Μαστρογαμβράκη, τινά περί της νομικής προστασίας περιβάλλοντος, ΝοΒ 1974, σελ. 1205.

Δ. Νίκα, Η νομική προβληματική της προστασίας του περιβάλλοντος, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1985.

Του ιδίου, Στρατηγική και συστήματα προστασίας στην ισχύουσα νομοθεσία για το περιβάλλον, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα 1991.

Δ. Νικόπουλου, Η έννομη προστασία του περιβάλλοντος ως στοιχείο του δημόσιου συμφέροντος, Δ. Δικ. 1990, σελ. 13.

Θ. Ι. Παναγόπουλου, Νέες τάσεις της νομολογίας για την προστασία του περιβάλλοντος, ΕΕΝ 1988, σελ. 485.

Του ιδίου, Δίκαιο προστασίας περιβάλλοντος, εκδ. Α. Σταμούλη, 1992.

Γ. Παναγόπουλου - Μπέκα, Το έννομο αγαθό περιβάλλον, εκδ. Σάκκουλα 1992.

Γ. Παπαδημητρίου, Οι Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων κατά την Οδηγία 85/33/ΕΟΚ, στο Αφιέρωμα Περιβάλλον και Κοινωνικό Δίκαιο, Ε.Ε. Ευρ. Δ. 1992, σελ. 243.

2. Η χωροταξική αναδιάρθρωση της Χώρας, η διαμόρφωση, η ανάπτυξη η πολεοδομική και η επέκταση των πόλεων και των οικιστικών γενικά περιοχών υπάγεται στη ρυθμιστική αρμοδιότητα και τον έλεγχο του Κράτους, με σκοπό να εξυπηρετείται η λειτουργικότητα και η ανάπτυξη των οικισμών και να εξασφαλίζονται οι καλύτεροι δυνατοί όροι διαβίωσης.

3. Για να αναγνωριστεί μία περιοχή ως οικιστική και για να ενεργοποιηθεί πολεοδομικά, οι ιδιοκτησίες που περιλαμβάνονται σε αυτή συμμετέχουν υποχρεωτικά, χωρίς αποζημίωση από τον οικείο φορέα, στη διάθεση των εκτάσεων που είναι απαραίτητες για να δημιουργηθούν δρόμοι, πλατείες και χώροι για κοινωνικώς γενικά χρήσεις και σκοπούς, καθώς και στις δαπάνες για την εκτέλεση των βασικών κοινόχρηστων πολεοδομικών έργων, όπως νόμος ορίζει.

4. Νόμος μπορεί να προβλέπει τη συμμετοχή των ιδιοκτητών περιοχής που χαρακτηρίζεται ως οικιστική στην αξιοποίηση και γενική διαρρύθμισή της σύμφωνα με συγκεκριμένο σχέδιο, με αντιπαροχή ακινήτων ίσης αξίας ή τμημάτων ιδιοκτησίας κατά όροφο, από τους χώρους που καθορίζονται τελικά ως οικοδομήσιμοι ή από κτίρια της περιοχής αυτής.

5. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται και στην αναμόρφωση των οικιστικών περιοχών που ήδη υπάρχουν. Οι ελεύθερες εκτάσεις που προκύπτουν από την αναμόρφωση, διατίθενται για τη δημιουργία κοινόχρηστων χώρων ή εκποιούνται για να καλυφθούν οι δαπάνες της πολεοδομικής αναμόρφωσης, όπως νόμος ορίζει.

6. Τα μνημεία, οι παραδοσιακές περιοχές και τα παραδοσιακά στοιχεία προστατεύονται από το Κράτος. Νόμος θα ορίσει τα αναγκαία για την πραγματοποίηση της προστασίας, καθώς και τον τρόπο και το είδος της αποζημίωσης των ιδιοκτητών.

* Η **Σοφία Ε. Μπενέα** αποφοίτησε από το Νομικό Τμήμα της Νομικής Σχολής του Παν/μίου Αθηνών. Είναι κάτοχος του μεταπτυχιακού διπλώματος LL.M. in International, European and Comparative Law, Keele Univ., U.K. Εργάζεται ως Υπεύθυνη Κοινωνικών Προγραμμάτων στην εταιρεία I.M.E.E. A.E.

Του ιδίου, Η συνταγματική προστασία του περιβάλλοντος, ορισμένες νέες πτυχές, Νο. τ. 80 σελ. 56.

Α. Πορτόλου - Μιχαήλ, Η έννοια του περιβάλλοντος και η ανάγκη προστασίας του, τοΣ 1978, σελ. 278.

Της ίδιας, Ζητήματα ερμηνείας και εφαρμογής του άρθρου 24 του Συντάγματος 1975, τοΣ 1979, σελ. 666.

Κ.Σ. Ρέμελη, Περιβάλλον και Τοπική Αυτοδιοίκηση, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1989.

Β. Ρώτα, Η συνταγματική κατοχύρωση της προστασίας του περιβάλλοντος. Τιμητικός Τόμος ΣτΕ 1 εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1979.

Του ιδίου, Ανοίγματος της νομολογίας για την προστασία του περιβάλλοντος, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1984.

Του ιδίου, Η συνταγματική προστασία του περιβάλλοντος, Αμφιλεγόμενες νομολογιακές τάσεις ως προς την έκταση και την αποτελεσματικότητά της, Το Σ 1986, σελ. 553.

Α. Σακελλαρόπουλου, Σκέψεις για το πρόβλημα του περιβάλλοντος από νομική σκοπιά, Τιμητικός Τόμος ΣτΕ II, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1982.

Γ. Σιούτη, Το Δίκαιο του Περιβάλλοντος: Συμβολή στον καθορισμό της έννοιας και των χαρακτηριστικών του, ΕΔΔ 1982, σελ. 445.

Της ίδιας, Η συμμετοχή των πολιτών στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων που αφορούν το περιβάλλον, τοΣ 983, σελ. 9.

Της ίδιας, Η συνταγματική κατοχύρωση της προστασίας του περιβάλλοντος, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1985, ανατύπωση 1990.

Της ίδιας, Η συμμετοχή των πολιτών στην προστασία του περιβάλλοντος, εκδ. Υφυπουργείου Ν. Γενιάς, 1988.

Αχ. Σκόρδα, Η συνταγματική προστασία του εδάφους και της ιδιοκτησίας ως περιβαλλοντικού αγαθού, τοΣ 1988, σελ. 102.

Β. Σκουρή, Χωροταξικό και πολεοδομικό δίκαιο, εκδ. Α. Σάκκουλας, 1991.

Β. Σκουρή - Α. Τάχου, Η προστασία του περιβάλλοντος στη νομολογία του ΣτΕ, εκδ. Παρατηρητής, 1988.

Αν. Ι. Τάχου, Η προστασία του περιβάλλοντος, Αρμ. 1983, σελ. 8.

Του ιδίου, Η προστασία του περιβάλλοντος ως πρόβλημα νομοθετικό και διοικητικό, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1983.

Του ιδίου, Δίκαιο προστασίας του περιβάλλοντος, β' έκδ., εκδ. Σάκκουλα, 1990.

Μ. Χαϊνταρλή, Ρύπανση και Δίκαιο, ΕΔΔ 992, σελ. 62.

Τζ. Χαροκόπου, Νομική παρέμβαση στο νόμο για τους βροσκότοπους, ΝΟ, τ. 42, σελ. 60.

Η Λίθινη Επιγραφή της Ελευσίνας

Το αρχαιότερο Ευρωπαϊκό Πρότυπο (4ος π.Χ. Αιώνας)



Την ιστορική σημασία και τις πολύτιμες πληροφορίες της λίθινης επιγραφής της Ελευσίνας παρουσίασε ο επίκουρος καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών, κ. Γ. Βαρουφάκης στα μέλη και τους φίλους του Σ.Ε.Ε., κατά τη διάρκεια επίσκεψης - ξενάγησης στον αρχαιολογικό χώρο της Ελευσίνας. Από

την ομιλία του κ. Βαρουφάκη σταχυολογούμε τα σημαντικότερα σημεία.

Η λίθινη επιγραφή ανακαλύφθηκε από τον Δ. Φίλιο το 1893 και χρονολογείται από τον 4ο αιώνα π.Χ.

Αναφορά στην επιγραφή αυτή υπάρχει και στο ενδιαφέρον σύγγραμμα του αρχιτέκτονα και αρχαιολόγου, ακαδημαϊκού Ορλάνδου, με τίτλο "Τα υλικά δομής των αρχαίων Ελλήνων".

Η επιγραφή αναφέρεται στην κατασκευή των μπρούτζινων συνδέσμων, των εμπολίων και πόλων, ανάμεσα στους σπονδύλους των κιόνων της Στοάς που θα ανεγειρόταν μπροστά από το επιβλητικό Τελεστήριο της Ελευσίνας και θα έφερε το όνομα του γνωστού αρχιτέκτονα Φίλιωνα.

Από το κείμενο της επιγραφής, η παρατηρητικότητα και η επιστημονική περιέργεια του κ. Βαρουφάκη, εκμαίευσαν εκπληκτικά συμπεράσματα για το επίπεδο της τεχνολογίας της εποχής εκείνης.

Πραγματικά, ενώ μέχρι τον 5ο π.Χ. αιώνα οι σύνδεσμοι στους σπονδύλους των κιόνων ήσαν ξύλινοι, από

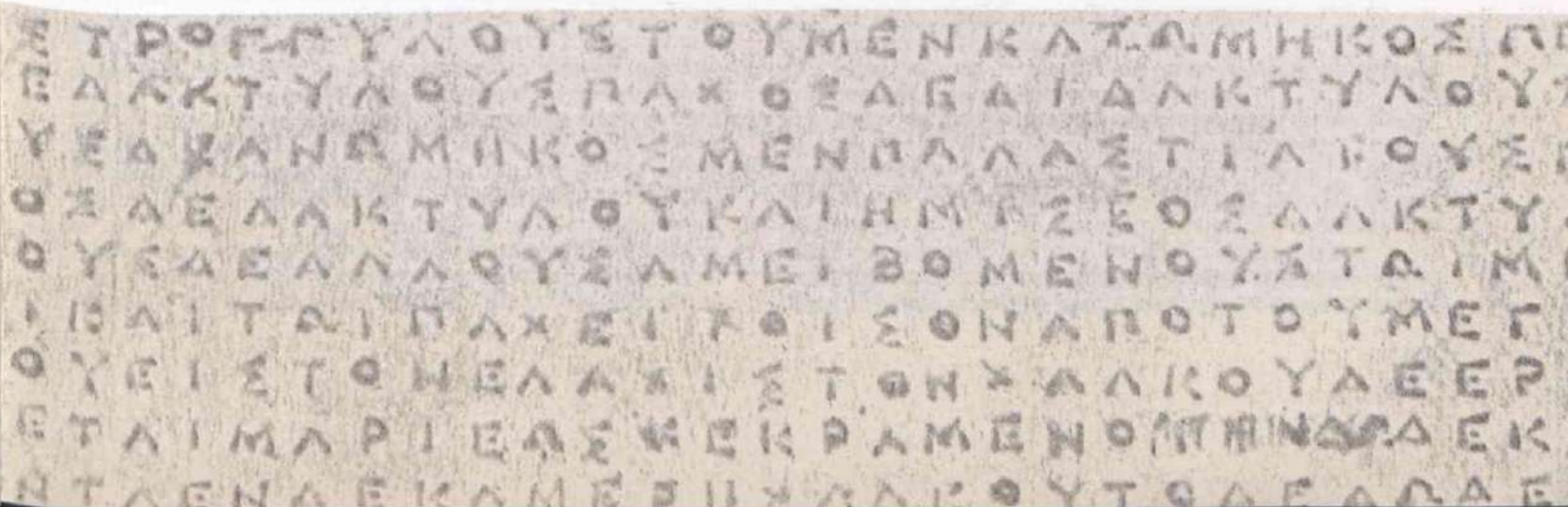
την επιγραφή της Ελευσίνας μαθαίνουμε ότι τον 4ο π.Χ. αιώνα οι σύνδεσμοι αυτοί κατασκευάζονταν από κράμα χαλκού και κασίτερου, δηλαδή από μπρούτζο και μάλιστα με συγκεκριμένη αναλογία, όπου στα 12 μέρη του κράματος τα 11 μέρη ήταν από χαλκό και το 1 μέρος από κασίτερο. Η αναλογία αυτή σε κασίτερο πλησιάζει το 8,5%, πράγμα που σημαίνει ότι το κράμα αυτό παρουσίαζε σκληρότητα ανάλογη με του χάλυβα. Στο κείμενο προσδιορίζεται ακόμη ότι ο χαλκός έπρεπε να προέρχεται από το Μάριον της Κύπρου, γνωστό μεταλλουργικό και εμπορικό κέντρο της εποχής. Ορίζονται επίσης με μεγάλη σχολαστικότητα οι διαστάσεις και το σχήμα που έπρεπε να έχουν οι σύνδεσμοι.

Οι πολύτιμες πληροφορίες της επιγραφής, οι οποίες την καθιστούν το αρχαιότερο ευρωπαϊκό πρότυπο, οδηγούν στην εξαγωγή δύο καίριων συμπερασμάτων:

1ον) Για να πετύχουν την συγκεκριμένη αναλογία του κράματος, έπρεπε να έχουν κάποιο τρόπο ελέγχου της ποιότητας, έστω εμπειρικό, γιατί διαφορετικά ο κίνδυνος νοθείας θα ήταν μεγάλος, όχι μόνο από λόγους κακοτεχνίας, αλλά και για λόγους σκοπιμότητας, αφού η διαφορά τιμής χαλκού και κασίτερου ήταν δελεαστική. (Όπως προσδιορίζεται από άλλα κείμενα, ένα τάλαντο χαλκού είχε 35 δραχμές και ένα τάλαντο κασίτερου είχε 230 δραχμές).

2ον) Για να πετύχουν το συγκεκριμένο σχήμα των πόλων, έπρεπε να έχουν τόνους εξειδικευμένους για την επεξεργασία σκληρών κραμάτων και κοπτικά εργαλεία από σκληρό αλλά και ελαστικό χάλυβα, για ν' αντέχουν στις κρούσεις.

Το τελικό και πολύτιμο μήνυμα που μας προσφέρει η λίθινη επιγραφή της Ελευσίνας, είναι πως οι αρχαίοι Έλληνες είχαν κατακτήσει υψηλό επίπεδο τεχνολογίας, ιδιαίτερα στη μεταλλουργία και μεταλλοτεχνία, με βαθειές γνώσεις και μεγάλη εμπειρία, αντάξια των επιτευγμάτων τους στους άλλους τομείς, όπως οι θεωρητικές επιστήμες - αστρονομία - μαθηματικά - φιλοσοφία - και οι τέχνες - αρχιτεκτονική - γλυπτική - θέατρο.



- Η **ALGO SYSTEMS**, συμμετέχοντας ενεργά στην προσπάθεια της Πολιτείας για την ανάπτυξη της Μετρολογίας στη χώρα μας, ξεκίνησε από το 1991 μία νέα δραστηριότητα με τη δημιουργία δύο Κινητών Εργαστηρίων Διακριβώσεων και ενός Σταθερού Εργαστηρίου.



- Τα Κινητά Εργαστήρια Διακριβώσεων της **ALGO SYSTEMS** εξοπλίστηκαν με ειδικές πρότυπες συσκευές μεγάλης ακριβείας που έχουν τη δυνατότητα διακρίβωσης οργάνων και συσκευών που καλύπτουν σχεδόν όλο το φάσμα των μετρήσεων στις παραμέτρους χαμηλών συχνοτήτων, μικροκυμάτων και φυσικών μεγεθών. Διαθέτουν πλήρη αυτοδυναμία και παρέχουν υπηρεσίες διακριβώσεων στο χώρο των εγκαταστάσεων των βιομηχανικών μονάδων σε οποιαδήποτε περιοχή της χώρας.

- Τα Εργαστήρια Διακριβώσεων της **ALGO SYSTEMS** έχουν στελεχωθεί από επιστήμονες και τεχνικούς που διαθέτουν μεγάλη πείρα σε θέματα Μετρολογίας και ειδικότερα στη διακρίβωση συσκευών και οργάνων.



- Τα Εργαστήρια Διακριβώσεων της **ALGO SYSTEMS** έχουν οργανωθεί και λειτουργούν σύμφωνα με τις διεθνείς προδιαγραφές που προβλέπονται από τα πρότυπα EN 45001, ISO Guide 25, MIL-STD 45662A και ISO 10012-1.
- Το Σύστημα Ποιότητας που εφαρμόζεται στα Εργαστήρια της **ALGO SYSTEMS** πιστοποιήθηκε από τον ΕΛ.Ο.Τ. τον Απρίλιο του 1994, σύμφωνα με το πρότυπο EN 29002 και έχουν απονεμηθεί τα σχετικά Πιστοποιητικά Ποιότητας.
- Η **ALGO SYSTEMS** έχει συμβληθεί με πολλές εταιρείες και βιομηχανίες διαφόρων κλάδων και έχει πραγματοποιήσει μέχρι σήμερα χιλιάδες διακριβώσεις σε όργανα και συσκευές της Βιομηχανίας.

ALGO SYSTEMS ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΙΑΚΡΙΒΩΣΕΩΝ & ΜΕΤΡΗΣΕΩΝ ΑΚΡΙΒΕΙΑΣ

Λ. Συγγρού 25, 117 43 Αθήνα, Τ.Θ. 76104
 Τηλ.: (01) 9230.782 - 9231.781 - 9229.457 • Τlx: 215984 ALGO GR • Fax: (01) 9234.351

ΘΕΜΑΤΑ ΜΕΤΡΟΛΟΓΙΑΣ

Δρ. Ανναμπέλλα Παλλαδά,
Τμήμα Διασφάλισης Ποιότητας, Τομέα Μετρολογίας ALGOSYSTEMS A.E.

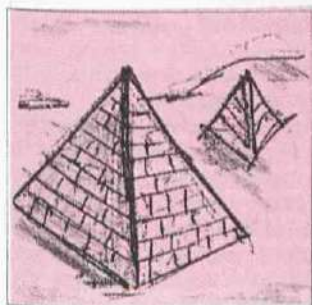
I. Εισαγωγικό Σημείωμα

Πριν από έναν περίπου αιώνα, ο Λόρδος Κέλβιν διατύπωσε την άποψη ότι: "... όταν μπορείς να μετρήσεις αυτό για το οποίο μιλάς και να το εκφράσεις με αριθμούς, τότε κάτι γνωρίζεις σχετικά με αυτό· όταν όμως δεν μπορείς να το εκφράσεις με αριθμούς, τότε η γνώση σου γιαυτό είναι ελλιπής και όχι ικανοποιητική, ..." (Lord Kelvin, 1883)

Η άποψη αυτή που εκφράζει την εξαιρετική σημασία της **Μετρολογίας**¹, αποδεικνύεται απόλυτα σωστή, αν αναλογιστούμε ότι ένας από τους κύριους παράγοντες στους οποίους βασίστηκε η τεχνολογική και οικονομική πρόοδος των ανεπτυγμένων χωρών, είναι η ύπαρξη Εθνικών Συστημάτων Μετρήσεων.

II. Ιστορική Αναδρομή

Ολοκληρωμένα **Συστήματα Μετρήσεων**² και **Διακριβώσεων**³ φαίνεται πως υπήρχαν από την αρχαιότητα ακόμα. Οι αρχαίοι Αιγύπτιοι είχαν δημιουργήσει ένα τέτοιο σύστημα πριν από 4.600 χρόνια ενώ όσον αφορά τον ελληνικό χώρο, στην Ελευσίνα έχει βρεθεί το αρχαιότερο γραπτό **πρότυπο**⁴ στην Ευρώπη: μία στήλη που χρονολογείται από τον 4ο π.Χ. αιώνα και η οποία περιγράφει με εξαιρετική ακρίβεια, ακόμα και για σημερινά πρότυπα, τις τεχνικές προδιαγραφές για την κατασκευή συνδέσμων ευθυγράμμισης για την κατακόρυφη ανάπτυξη κτιρίων.

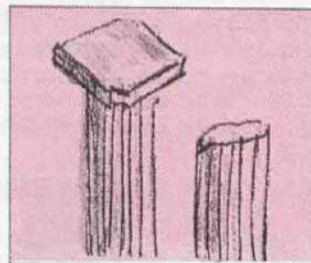


Μετρώντας σήμερα, με σύγχρονα όργανα μεγάλης **ακρίβειας**⁵, τη μεγάλη πυραμίδα της Αιγύπτου στη Γκίζα, οι επιστήμονες διαπίστωσαν ένα μέσο σφάλμα της τάξης 0.1 της ίντσας (0.0025 μέτρα) για μία γραμμική απόσταση 10.000 ποδών (3.048 μέτρων). Το γεγονός αυτό δημιούργησε μεγάλη έκπληξη και θαυμασμό διότι ήταν δύσκολο να εξηγηθεί πως ήταν δυνατό να επιτευχθεί αυτή η καταπληκτική ακρίβεια με τα "πρωτόγονα" μέσα της

εποχής και ειδικά αν αναλογιστούμε ότι οι πέτρινοι ογκόλιθοι που χρησιμοποιήθηκαν και συνένωσαν με εκπληκτική ακρίβεια, ζυγίζαν περίπου 16 τόννους ο καθένας. Από σχετική έρευνα που πραγματοποιήθηκε, διαπιστώθηκε ότι οι Αιγύπτιοι είχαν καθιερώσει και χρησιμοποιούσαν σαν πρότυπη μονάδα μήκους το "κιούμπιτ" που αντιστοιχούσε στην απόσταση από την άκρη του μεσαίου δακτύλου μέχρι τον αγκώνα του χεριού του Φαραώ της εποχής. Με βάση αυτή τη μέτρηση, κατασκεύασαν από μαύρο γρανίτη την πρότυπη μονάδα μήκους που ονόμασαν "βασιλικό κιούμπιτ", το οποίο αποτελούσε το "**Εθνικό Πρότυπο**" τους για το μήκος. Η ακρίβεια της πρότυπης μονάδας μεταφέρθηκε σε άλλον ογκόλιθο από πράσινο γρανίτη, τον οποίο κρατούσαν στην περιοχή της κατασκευής της πυραμίδας και αποτελούσε το **Πρότυπο Εργασίας**. Τέλος, ο επικεφαλής των εργατών και υπεύθυνος για την κατασκευή, χρησιμοποιούσε ένα ξύλινο ομοίωμα αυτού του τελευταίου ογκόλιθου (σαν Πρότυπο Εργασίας) για τις άμεσες μετρήσεις. Αυτό αποδεικνύει όχι μόνο ότι είχαν αντίληψη, αλλά εφάρμοζαν έμπρακτα και την αρχή της **ιχνηλασιμότητας**⁶, όπως ακριβώς ισχύει και πρέπει να εφαρμόζεται και σήμερα. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι

κωρύσεις για τη μη χρήση των απαραίτητων προτύπων οδηγούσαν ακόμα και στην επιβολή της θανατικής ποινής.

Αργότερα, το σύστημα μέτρησης των Αιγύπτων μεταφέρθηκε και στους αρχαίους Έλληνες οι οποίοι καθιέρωσαν σαν πρότυπη μονάδα μήκους το "ολυμπιακό κιούμπιτ".

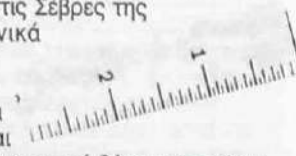


Για πολλούς αιώνες έμεναν ουσιαστικά αναπάντητα, απλά ερωτήματα όπως: τι όγκο έχει η ποσότητα που χωρά σ' ένα φλιτζάνι, ή τί μήκος έχει μία απόσταση; ο Καρλομάγνος, ο Φραγκίσκος ο Α' και πολλοί άλλοι είχαν προσπαθήσει, ανεπιτυχώς, να βρουν ένα Παγκόσμιο Σύστημα Μετρήσεων. Στη Γαλλία χρησιμοποιούνταν πάρα πολλά διαφορετικά συστήματα μέτρησης, άλλα από τα οποία βασίζονταν στις διαστάσεις του ανθρώπινου σώματος (όπως το πόδι), άλλα σε χρονικές μονάδες (όπως η εργασία μιας ημέρας) και άλλα σε μέσα μεταφοράς (ένα βαρέλι ή ένα σακί). Όλα αυτά όμως είχαν παραλλαγές (20 περίπου για το πόδι και 40 για την εργασία μιας ημέρας) από περιοχή σε περιοχή, ή ανάλογα την κοινωνική τάξη (το μέτρο έκτασης διέφερε για τις περιουσίες του βασιλιά –προς όφελός του– από εκείνο για τους απλούς ανθρώπους) ή ακόμα και το είδος του ίδιου υλικού (άλλο μέτρο μήκους χρησιμοποιούσαν για τα μάλλινα και άλλο για τα μεταξωτά υφάσματα).

Μετά τη Γαλλική Επανάσταση όμως, το 1795, υιοθετήθηκε το Μετρικό Σύστημα, "απόλυτα αρμόζον στην αξιοπρέπεια του γαλλικού λαού", το οποίο αντικατέστησε τα μέτρα και τα σταθμά με ένα απλό δεκαδικό σύστημα. Για το μέτρο ειδικότερα, δόθηκε η λύση το 1670: το μέτρο ορίστηκε ως το ένα δεκάκις εκατομμυριοστό του μήκους της απόστασης από το Βόρειο Πόλο ως τον Ισημερινό, υπολογισμένη από το τόξο του μεσημβρινού από τη Δουνκέρκη ως τη Βαρκελώνη. Έτσι η Γαλλία απέκτησε ένα πλήρες Σύστημα Μέτρησης, με σταθερή και προκαθορισμένη σχέση ανάμεσα στη μονάδα του μήκους, το μέτρο, και στις μονάδες του όγκου και του βάρους, το λίτρο και το κιλό, το οποίο επιβλήθηκε πλήρως (μη χρήση του οδηγούσε σε επιβολή ποινών), το 1840. Σε σύντομο σχετικά χρονικό διάστημα το σύστημα αυτό υιοθετήθηκε από 180 χώρες.

Το 1875, μετά από συμφωνία πολλών κρατών, ιδρύθηκε το Διεθνές Γραφείο Μέτρων και Σταθμών στις Σέβρες της Γαλλίας, όπου φυλάσσονται τα Εθνικά Πρότυπα, όπως το μέτρο και το κιλό. Το Γραφείο αυτό είναι αρμόδιο να αναπαράγει και να εφοδιάζει τα συμβαλλόμενα κράτη με απολύτως όμοια πρότυπα και αυτό δίκαια θεωρείται ότι αποτελεί ένα ουσιαστικό βήμα για τη δημιουργία ενός Παγκόσμιου Συστήματος Μετρήσεων.

Μέχρι τον 19ο αιώνα, οι Η.Π.Α. δεν είχαν αναπτύξει ένα Εθνικό Σύστημα Μετρήσεων, αλλά το 1901 ιδρύθηκε το Εθνικό Γραφείο Προτύπων (N.B.S.: National Bureau of Standards) το οποίο υπαγόταν στο Υπουργείο Εμπορίου και το οποίο αρχικά είχε μόνο δύο Εθνικά Πρότυπα: το μέτρο και το χιλιόγραμμα. Η μεγάλη ανάπτυξη του N.B.S. πραγματοποιήθηκε κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, όταν παρατηρήθηκε από τους διάφορους κατασκευαστές οπλικών συστημάτων ότι η συναρμολόγησή τους σε ενιαία, μεγαλύτερα συστήματα,



ήταν αδύνατη επειδή ο κάθε κατασκευαστής είχε δικά του πρότυπα. Για να αντιμετωπιστεί αυτό το πρόβλημα, ανατέθηκε στο N.B.S. η ευθύνη της πιστοποίησης της ακρίβειας (δηλαδή η διακρίβωση) όλων των πρότυπων συσκευών που χρησιμοποιούνταν για την παραγωγή των πολεμικών υλικών. Αυτό ήταν η αρχή για τη δημιουργία ενός ενιαίου Συστήματος Μετρήσεων και Διακρίβωσης στις Η.Π.Α. που στη συνέχεια ανέδειξε παγκόσμια το N.B.S. σαν έναν τεράστιο οργανισμό με δυνατότητες μετρήσεων εκπληκτικής ακρίβειας, σε όλο το φάσμα των μεγεθών και παραμέτρων.

Τέλος, από το 1975, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα ανέπτυξε μία πρωτοβουλία για την ενίσχυση της προσπάθειας των κρατών - μελών, προκειμένου να βελτιωθούν τα Εθνικά Συστήματα Μετρήσεων, με απώτερο σκοπό βέβαια, τη δημιουργία ενός ενιαίου Ευρωπαϊκού Συστήματος Μετρήσεων. Για το σκοπό αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ίδρυσε το Κοινοτικό Γραφείο Αναφοράς (B.C.R.: Bureau Central de Référence) ώστε να ενθαρρύνει και να υποστηρίξει την τεχνική συνεργασία μεταξύ εργαστηρίων των κρατών - μελών της και να εξαλείψει τις αμφισβητήσεις που ανακύπτουν από τις μετρήσεις.

Πριν από την παρουσίαση της κατάστασης της Μετρολογίας στην Ελλάδα σήμερα, είναι πολύ σημαντικό να δούμε τις διεθνείς απαιτήσεις και τις σχετικές ανάγκες της Ελληνικής Βιομηχανίας που είναι και οι κύριοι παράγοντες της διαμόρφωσής της.

III. Συστήματα Διασφάλισης Ποιότητας



Η φιλοσοφία της Διασφάλισης Ποιότητας ξεκίνησε το 1950 στη Ιαπωνία και αργότερα επεκτάθηκε στην Αμερική και την Ευρώπη και καλύπτει όλα τα στάδια παραγωγής ή κατασκευής ενός προϊόντος: από το σχεδιασμό του έως την παράδοσή του.

Με τις συνθήκες του σκληρού ανταγωνισμού της αγοράς και των συνεχώς αυξανόμενων απαιτήσεων ποιότητας των πελατών, άρχισαν να αναπτύσσονται **Συστήματα**

Διασφάλισης Ποιότητας (Σ.Δ.Π.) τα οποία συνιστούν ένα δυναμικό εργαλείο για τη διοίκηση της ποιότητας του προϊόντος ή της υπηρεσίας που παράγει μία επιχείρηση. Στόχος των Συστημάτων αυτών είναι η διασφάλιση του πελάτη ότι θα πάρει, και ότι θα εξακολουθεί να παίρνει και στο μέλλον, το προϊόν ή την υπηρεσία, σύμφωνα με τις προδιαγραφές που του υπόσχεται η επιχείρηση. Ένα από τα βασικά σημεία που προβλέπουν όλα τα Σ.Δ.Π. παραγωγικών ή κατασκευαστικών επιχειρήσεων είναι η διακρίβωση όλων των οργάνων και συσκευών που χρησιμοποιούνται κατά την παραγωγική τους διαδικασία.

Με την πάροδο του χρόνου, κατάλληλοι φορείς εξουσιοδοτήθηκαν να χορηγούν στις επιχειρήσεις που καθιερώνουν και εφαρμόζουν Σ.Δ.Π., σχετικά Πιστοποιητικά Ποιότητας. Ένα συνοπτικό ιστορικό της εξέλιξης αυτών των πιστοποιητικών δίνεται στη συνέχεια:

1959: Εκδίδεται από το Υπουργείο Άμυνας των Η.Π.Α. το MIL-Q-9858, Quality Program Requirements το οποίο καλύπτει συμβατικές υποχρεώσεις δημιουργίας Προγράμματος Ποιότητας σε προμηθευτές προϊόντων και υπηρεσιών στις Ένοπλες Δυνάμεις των Η.Π.Α..

1979: Το Βρετανικό Ινστιτούτο Τυποποίησης (B.S.I.: British Standards Institute) εκδίδει το BS 5750 Quality System, το οποίο αποτελεί το πρώτο εμπορικό πρότυπο για Σύστημα Διοίκησης Ποιότητας και αρχίζουν οι πρώτες πιστοποιήσεις ποιότητας επιχειρήσεων, σύμφωνα με αυτό το πρότυπο.

1987: Ο Διεθνής Οργανισμός Τυποποίησης (I.S.O.: International Standards Organization) στον οποίο συμμετέχουν 91 κράτη - μέλη, αποδέχεται το BS5790 σαν σειρά προτύπων ISO 9000 (Πρότυπα Διαχείρισης και Διασφάλισης Ποιότητας) που περιλαμβάνει τα εξής:

* ISO 9001: Μοντέλο για τη Διασφάλιση Ποιότητας στον Σχεδιασμό, την Ανάπτυξη, την Εγκατάσταση Παραγωγής και την Παροχή Εργασιών.

* ISO 9002: Μοντέλο για τη Διασφάλιση Ποιότητας στην Παραγωγή και Εγκατάσταση.

* ISO 9003: Μοντέλο για τη Διασφάλιση Ποιότητας κατά την Τελική Επιθεώρηση και τις Δοκιμές.

* ISO 9004: Διαχείριση Ποιότητας και Στοιχεία Συστήματος

Ποιότητας - Οδηγίες.

Την ίδια περίοδο, τα πρότυπα ISO και BSI εναρμονίζονται και υιοθετούνται από την Ε.Ο.Κ. σαν σειρά EN 29000 ενώ ταυτόχρονα γίνονται επίσης αποδεκτά από τους οργανισμούς των Η.Π.Α.: A.N.S.I. (American National Standards Institute) και A.S.Q.C. (American Society for Quality Control), σαν σειρά Q-90.

1989: Εκδίδεται το ANSI/IEEE STD 7301: Σχέδια Διασφάλισης Ποιότητας Λογισμικού που καλύπτει τη Διασφάλιση Ποιότητας λογισμικών.

1991: Εκδίδονται τα πρότυπα ISO 9004-2 και ISO 9000-3 που δίνουν οδηγίες σχετικά με την εφαρμογή των προτύπων ISO σε επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών και οδηγίες για την ανάπτυξη και συντήρηση λογισμικού αντίστοιχα.

1992: Εκδίδεται, σαν προσωρινή έκδοση, το ISO/DIS 9004-4: Στοιχεία Διαχείρισης Ποιότητας και Συστήματος Ποιότητας - Οδηγίες για Βελτίωση Ποιότητας.

Την ίδια χρονιά απονέμεται για πρώτη φορά το Ευρωπαϊκό Βραβείο Ποιότητας (European Quality Award) με χορηγούς την Ευρωπαϊκή Ένωση, τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για Διαχείριση Ποιότητας, που ιδρύθηκε το 1957 και αριθμεί 25 εθνικούς φορείς ως μέλη και το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για Διαχείριση Ποιότητας, που ιδρύθηκε το 1985 και μέλη του είναι 200 εταιρείες της Δυτικής Ευρώπης.

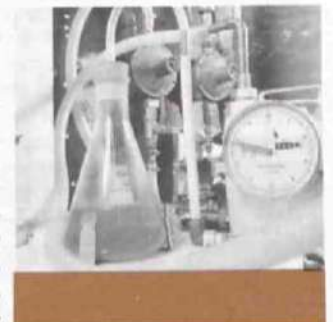
Στην Ελλάδα, ο μόνος κρατικός φορέας που χορηγεί Πιστοποιητικό Συστήματος Διασφάλισης Ποιότητας, είναι ο Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης (ΕΛ.Ο.Τ.) ο οποίος είναι ισότιμο μέλος του Ευρωπαϊκού Δικτύου Ποιότητας για Έλεγχο Ποιότητας και Πιστοποίησης, Ε.Ο.ΝΕΤ. (European Quality Network for Quality Control and Certification). Ο ΕΛ.Ο.Τ. καθορίζει τη διαδικασία χορήγησης πιστοποιητικών βάσει του "Γενικού Κανονισμού Αξιολόγησης και Πιστοποίησης Συστημάτων Διασφάλισης Ποιότητας" και έχει υιοθετήσει τα πρότυπα της σειράς ISO 9000 ως πρότυπα ΕΛΟΤ EN 29001, ΕΛΟΤ EN 29002 και ΕΛΟΤ EN 29003.

Μεγάλη έρευνα που πραγματοποιήθηκε πρόσφατα από γνωστό οικονομικό περιοδικό στις Η.Π.Α. και περιελάμβανε δείγμα 12.000 στελεχών επιχειρήσεων από 24 χώρες έδειξε ότι η ποιότητα αποτελεί σήμερα τον πλέον σημαντικό παράγοντα για την επιτυχία μιας επιχείρησης. Με τη σωστή εγκατάσταση και πιστή εφαρμογή ενός Σ.Δ.Π. εξασφαλίζεται ότι κανένας εργαζόμενος δεν μπορεί να παρεκκλίνει από τα πρότυπα ποιότητας χωρίς αυτό να γίνει αντιληπτό αμέσως, ή το πολύ, πριν το προϊόν ή η υπηρεσία προσφερθεί στον πελάτη. Όπως είναι αυτονόητο, αυτό έχει σαν αποτέλεσμα, αφενός μεν την ικανοποίηση του πελάτη, αφετέρου δε, τη μείωση του κόστους παραγωγής και την αύξηση της παραγωγικότητας.

IV. Ελληνική Βιομηχανία και ISO 9000

Οι ελληνικές επιχειρήσεις, έστω και με σημαντική καθυστέρηση, έχουν αρχίσει να συνειδητοποιούν όλο και περισσότερο τη σημασία της ποιότητας για την εξασφάλιση της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων και κατ' επέκταση, για την επιβίωσή τους στην ενοποιημένη πλέον Ευρωπαϊκή Αγορά. Η εισαγωγή Σ.Δ.Π. στις επιχειρήσεις, σύμφωνα με τα πρότυπα της σειράς ISO 9000, αποτελεί αναμφίβολα το μέσον για τη διεύρυνση των αγορών, αλλά και τη βελτίωση της θέσης τους στο νέο σκληρό ανταγωνιστικό περιβάλλον στο οποίο είναι υποχρεωμένες σήμερα να λειτουργούν.

Μία από τις βασικές απαιτήσεις της σειράς προτύπων ISO 9000 είναι και ο έλεγχος και η διακρίβωση των οργάνων και συσκευών ελέγχου (§ 4.11). Για να καλύψουν τις απαιτήσεις των προτύπων ISO που αφορούν τη διακρίβωση, οι βιομηχανίες είναι υποχρεωμένες να έχουν καθιερώσει ένα πρόγραμμα περιοδικής διακρίβωσης των οργάνων και συσκευών που χρησιμοποιούν στην παραγωγική διαδικασία. Σήμερα αυτές οι απαιτήσεις της ελληνικής βιομηχανίας καλύπτονται από 4 δημόσια και ιδιωτικά εργαστήρια που λειτουργούν στον ελληνικό χώρο.



V. Η Μετρολογία στην Ελλάδα

Μέχρι το 1991, υπήρχαν στην Ελλάδα δύο Εργαστήρια Διακρίβωσης: η Υπηρεσία Διακρίβωσης της Ελληνικής Αεροπορίας και το Εργαστήριο Διακρίβωσης της Ελληνικής Αεροπορικής Βιομηχανίας (Ε.Α.Β.).

Μετά το 1991, με αφορμή το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα PRISMA, ξεκίνησε μία προσπάθεια για ανάπτυξη της Μετρολογίας στην Ελλάδα. Σκοπός του Ευρωπαϊκού Προγράμματος PRISMA ήταν η παροχή βοήθειας στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην προσπάθειά τους να αναπτύξουν Εθνικά Συστήματα Μετρήσεων, ενόψει της ενοποίησης της ευρωπαϊκής αγοράς από το 1993. Στα πλαίσια αυτού του προγράμματος δημιουργήθηκαν δύο Εργαστήρια Διακρίβωσης στον ιδιωτικό τομέα, ένα από τα οποία (αποτελούμενο ουσιαστικά από ένα Σταθερό και δύο Κινητά Εργαστήρια Διακρίβωσης) ανήκει στον Τομέα Μετρολογίας της ALGOSYSTEMS S.A., είναι εγκατεστημένο στην Αθήνα και είναι το μόνο Εργαστήριο Διακρίβωσης στην Ελλάδα που έχει αναπτύξει και εφαρμόσει Σύστημα Διασφάλισης Ποιότητας σύμφωνα με το πρότυπο ISO 9002 και έχει απονεμηθεί σχετικό πιστοποιητικό ποιότητας μετά από αξιολόγηση από τον ΕΛ.Ο.Τ..



Η ALGOSYSTEMS άρχισε να παρέχει υπηρεσίες διακρίβωσης (κυρίως για Φυσικές Μετρήσεις, DC Χαμηλή Συχνότητα και Μικροκύματα) στην ελληνική βιομηχανία από τις αρχές του 1994 και μέχρι σήμερα έχει ήδη διακρίβώσει πάνω από 3.000 συσκευές, υποστηρίζοντας, με σχετικές συμβάσεις, περίπου 80 ελληνικές βιομηχανίες διαφόρων κλάδων. Τα Κινητά Εργαστήρια Διακρίβωσης (ΚΙ.Ε.Δ.) της ALGOSYSTEMS είναι εξοπλισμένα με ειδικές μεταφερόμενες πρότυπες συσκευές ώστε να υποστηρίζουν με τις δυνατότητές τους επιτόπου τις βιομηχανικές μονάδες όλης της χώρας, προσφέροντας: αποτελεσματικότερη κάλυψη των αναγκών των πελατών, αποφυγή βλαβών, άμεση επαφή και επικοινωνία των διακριβωτών/τεχνικών με τους χρήστες/χειριστές των οργάνων και συσκευών και τέλος, αποφυγή καθυστερήσεων.

Όσο για το άμεσο μέλλον, εκτιμάται ότι με το πακέτο Delors II θα δημιουργηθούν στον ελληνικό χώρο, στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, και άλλα εξειδικευμένα Εργαστήρια Διακρίβωσης, Ελέγχου και Δοκιμών.

Στα πλαίσια πάλι του ίδιου προγράμματος (PRISMA) αποφασίστηκε από την Πολιτεία, με σχετικό νόμο που ψηφίστηκε το 1994, η δημιουργία του Ελληνικού Ινστιτούτου Μετρολογίας (Ε.Ι.Μ.) και του Εθνικού Συμβουλίου Διαπίστευσης (Ε.Σ.Υ.Δ.).

Το Ε.Ι.Μ. θα λειτουργήσει στη Θεσσαλονίκη όπου έχει ήδη αρχίσει η κατασκευή των κτιριακών εγκαταστάσεων και η δημιουργία 11 ανεξάρτητων Εργαστηρίων Διακρίβωσης και Μετρήσεων Ακρίβειας, με τα εξής αντικείμενα: 1. Ηλεκτρικές και Ενεργειακές Μετρήσεις, 2. Βιομηχανική Μετρολογία, 3. Μετρήσεις Πυκνότητας, 4. Μετρήσεις Όγκου, 5. Έλεγχο Σκληρότητας, 6. Μετρήσεις Μάζας, 7. Μετρήσεις Δύναμης, 8. Μετρήσεις Χρόνου και Συχνότητας, 9. Μετρήσεις Θερμοκρασίας, 10. Μετρήσεις Πίεσης και τέλος, 11. Μετρήσεις Ροής. Επίσης προβλέπεται να δημιουργηθούν τρία ακόμα εργαστήρια για Μικροκύματα, Οπτικές Μετρήσεις και Μετρήσεις Δονήσεων και Ήχου ενώ μέσα στον ίδιο χρόνο θα έχει ολοκληρωθεί η πρόσληψη και εκπαίδευση του αναγκαίου προσωπικού για τη λειτουργία του Ινστιτούτου. Το Ε.Ι.Μ. θα διαθέτει τα Εθνικά Πρότυπα με τη βοήθεια των οποίων θα διακριβώνονται τα Πρότυπα Εργασίας των Εργαστηρίων που ήδη λειτουργούν στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα, ώστε να εξασφαλίζεται η ιχνηλασιμότητα των μετρήσεων. Η ιχνηλασιμότητα των μετρήσεων που θα πραγματοποιούνται στην Ελλάδα όταν θα λειτουργεί το Ε.Ι.Μ. κανονικά, δίνεται στο παρακάτω διάγραμμα.

Η οργάνωση του Ε.Σ.Υ.Δ., η οποία προβλέπεται από τον ίδιο νόμο, έχει δυστυχώς καθυστερήσει καθώς πρόσφατα μόνο συγκροτήθηκε το Διοικητικό Συμβούλιο αυτού του οργανισμού. Η ολοκλήρωση της οργάνωσης του Ε.Σ.Υ.Δ. με τη συγκρότηση επιτροπών διαπίστευσης των εργαστηρίων, πραγματοποίησης σχετικής εκπαίδευσης, έκδοση κανονισμών λειτουργίας κ.λ.π. αναμένεται στο τέλος του 1996.



Εικόνα 1: Διάγραμμα Ιχνηλασιμότητας των Μετρήσεων που θα πραγματοποιούνται στα Εργαστήρια Διακρίβωσης στην Ελλάδα, με τη λειτουργία του Ε.Ι.Μ..

* B.I.P.M.: Bureau International des Poids et des Mesures (Διεθνές Γραφείο Μέτρων και Σταθμών).

Η λειτουργία του Ε.Σ.Υ.Δ. είναι απόλυτα απαραίτητη για τη διαπίστευση των Εργαστηρίων Διακρίβωσης που υπάρχουν, σύμφωνα με το πρότυπο EN-45001 που αφορά την οργάνωση και λειτουργία Εργαστηρίων Διακρίβωσης. Αυτό θα έχει σαν βασικά αποτελέσματα να πραγματοποιούνται **αδιαμφισβήτητα αξιόπιστες μετρήσεις** και τα σχετικά πιστοποιητικά που εκδίδονται από τα παραπάνω εργαστήρια να **αναγνωρίζονται** από όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

VI. Προβλήματα σχετικά με την εφαρμογή των απαιτήσεων του ISO 9000 που αφορούν τη Διακρίβωση των Οργάνων/Συσκευών στην Ελλάδα και προτάσεις αντιμετώπισής τους

Στην § 4.11 των προτύπων ISO 9000, περιγράφονται αρκετά αναλυτικά οι απαιτήσεις για τη διαχείριση των οργάνων και των συσκευών ελέγχου και δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη διακρίβωση, ιχνηλασιμότητα των μετρήσεων, συντήρηση, διακίνηση και αποθήκευση των συσκευών. Δυστυχώς όμως, ενώ και στα τρία πρότυπα της σειράς ISO 9000 περιγράφονται με αρκετή σαφήνεια οι απαιτήσεις, σε κανένα από τα πρότυπα αυτά δε δίνονται σαφείς οδηγίες και επεξηγήσεις για τον τρόπο εφαρμογής των απαιτήσεων αυτών. Ειδικά όσον αφορά τη διακρίβωση, το παραπάνω γεγονός δημιουργεί σύγχυση και παρερμηνείες που σε συνδυασμό με τις περιορισμένες εμπειρίες που υπάρχουν στη χώρα μας στα θέματα διακρίβωσης - αφού μόλις τα τελευταία χρόνια άρχισε να αναπτύσσεται η Μετρολογία στην Ελλάδα - έχει σαν αποτέλεσμα να αντιμετωπίζεται το θέμα της διακρίβωσης ανομοιομορφα και πολλές φορές τελείως αντικανονικά. Αυτό, στις περισσότερες περιπτώσεις, οφείλεται στο γεγονός ότι οι εμπλεκόμενοι είτε παραγνωρίζουν, είτε αγνοούν τη σπουδαιότητα και τη σημασία που έχει η διακρίβωση των οργάνων για την ποιότητα του τελικού προϊόντος. Είναι προφανές ότι το τελικό προϊόν που προσφέρεται στον πελάτη, θα έχει τις προδιαγραφές που έχει υποσχεθεί η επιχείρηση, μόνο όταν κατά τη διάρκεια της παραγωγικής διαδικασίας, αλλά και στα στάδια ελέγχου ποιότητας, έχουν πραγματοποιηθεί οι αναγκαίες μετρήσεις με αξιόπιστα όργανα. Η αξιοπιστία όμως των οργάνων διαπιστώνεται μόνο με τη διακρίβωση η οποία πραγματοποιείται στα προβλεπόμενα χρονικά διαστήματα, σε κατάλληλα εργαστήρια, από εξειδικευμένους τεχνικούς και με συγκεκριμένες γραπτές διαδικασίες.

Από την εμπειρία που έχουμε αποκτήσει μέχρι σήμερα, έχουμε καταγράψει ορισμένες σημαντικές παραλείψεις που αφορούν στη διακρίβωση των συσκευών, τις πιο χαρακτηριστικές από τις οποίες παραθέτουμε στη συνέχεια, μαζί με σχετικές προτάσεις για την εξάλειψή τους.

* Όσον αφορά τα Συστήματα Διασφάλισης Ποιότητας, είναι απολύτως αναγκαία η ουσιαστική αλλαγή στη φιλοσοφία και στον

τρόπο διοίκησης μιας επιχείρησης που θέλει να εφαρμόσει ένα Σ.Δ.Π.. Η αλλαγή αυτή πρέπει να αναφέρεται σε θεματική μεταστροφή της νοσηρίας όλων των εργαζομένων δεδομένου ότι για την επιτυχή εφαρμογή ενός Σ.Δ.Π., ο σημαντικότερος παράγοντας είναι ο άνθρωπος. Είναι προφανές ότι δεν είναι δυνατό να αναπτυχθούν νέες διαδικασίες για να εφαρμοστούν από ανθρώπους οι οποίοι δεν έχουν πιστέψει σε αυτές και είναι απρόθυμοι να τις ακολουθήσουν.

* Υπάρχει έλλειψη της αναγκαίας παιδείας στην επιστήμη της Μετρολογίας και ειδικότερα, στον Τομέα της Διακρίβωσης Οργάνων και Συσκευών.

Ορισμένοι φορείς πιστοποίησης δεν αντιμετωπίζουν το θέμα της διακρίβωσης με την απαιτούμενη αυστηρότητα και έχει παρατηρηθεί, σε αρκετές περιπτώσεις, ότι ακόμα και επιθεωρητές που ανήκουν στον ίδιο φορέα πιστοποίησης, χειρίζονται τις απαιτήσεις που αφορούν τη διακρίβωση των οργάνων και συσκευών, με διαφορετική προσέγγιση ο ένας από τον άλλον. Παρόμοια, ορισμένοι Σύμβουλοι Ποιότητας που προετοιμάζουν τις επιχειρήσεις για την εγκατάσταση Σ.Δ.Π., πολλές φορές δεν ερμηνεύουν σωστά τις απαιτήσεις των προτύπων ISO 9000 που αφορούν τη διακρίβωση οργάνων και συσκευών (§ 4.11), με αποτέλεσμα να μην καθοδηγούν πάντα σωστά τις επιχειρήσεις, κατά τρόπο σαφή, ομοιόμορφο και τυποποιημένο.

Εμπλεκόμενοι λοιπόν φορείς της Πολιτείας όπως ο ΕΛ.Ο.Τ. και το Ε.Ι.Μ. θα πρέπει να αναλάβουν τις αναγκαίες πρωτοβουλίες για εξειδίκευση και τυποποίηση των απαιτήσεων των προτύπων ISO 9000 όσον αφορά τη διακρίβωση των οργάνων και να ενημερώσουν κατάλληλα όλους τους ενδιαφερόμενους (βιομηχανία - συμβούλους - επιθεωρητές φορέων πιστοποίησης) με εκπαιδευτικά σεμινάρια, ημερίδες και έκδοση αναλυτικών οδηγιών ώστε το θέμα της διακρίβωσης να τεθεί στις σωστές του βάσεις και να αντιμετωπιστεί με ενιαίο και ομοιόμορφο τρόπο από όλους.

* Υπάρχει δυσκολία και σύγχυση στον προσδιορισμό των συσκευών που πρέπει να εντάσσονται στο Πρόγραμμα Διακρίβωσης μιας επιχείρησης. Αυτό οφείλεται είτε στις πιέσεις που δέχονται οι Σύμβουλοι ή οι υπεύθυνοι της επιχείρησης για τη μείωση του κόστους πιστοποίησης του Σ.Δ.Π. μιας επιχείρησης, είτε στην αναμενόμενη ελαστικότητα των Επιθεωρητών ορισμένων φορέων πιστοποίησης. Μία λανθασμένη τακτική που εφαρμόζεται από πολλές επιχειρήσεις και έχει πάρει μεγάλες διαστάσεις τον τελευταίο καιρό, είναι η τακτική κατά την οποία, όταν οι επιχειρήσεις διαθέτουν σημαντικό αριθμό ομοίων συσκευών, διακρίβωνουν στα ειδικά εργαστήρια μία μόνο συσκευή, υποστηρίζοντας ότι με αυτή τη συσκευή θα διακρίβωνουν οι ίδιες οι επιχειρήσεις και τις υπόλοιπες. Αυτό είναι μία τραγικά επικίνδυνη απλούστευση της έννοιας της διακρίβωσης. Είναι αυτονόητο ότι αν δεν εφαρμοστεί ένα πλήρες Πρόγραμμα Διακρίβωσης των οργάνων που θα εγγυάται την ιχνηλασιμότητα των μετρήσεων και θα κρίνεται με αυστηρή αντικειμενικότητα από τους αρμόδιους φορείς, μπορεί να τεθεί υπό αμφισβήτηση, όχι μόνο η αξιοπιστία των μετρήσεων, αλλά ολόκληρο το οικοδόμημα του Σ.Δ.Π.. Για τον λόγο αυτό, θα πρέπει οι υπεύθυνοι Διασφάλισης Ποιότητας κάθε επιχείρησης να επιδιώκουν να διακρίβωνονται όλες οι συσκευές που χρησιμοποιούνται για μετρήσεις στην παραγωγική διαδικασία ή στις διάφορες φάσεις ελέγχου ποιότητας, σύμφωνα με την προβλεπόμενη συχνότητα, από κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό και σε κατάλληλες συνθήκες περιβάλλοντος.

* Σε πολλές επιχειρήσεις, δυστυχώς ακόμα και σήμερα, επικρατεί η εσφαλμένη εντύπωση ότι ένα Πρόγραμμα Διακρίβωσης συντελεί στην αύξηση των εξόδων χωρίς παράλληλα αύξηση της παραγωγικότητας. Η λανθασμένη αυτή προσέγγιση οφείλεται στο γεγονός ότι η Διοίκηση της επιχείρησης δεν μπορεί, ή δεν θέλει να διακρίνει τα οφέλη που προκύπτουν από τη χρήση διακριβωμένων οργάνων και αφορούν την τυποποίηση, τη βελτίωση της ποιότητας και την προστασία του καταναλωτή. Τις περισσότερες φορές δεν αντιλαμβάνονται τη θετική επίδραση στην ποιότητα του προϊόντος που επιτυγχάνεται με τη διακρίβωση και ταυτόχρονα επιμένουν να αγνοούν το κόστος που προκύπτει από λανθασμένες μετρήσεις στις διάφορες παραμέτρους της παραγωγικής διαδικασίας. Εκείνο στο οποίο πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή από όλους τους ενδιαφερόμενους είναι ότι η χρήση μη διακριβωμένων, και κατά συνέπεια αναξιόπιστων συσκευών, κατά την παραγωγική διαδικασία είναι πολύ πιθανό να οδηγήσει είτε σε απόρριψη σωστού προϊόντος, είτε στην αποδοχή ελαττωματικών προϊόντων. Είναι προφανές ότι και οι δύο αυτές περιπτώσεις συνεπάγονται κόστος που μπορεί, ανάλογα με τις περιπτώσεις, να φθάσει σε τεράστια ποσά. Σε σχετική έρευνα που πραγματοποιήθηκε στις Η.Π.Α. το 1990, διαπιστώθηκε ότι στη χώρα αυτή δαπανώνται τεράστια ποσά από τις βιομηχανίες που δεν εφαρμόζουν συστηματικό πρόγραμμα για τη διακρίβωση των οργάνων και συσκευών ελέγχου. Η έρευνα αυτή καταλήγει με την εξής παραίτηση - σύσταση προς τις βιομηχανίες: "Τελικά είναι πιο οικονομικό για μία επιχείρηση να εφαρμόζει ένα αυστηρό Πρόγραμμα Διακρίβωσης, από το να παραμελεί την περιοδική διακρίβωση των συσκευών."

* Παρά το γεγονός ότι ο σχετικός νόμος για την ίδρυση του Ελληνικού Ινστιτούτου Μετρολογίας (Ε.Ι.Μ.) και του Εθνικού Συμβουλίου Διαπίστευσης (Ε.Σ.Υ.Δ.) έχει ψηφιστεί από το 1994, οι εργασίες για την οργάνωση και ανάπτυξη τους κινούνται με πολύ αργό ρυθμό, ιδιαίτερα του Ε.Σ.Υ.Δ. που θα είναι ο αρμόδιος φορέας για τη διαπίστευση των Εργαστηρίων Διακρίβωσης και Δοκιμών, σύμφωνα με το πρότυπο EN 45001. Επιβάλλεται λοιπόν η άμεση δραστηριοποίηση της Πολιτείας για την ταχύτερη οργάνωση των δύο αυτών οργανισμών, αφού η ύπαρξή τους σχετίζεται άμεσα με την ανάπτυξη της Μετρολογίας και της Ποιότητας στη χώρα μας.

VII. Επίλογος

Κλείνοντας αυτή την παρουσίαση, πρέπει να τονίσουμε ότι οι ελληνικές επιχειρήσεις, έστω και με σημαντική καθυστέρηση, έχουν αρχίσει να συνειδητοποιούν όλο και περισσότερο τη σημασία της ποιότητας για την εξασφάλιση της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων και κατ' επέκταση, για την επιβιώσή τους στην ενοποιημένη πλέον Ευρωπαϊκή Αγορά με αποτέλεσμα να εισάγουν και να εφαρμόζουν ένα Σύστημα Διασφάλισης Ποιότητας σύμφωνα με τα πρότυπα της σειράς ISO 9000. Βασικό προαπαιτούμενο όμως αποτελεί η ανάπτυξη της Μετρολογίας στη χώρα μας, κάτι που μπορεί να επιτευχθεί με τις προσπάθειες που καταβάλλονται, και που ελπίζουμε πως θα συνεχίσουν να καταβάλλονται, από την Πολιτεία, τις Επιχειρήσεις - τόσο αυτές που παρέχουν, όσο και αυτές που δέχονται τις υπηρεσίες - και τους σχετικούς με το θέμα Εθνικούς και Διεθνείς Οργανισμούς.

Δρ. Ανναμπέλλα Παλλαδά

Λεξιλόγιο Όρων, σύμφωνα με το Διεθνές Λεξιλόγιο Βασικών και Γενικών Όρων Μετρολογίας (Έκδοση I.S.O., 1993).

1. **Μετρολογία (Metrology)** : Η επιστήμη των μετρήσεων. Η Μετρολογία καλύπτει όλες τις απόψεις, θεωρητικές και πρακτικές, που αναφέρονται σε μετρήσεις, όποια και αν είναι η αβεβαιότητά τους, και σε όποιον τομέα επιστήμης και αν απαντώνται.

2. **Μέτρηση (Measurement)** : Το σύνολο των ενεργειών ή διαδικασιών που έχουν σαν αντικείμενο τον προσδιορισμό της τιμής μιας ποσότητας.

3. **Διακρίβωση (Calibration)** : Το σύνολο των ενεργειών και διαδικασιών που προσδιορίζουν, κάτω από καθορισμένες συνθήκες, τη σχέση μεταξύ των τιμών των μεγεθών που δείχνει κάποιο όργανο ή σύστημα μετρήσεων, ή των τιμών μιας υλικής μέτρησης, ή ενός υλικού αναφοράς και των αντίστοιχων τιμών που προκύπτουν χρησιμοποιώντας πρότυπα.

4. **Πρότυπο (Standard)** : (α) Υλική μέτρηση, όργανο μέτρησης, υλικό αναφοράς, ή σύστημα μετρήσεων που προορίζεται για προσδιορισμό, πραγματοποίηση, διατήρηση ή αναπαραγωγή μιας μονάδας, ή τιμών μιας ποσότητας, με σκοπό να χρησιμοποιηθεί ως αναφορά. Ένα πρότυπο μπορεί να είναι: Διεθνές, Εθνικό, Πρωτεύων, Δευτερεύων, Αναφοράς, Εργασίας ή Μεταφοράς.

(β) Ευρέως υιοθετημένο γραπτό τεχνικό πρότυπο, προδιαγραφή, τεχνική σύσταση, ή παρόμοιο έγγραφο.

5. **Ακρίβεια (Accuracy)** : Η εγγύτητα συμφωνίας μεταξύ του αποτελέσματος μιας μέτρησης και της πραγματικής τιμής του μετρούμενου μεγέθους.

6. **Ιχνηλασιμότητα (Traceability)** : Η ιδιότητα του αποτελέσματος μιας μέτρησης ή της τιμής ενός προτύπου, χάρη στην οποία μπορεί αυτό το αποτέλεσμα ή η τιμή να συσχετιστεί με συγκεκριμένες, δηλωμένες αναφορές (συνήθως εθνικά ή διεθνή πρότυπα), μέσω μιας αδιάσπαστης αλυσίδας συγκρίσεων που για κάθε μία από αυτές είναι δηλωμένες οι σχετικές αβεβαιότητες.

Η παλλόμενη φωνή του Απόδημου Ελληνισμού

Από την ομιλία της Σοφίας Καθάρου* στην εκδήλωση του ΣΕΕ

“Μετανάστευση και Ανεργία”

Στο προηγούμενο τεύχος του δελτίου μας υπάρχει αναλυτική παρουσίαση της διημερίδας, που οργανώθηκε στην Αθήνα με θέμα “Μετανάστευση και Ανεργία”.

Επαυερχόμαστε όμως στο τεύχος αυτό, όχι μόνο γιατί το θέμα είναι πάντα επίκαιρο, αλλά κυρίως γιατί αγγίζει άμεσα το πρόβλημα του απόδημου ελληνισμού, αφού μια από τις

πιο δυνατές και συγκινητικές παρουσίες στο συνέδριο ήταν η Ελληνίδα εμπειρογνώμων σε θέματα ισότητας στο Ειδικό ραδιοφωνικό δίκτυο της Αυστραλίας, κ. Σοφία Καθάρου.

Στην ομιλία της η κ. Καθάρου προσπάθησε να δώσει μια εικόνα της μετανάστευσης, από τη σκοπιά της Αυστραλιανής Κυβερνητικής Πολιτικής.

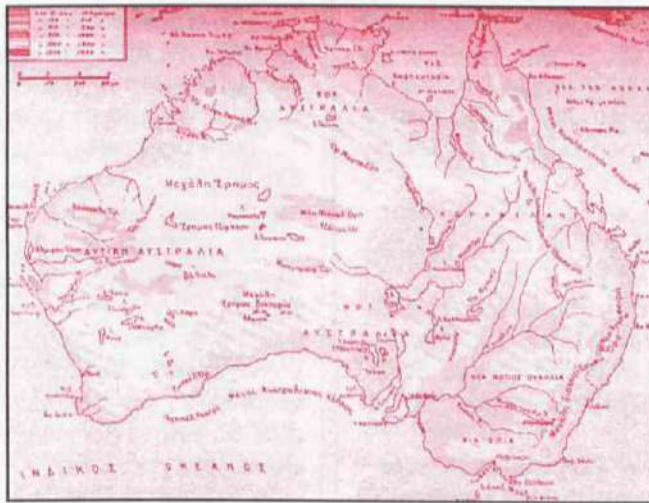
Ζωντάνεψε τις περιστάσεις της ζωής των μεταναστριών και τα διαφορετικά στοιχεία που συνθέτουν την ποικιλότητα εμπειρία της μεταφύτευσης στην ξένη γη.

Η εικόνα της μετανάστριας δεν είναι προσωπική της αντίληψη πραγμάτων, αλλά γνώση, βασισμένη σε στοιχεία επιστημονικών ερευνών και ακαδημαϊκών συγγραμμάτων, κυβερνητικών αναφορών και διαφόρων διατριβών γύρω από τη μετανάστευση και το ιστορικό της παρουσίας στην Αυστραλία της Γυναίκας, που προέρχεται από μη Αγγλο-Σαξωνική γενιά.

Είπε λοιπόν, μεταξύ άλλων, η κ. Καθάρου:

Η μετανάστρια στην Αυστραλία δεν είναι προσωρινή φιλοξενούμενη εργάτρια, αλλά Πολίτης της Χώρας, ισότιμο μέλος της κοινωνίας, κάτω από τον Αυστραλιανό Νόμο. Απολαμβάνουν σεβασμού και εκτίμησης, σαν ακρογωνιαίοι λίθοι του εθνικού οικοδομήματος.

Η αντίληψη αυτή δεν εξαλείφει βεβαίως τις δυσκολίες της εγκατάστασης και τις τραυματικές, πολλές φορές, επιπτώσεις, τόσο για τα διακινούμενα άτομα,



όσο και για τη χώρα που τα δέχεται.

Αυτό γίνεται περισσότερο κατανοητό αν λάβει κανείς υπ' όψη του το πολύμορφο μωσαϊκό εθνοτήτων και πολιτειών που οριοθετούν τη φυσιογνωμία της αυστραλιανής κοινωνίας και τα δρώμενα εδώ και διακόσια χρόνια, από την εποχή της λεγόμενης αναγκαστικής μετανάστευσης μέχρι τις αρχές του αιώνα μας, όταν, με την ένωση 6 αυτόνομων αποικιών δημιουργήθηκε η κοινοπολιτεία της

Αυστραλίας.

Έτσι, οι άποικοι μετανάστες, σε τούτη τη μακρινή ήπειρο που ονόμασα “ΑΔΕΙΑΝΗ ΧΩΡΑ”, άλλοτε ακολουθώντας τις οδηγίες του Βρετανικού στέμματος περί σύναψης ειδικών συνθηκών με τους αυτόχθονες, άλλοτε αγνοώντας την παρουσία τους – προβαίνοντας μάλιστα στον από σκοπού πληθυσμιακό και πολιτισμικό αφανισμό τους – επέφεραν, κυρίως μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, τέτοιου μεγέθους κοινωνικοπολιτικές μεταρρυθμίσεις, ώστε η χώρα σήμερα να απέχει παρασάγκας απ' αυτό που οι πατέρες του Αυστραλιανού Έθνους διαμόρφωσαν σαν Ομοσπονδία στις αρχές του αιώνα.

Τα τελευταία 25 χρόνια, η ιστορία της Αυστραλίας είναι πορεία διαλεκτικής και διαπραγμάτευσης μεταξύ Κυβερνόντων και Κυβερνομένων, μια διαδικασία συνεχούς αναπροσδιορισμού της εθνικής ταυτότητας.

Ο αναπροσδιορισμός αυτός κατέστη αναγκαίος, λόγω της παγκόσμιας οικονομικής, κοινωνικής και πολιτικής αναδόμησης της οποίας μετέχουν όλοι, αλλά στην περίπτωση της Αυστραλίας, είναι αποτέλεσμα της θέσης και αντίθεσης που προσφέρουν οι νέες ιδέες και αντιλήψεις, που εισρέουν στη χώρα με τη μετανάστευση.

Ο μεγάλος αριθμός μεταναστών και οι νέοι διεθνείς προσανατολισμοί της χώρας, υποχρέωσαν λαό και ηγέτες να αναγνωρίσουν την πραγματικότητα της φυλετικής, εθνολογικής και πολιτισμικής διαφοράς και να βρουν τρόπους συνεργασίας και συνύπαρξης, στο πλαίσιο της πολυεθνικής ισοπολιτείας και των διαφόρων πολιτιστικών στοιχείων.

Οι κοινωνικές αλλαγές είναι απότοκοι της μετανά-

στευσης, ο ρόλος δε της μετανάστριας, η εμπειρία της και η συμμετοχή της στην πληθυσμιακή διακίνηση είναι αναμφισβήτητη.

Είναι συνδημιουργοί του κοινωνικού προφίλ, του προφίλ μιας κοινωνίας πολυεθνικής, πολυπολιτισμικής, πολυφυλετικής και πολυγλωσσικής.

Ας σημειωθεί ότι οι Έλληνες μετανάστες αποτελούν τη δεύτερη σε μέγεθος μονάδα μεταναστών.

Στο μέγα θέμα της γλώσσας, που αποτελεί πεδίο εσωτερικών ταραχών σε άλλες χώρες, η Αυστραλία κατέληξε στη δημιουργία **Εθνικής πολιτικής για τη γλώσσα**.

Πρωταρχικό ρόλο στη νομοθεσία αυτής της πολιτικής έπαιξε μια πολύ άξια γυναίκα, η Γερουσιαστής Susan Ryan, η οποία ως Υπουργός Παιδείας υπέγραψε το σχετικό νόμο.

Αυτό σημαίνει ότι δικαιούνται οι πάντες να διατηρούν τη γλωσσική τους κληρονομιά, με κοινή γλώσσα συνεννόησης για όλους την Αγγλική.

Το κράτος υποχρεούται να παρέχει διδασκαλία ξένων γλωσσών στα σχολεία, ενώ είναι επίσης υποχρέωση του η παροχή διερμηνέων στον πολίτη που υστερεί σε γνώσεις της Αγγλικής και έχει δυσκολίες με τις κρατικές υπηρεσίες.

Η κρατική πολιτική μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, σε ό,τι αφορά την μετανάστευση, υπήρξε πολιτική ΑΦΟΜΟΙΩΣΗΣ.

Το κλειδί εν προκειμένω είναι ότι Αυστραλιανή μετανάστευση σημαίνει ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ μαζί με οικονομικά και πολιτιστικά δικαιώματα.

Έχουν την ευκαιρία συμμετοχής σε συζητήσεις που αφορούν θέματα που τους απασχολούν.

Σ' αυτό το συναρπαστικό κλίμα συνεχούς συζήτησης και επαναπροσδιορισμού, αναθεωρείται και ο ρόλος της μετανάστριας.

Αρχικά οι γυναίκες ήρθαν στην Αυστραλία σαν σύζυγοι, μητέρες και κόρες μεταναστών, ήδη εγκατεστημένων στη χώρα, αργότερα σαν αρραβωνιαστικές δηλ. σαν εξαρτώμενα μέλη οικογενειών με κυβερνητική πολιτική και κατεύθυνση μία: την πληθυσμιακή αύξηση.

Γρήγορα όμως εντάχθηκαν στο εργατικό δυναμικό σαν εργάτριες Βιομηχανίας με ποσοστό συμμετοχής 85% οι μη Αγγλο-Σαξωνικής καταγωγής σε σύγκριση με 45% της συμμετοχής γυναικών γεννημένων στη χώρα.

Οι διακρίσεις εις βάρος των μη Αγγλο-Σαξωνικής καταγωγής μεταναστριών, λόγω μη επαρκούς γνώσης της Αγγλικής γλώσσας και άλλης ειδίκευσης, τα πρώτα χρόνια υπήρξαν έντονες.

Εργάστηκαν αναγκαστικά σε χαμηλόμισθες ανειδίκευτες εργασίες στη μαζική Βιομηχανική παραγωγή και γενικά σε εργασίες που εγκατέλειπαν οι Αυστραλοί.

Τα ποσοστά των Ελληνίδων που σήμερα εργάζονται σε εργοστάσιο, έχουν μειωθεί σημαντικά.

Την τελευταία 10ετία, μόνο το 30% των Ελληνίδων εργαζομένων δουλεύει σε εργοστάσιο, σε σύγκριση με ένα 53% πριν από το 1970.

Υπάρχει όμως ακόμα σημαντικός αριθμός εξωτερικών εργατριών που εργάζονται στο σπίτι, λειτουργώντας έτσι σε ένα σύστημα που δύσκολα αστυνομεύεται,

τόσο από πλευράς μισθολογικού επιπέδου, όσο και από πλευράς επιπέδου συνθηκών εργασίας.

Παρ' όλα αυτά, ο Νόμος είναι αυστηρός, υποχρεώνοντας τους εργοδότες να ασφαλίζουν τις εργάτριές τους και να είναι υπεύθυνοι για την υγεία και ασφάλειά τους.

Τα στοιχεία αυτά επιβεβαιώνονται και από το Κέντρο Ερευνών για την εργαζόμενη Γυναίκα, την Εργατική Συνομοσπονδία και από επί μέρους Πανεπιστημιακές έρευνες.

Όσον αφορά την εργαζόμενη μετανάστρια στα γραφεία, το ποσοστό συμμετοχής της είναι μόνο 12% του ολικού εργατικού δυναμικού των γυναικών και μόνον 2-3% βρίσκονται σε θέσεις διοικήσεως.

Αυτό συμβαίνει διότι, παρά τη νομοθεσία περί ΙΣΗΣ ΕΥΚΑΙΡΙΑΣ, η γυναίκα και δη η μετανάστρια δεν παίρνει πάντα μέρος στα κέντρα αποφάσεων των οργανισμών.

Σε αντίθεση με αυτή τη μειονεκτική θέση της εργαζόμενης, υπάρχει η συνεχώς αυξανόμενη δημόσια αναγνώριση και γνώση των μεταναστευτικών συνθηκών και η αντίληψη υποστήριξης του νόμου περί ισότητας.

Οι εργοδότες καθίστανται νομικά υπεύθυνοι για την εκπαίδευση και επιμόρφωση των υπαλλήλων, περισσότερο δε για τις γυναίκες, τους αυτόχθονες, τα άτομα με ειδικές ανάγκες κ.λ.π.

Όλα αυτά βελτιώνουν αποτελεσματικά τη θέση της μετανάστριας στην Αυστραλία.

Το Ομοσπονδιακό Γραφείο Γυναικείων Υποθέσεων, τα Ομοσπονδιακά και Πολιτειακά Υπουργεία Μετανάστευσης και Εθνικών Υποθέσεων καθώς και οι Επιτροπές Πολυεθνικών Υποθέσεων έχουν στο ενεργητικό τους εκατοντάδες μελετών και εκθέσεων για τη Μετανάστρια.

Η Κυβέρνηση παρέιχε και παρέχει κώδικες επικοινωνίας και συζήτησης με τη μετανάστρια για τη μετανάστρια.

Κατά τη διάρκεια Συνεδρίου εν εξελίξει στο Σίδνεϋ, γίνεται λόγος για το χαρακτήρα και τη συμβολή της Μετανάστριας στη σημερινή κοινωνία, σε μια στιγμή αλλαγής και αναδόμησης των εργασιακών σχέσεων, σε μια χώρα οριζόντιας ιεραρχίας στον εργασιακό χώρο.

Καταλήγοντας η κ. Καθάρη ειπέ:

Η Μετανάστρια λοιπόν σε μια τέτοια χώρα, καλείται να βάλει την δική της ψηφίδα στο πολιτιστικό μωσαϊκό και να συμβάλει στην αναδόμηση, αναβάθμιση και διαμόρφωση της λαϊκής, εθνικής ταυτότητας, κάτω από κλίμα ανεκτικότητας και κοινωνικής αρμονίας.

Κάτω από ένα ΝΕΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟ αναφύεται λοιπόν ένας νέος ορισμός του όρου ΜΕΤΑΝΑΣΤΡΙΑ που σημαίνει πια άτομο πρισματικής αφοσίωσης και δεσμών.

Επιμέλεια:

Ελένη Σταυροπούλου - φιλόλογος

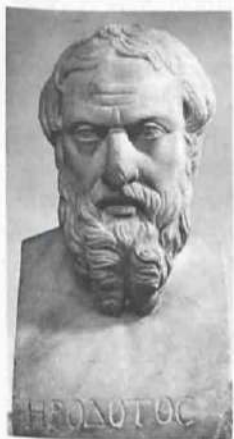
* **Σοφία Ράλλη - Καθάρη**, πολιτική επιστήμων, θεατρική συγγραφέας, ιδρυτικό στέλεχος του πολυεθνικού ραδιοφωνικού σταθμού της Αυστραλίας. Εργάζεται στη διοίκηση της Πολυεθνικής Ραδιοφωνίας και Τηλεόρασης της Αυστραλίας S.B.S. (Special Broadcasting Service).

Η ΕΛΛΗΝΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Διάλεξη του καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Γ. Βαρουφάκη

Στη διάλεξη του στο εντευκτήριο του Συνδέσμου Ελληνίδων Επιστημόνων, ο καθηγητής κ. Γ. Βαρουφάκης ανέφερε ότι σε δεξίωση, που έγινε στα πλαίσια μιας συνάντησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ο Γερμανός πρόεδρος, απευθυνόμενος στον τελευταίο και μπροστά στους συνέδρους των 15 εταίρων, του λέει σε κάποια στιγμή: “Ξέρετε, οι αρχαίοι Μακεδόνες δεν ήταν Έλληνες. Έτσι δεν είναι; Εσείς τι λέτε γιαυτό;” Η ερώτηση ήταν απρόσμενη. Οι προβολείς των συνέδρων έπεσαν επάνω του, περιμένοντας την απάντηση. Όπως ανέφερε ο ομιλητής, σε τέτοιες περιπτώσεις δεν μπορεί κανείς να απαντά με συνθήματα, όπως για παράδειγμα: “Η Μακεδονία είναι μία και ελληνική εδώ και 3000 χρόνια”, γιατί τέτοιες απαντήσεις όχι μόνο δεν είναι πειστικές, αλλά φέρουν το αντίθετο αποτέλεσμα. Μετά από λίγα δευτερόλεπτα αμηχανίας, ο Γ.Β. του είπε: “Δε θα σας απαντήσω εγώ, αλλά ο πατέρας της ιστορίας, ο Ηρόδοτος, που έζησε γύρω στον ενάμιση αιώνα πριν από το Φίλιππο και το γιο του το Μεγάλο Αλέξανδρο, σε μια δηλαδή εποχή που δεν είναι και τόσο γνωστή στους πολλούς, Έλληνες και ξένους και που ωστόσο είναι καθοριστική, αφού σηματοδοτεί την εθνική ταυτότητα των Ελλήνων.



Ο διαλέκτης ανέφερε στη συνέχεια πέντε απαντήσεις, που δίνει ο μεγάλος ιστορικός και από τις οποίες, στο σύντομο αυτό σημείωμα μας, σταχυολογούμε τις ακόλουθες δύο και πιο σημαντικές. Θα πρέπει ακόμη να σημειώσουμε ότι οι τελευταίες συνοδεύονται από τα σχόλια και τις παρατηρήσεις του ίδιου του ομιλητή:

α'. Ένας Έλληνας Διοικητής της Μακεδονίας.

(Από το ΕΙ Βιβλίο του Ηρόδοτου, Τερψιχόρη, παρ. 18, 19, 20 και 21).

Όπως είναι γνωστό, η Μακεδονία ήταν μία χώρα φτωχή και για να επιβιώσει έπρεπε να συμμαχεί με τους δυνατούς της κάθε εποχής. Έτσι, κατά τους μηδικούς πολέμους, ο βασιλιάς Αμύντας, πατέρας του κατοπινού Αλέξανδρου του Α' (ο Μεγάλος Αλέξανδρος είναι ο Γ'), αναγκάστηκε να προσφέρει στους πρέσβεις του Δαρείου “γην τε και ύδωρ”, αναγνωρίζοντας με τον τρόπον αυτό την επικυριαρχία των Περσών. Μετά την ήττα των εισβολέων, συμμαχισε με τη νέα υπερδύναμη, την Αθηναϊκή Πολιτεία, προς το τέλος του πελοποννησιακού πολέμου με τους Λακεδαιμονίους και αργότερα με τη Θήβα του Επαμεινώνδα και Πελοπίδα. Και αυτό συνεχίστηκε μέχρι την εποχή του Φιλίππου του Β', πατέρα του Μεγάλου Αλεξάνδρου, οπότε η Μακεδονία για πρώτη φορά στην ιστορία της αναπτύσσεται σε ανεξάρτητο κράτος, που γρήγορα κυριαρχεί

σε ολόκληρο τον ελλαδικό χώρο. Ένας από τους κύριους λόγους που συνετέλεσαν σ' αυτό είναι και τα νέα πλούσια χρυσοφυχεία του Παγγαίου και του Στρυμόνα, που ανακαλύπτονται λίγα χρόνια μετά την ανάρρηση στο, θρόνο του Φιλίππου. Με τη νέα αυτή δύναμη στα χέρια του, του δίνεται η δυνατότητα να αξιοποιήσει τις μεγάλες διπλωματικές, στρατιωτικές και διοικητικές του ικανότητες και να οργανώσει ένα ισχυρό μακεδονικό κράτος.

Ας πάμε, ωστόσο, ενάμιση αιώνα πίσω. Τότε, που ο Αμύντας, ο πατέρας του κατοπινού βασιλιά Αλέξανδρου του Α' αναγκάστηκε, όπως είπαμε, να προσφέρει “γην τε και ύδωρ” στους πρέσβεις του Δαρείου. Μετά, λοιπόν, την τελετή της σύναψης της σχετικής συμφωνίας, ο Αμύντας παρέθεσε προς τιμήν τους μεγαλόπρεπο δείπνο. Αφού όμως ήπιαν αρκετό κρασί, οι Πέρσες απαίτησαν από τον Αμύντα να τους φέρει τις Μακεδόνισσες γυναίκες τους, γιατί όπως είπαν, αυτό απαιτούσαν οι κανόνες φιλοξενίας κατά την περσική συνήθεια. Μη μπορώντας ο Αμύντας να κάνει διαφορετικά, τους έφερε τις γυναίκες στο τραπέζι και τις έβαλε να καθίσουν απέναντί τους. Οι τελευταίοι θαμπώθηκαν από την ομορφιά τους και ζήτησαν από τον Αμύντα να τις βάλει να κάτσουν δίπλα τους, γιατί απέναντί τους αποτελούν, όπως είπαν, “βάσανο των ματιών τους (αληθδόνες σφίσι οφθαλμών)”. Όταν όμως κάθισαν δίπλα τους, άρχισαν να προχωρούν σε πράξεις, που εξόργισαν το γιο του Αλέξανδρο. Τότε ζήτησε από τον πατέρα του να αποχωρήσει με τη δικαιολογία ότι είναι κουρασμένος. Εκείνος στην αρχή έφερε αντιρρήσεις, γιατί φοβόταν, και όχι αδικαιολόγητα, ότι ο γιος του θα έκανε κάτι το παράτολμο. Τελικά, όμως πείσθηκε και αποχώρησε. Τότε, ο Αλέξανδρο απευθυνόμενος στους Πέρσες, λέει: “...Οι γυναίκες αυτές, ξένοι, είναι στην εξουσία σας. Μπορείτε να τις απολαύσετε όλες ή όσες θέλετε. Στο μεταξύ, επειδή πλησιάζει η ώρα να κοιμηθείτε, και βλέπω ότι ήμπατε αρκετά, αν θέλετε, αφήστε τις να πάνε να λουσθούν, και λουσμένες τις περιμένετε πάλι”. Οι Πέρσες δέχθηκαν και ο Αλέξανδρος τις οδήγησε στα δωμάτιά τους, ενώ έντυσε με γυναικεία ενδύματα αμούστακα παλικάρια και τα όπλισε με εγχειρίδια. Κατόπιν τα οδήγησε στην αίθουσα του δείπνου. Πριν όμως καθίσουν, λέει στους Πέρσες: “Νομίζω πως σας φιλέψαμε καλά. Γιατί όλα όσα είχαμε, σας τα προσφέραμε. Και, το σπουδαιότερο από όλα, τις μητέρες μας ακόμα και τις αδελφές μας, σας τις παραδίνουμε γενναιόφρονα, για να σας βεβαιώσουμε πέρα από κάθε αμφιβολία, ότι σας τιμάμε... και για να αναγγείλετε στο βασιλιά (Δαρείο), που σας έστειλε, ότι ένας Έλληνας διοικητής της Μακεδονίας σας έκαμε καλή υποδοχή στο τραπέζι και στο κρεβάτι (...ανήρ Έλλην, Μακεδών ύπαρχος).

Ακολούθησε, όπως ήταν φυσικό η σφαγή των Περσών,

όταν οι τελευταίοι τόλμησαν να απλώσουν χέρι πάνω στους Μακεδόνες. Η σημασία όμως της αναφοράς μας στην παράγραφο αυτή έγκειται στο γεγονός ότι ο Αλέξανδρος με υπερηφάνεια χαρακτηρίζει τον εαυτό του, **Έλληνα Διοικητή της Μακεδονίας**.

β'. Αλέξανδρος ο Α': "Είμαι Έλληνας το Γένος".

Ακολουθεί το τελευταίο ιστορικό στοιχείο, που προέρχεται από το Β' βιβλίο του Ηροδότου (παρ. 44 και 45), το λεγόμενο Καλλιόπη.

Βρισκόμαστε στις παραμονές της μεγάλης μάχης των Πλαταιών. Έχουν περάσει έντεκα μέρες και η μάχη δεν αρχίζει. Κι αυτό, γιατί κάποιος χρησμός, γνωστός και στις δυο πλευρές, λέει ότι όποιος τολμήσει να επιτεθεί πρώτος, αυτός θα ηττηθεί. Ο Μαρδόνιος όμως αρχίζει να ανησυχεί, τα τρόφιμα λιγοστεύουν, και τελικά, δίνοντας την αυθαίρετη ερμηνεία, ότι ο χρησμός δεν τους αφορά, αποφασίζει να επιτεθεί. Καλεί, λοιπόν, όλους τους στρατηγούς, βαρβάρους και Έλληνες, ανάμεσά τους και τον Αλέξανδρο Α' των Μακεδόνων, και τους ανακοινώνει, ότι η επίθεση θα γίνει αιφνιδιαστικά την άλλη μέρα τα ξημερώματα. Μετά, αφού τους εμψυχώνει, τους λέει να πάνε ο καθένας στο στρατόπεδό του και να οργανωθούν, γιατί με το ξημέρωμα θα επιτεθούν. Όταν νύχτωσε για τα καλά και όλα στο εχθρικό στρατόπεδο φαινόταν ήσυχια, ο Αλέξανδρος γεμάτος αγωνία αποφασίζει να ειδοποιήσει τους Έλληνες για την αυριανή μέρα. Με κίνδυνο της ίδιας της ζωής του, ιππεύει το άλογό του και καλπάζοντας πηγαίνει προς το στρατόπεδο των Αθηναίων, περνάει τα φυλάκιά τους, φωνάζοντας να ειδοποιηθούν αμέσως τους αθηναίους στρατηγούς. Μερικοί σκοποί έτρεξαν και τους ειδοποίησαν, λέγοντας ότι ένας έφιππος από το στρατόπεδο των Μήδων ήθελε να τους μιλήσει. Οι στρατηγοί πήγαν αμέσως στις σκοπιές και τότε ο Αλέξανδρος τους είπε τα ακόλουθα συγκλονιστικά λόγια: "Άνδρες Αθηναίοι, σας εμπιστεύομαι αυτά τα λόγια και σας παρακαλώ να τα κρατήσετε μυστικά από όλους εκτός από τον Πausανία (αρχηγό των ελληνικών δυνάμεων), αλλιώς θα με καταστρέψετε. **Δε θα έλεγα τίποτα, αν δεν ενδιαφερόμουν για ολόκληρη την Ελλάδα. Γιατί είμαι Έλληνας στην καταγωγή και δε θέλω να βλέπω την Ελλάδα υποδουλωμένη, αντί να είναι ελεύθερη (...Αυτός τε γαρ Έλλην το γένος ειμί τωρχαίον, και αντ' ελευθέρης δεδουλωμένην ουκ αν εθέλοιμι οράν την Ελλάδα...)**". Τώρα, ο Μαρδόνιος αποφάσισε να μη δώσει σημασία στις γνωστές μαντείες και να σας επιτεθεί μόλις ξημερώσει (...)".

Τελειώνοντας τους λέει και το ακόλουθο επίσης σημαντικό: "**...Κι αν ο πόλεμος αυτός τελειώσει ευνοϊκά, ας θυμηθεί ο καθένας από σας και τη δική μου απελευθέρωση (δηλ. της Μακεδονίας), που για χάρη των Ελλήνων έκαμα αυτό το επικίνδυνο έργο, θέλοντας να σας φανερώσω τους σκοπούς του Μαρδόνιου, για να μην πέσουν ξαφνικά εναντίον σας οι βάρβαροι χωρίς να το περιμένετε. Είμαι ο Αλέξανδρος ο Μακεδών"**. Αυτά τα συγκλονιστικά είπε ο νεαρός βασιλιάς και χάθηκε μέσα στην νύχτα το σκοτάδι. Ο ομιλητής ανέφερε τέλος και τον

Ισοκράτη, το γνωστό Αθηναίο ρήτορα, γόνου μεγάλης αριστοκρατικής οικογενείας και σύγχρονο του βασιλέα Φιλίππου, πατέρα του Μεγ. Αλεξάνδρου. Στο λόγο του "Φίλιππος", καλεί το μακεδόνα βασιλέα να ηγηθεί των ελληνικών δυνάμεων εναντίον των Περσών, για να εκδικηθούν τους βαρβάρους για το κακό, που έκαναν στους Έλληνες κατά το διάστημα της εισβολής τους στην Ελλάδα. Και ο ομιλητής ρωτάει με τη σειρά του τον Γερμανό πρόεδρο, που είχε αμφισβητήσει την ελληνικότητα των αρχαίων Μακεδόνων: "Θα μπορούσε ποτέ ένας Αθηναίος, υπερήφανος για την καταγωγή του, που λίγα χρόνια νωρίτερα η πόλη του αποτελούσε μία από τις μεγαλύτερες ελληνικές υπερδυνάμεις, να ζητήσει από ένα μη Έλληνα, ένα δηλαδή βάρβαρο, να ηγηθεί των ελληνικών δυνάμεων εναντίον των Περσών; Εσείς τι λέτε;" ρώτησε με τη σειρά του το Γερμανό ο παραπάνω ομιλητής.



Πέρα όμως από τα ιστορικά δεδομένα, υπάρχει και η απάντηση, που δίνει καθημερινά η αρχαιολογική έρευνα και που έρχεται να συμπληρώσει τη μαρτυρία του Ηροδότου. Η αρχαιολογική σκαπάνη φέρνει καθημερινά στο φως της ημέρας αρχαιολογικούς θησαυρούς, που χρονολογικά καλύπτουν όλες τις εποχές, από τους μυκηναϊκούς μέχρι και τους ελληνοϊστικούς χρόνους. Είναι άπιστευτο και όμως αληθινό. Τα μυκηναϊκά, τα γεωμετρικά και τα αρχαϊκά ευρήματα

είναι τόσα πολλά, που υπάρχει η πιθανότητα κάποια στιγμή να ξεπεράσουν σε αριθμό εκείνα του νότου, που κάποτε θεωρούσαμε να αποτελούν τον κύριο κορμό της αρχαίας Ελλάδας.

*Τέλος, τα παραπάνω στοιχεία, δείχνουν την ύπαρξη μιας ενότητας ανάμεσα στο νότιο και στον ακραίο βόρειο ελλαδικό χώρο. Μια ενότητα, αλλά και μια συνέχεια του ελληνικού πολιτισμού από την προϊστορική μέχρι και την ελληνοϊστική εποχή, τη γνωστή και ως **Εποχή του Ελληνισμού**. Πράγματι, μία συνέχεια παρατηρείται στο οικονομικό, στο πολιτιστικό και ιστορικό γίγνεσθαι. Έτσι, μετά την οικονομική και πολιτική παρακμή της Αθηναϊκής Πολιτείας, η Μακεδονία του 4ου προχριστιανικού αιώνα παίρνει τη σκυτάλη και αναπτύσσεται σε μια νέα ελληνική υπερδύναμη, που γρήγορα κυριαρχεί στον ελλαδικό χώρο και αμέσως μετά σε ολόκληρο τον τότε γνωστό κόσμο. Οι διάδοχοι του Μ. Αλεξάνδρου δημιουργούν τα μεγάλα ελληνικά κέντρα πολιτισμού της Αλεξάνδρειας, της Περγάμου, της Αντιοχείας και της Βακτριανής, που τα ευρήματά τους προκαλούν το θαυμασμό της ανθρωπότητας. Η ελληνική γλώσσα κυριαρχεί παντού και αποτελεί το μοναδικό μέσο συνεννόησης και επικοινωνίας ανάμεσα σε τόσους ετερόκλητους λαούς. Κάτι που τόσο θα βοηθήσει αργότερα στην εξάπλωση μιας μεγάλης παγκόσμιας θρησκείας, που έρχεται, του Χριστιανισμού.*

Βιβλιοπαρουσίαση

Χώρος, χρόνος και Βαρύτητα

ISBN 960-7022-61-0, του *Sir Arthur Eddington*,
από τις εκδόσεις ΛΕΞΗΜΑ,
σε μετάφραση Δρ. Α. Παλλαδά (Φυσικού).

Ένα κλασικό βιβλίο για όσους ενδιαφέρονται για τη σύγχρονη Φυσική και ειδικότερα για τη Γενική Θεωρία της Σχετικότητας. Ο Eddington ερμηνεύει τη θεωρία του Einstein χωρίς τεχνικούς όρους των Μαθηματικών, της Φυσικής ή της Φιλοσοφίας.

Το βιβλίο εκδόθηκε για πρώτη φορά τις μέρες του 1920, μόλις αποδείχτηκε πειραματικά η εγκυρότητα της Γενικής Θεωρίας. Η εργασία του Eddington αναγνωρίστηκε αμέσως και παραμένει ως σήμερα, από τις καλύτερες και πιο άμεσες ερμηνείες της θεωρίας. Ο υπεύθυνος κριτικός του Athenaeum την αναφέρει ως αριστούργημα του είδους. Η διάταξη, η ευφυής και απλή συλλογιστική, σε συνδυασμό με τη διαύγεια, την ευκαμψία και την οξύνοια του συγγραφέα, καθιστούν το βιβλίο αυτό, το πληρέστερο εγχείρημα παρουσίασης με κοινούς όρους μιας από τις σημαντικότερες επιστημονικές θεωρίες της εποχής μας.

Και με το φως του λύκου επανέρχονται
Μυθιστόρημα σε δέκα ιστορίες,
της Ζυράννας Ζατέλη
εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα 1993.

«Τα ωραιότερα μυθιστορήματα είναι τα μυθιστορήματα της μαθητείας» λέει ο Andre Maurois¹ — βάζοντας τη λέξη μαθητεία σε εισαγωγικά— κι αναφέρει παραδείγματα όπως το «Κόκκινο και το Μαύρο» του Σταντάλ, το «Αναζητώντας το χαμένο χρόνο» του Προύστ και μερικά ακόμη αριστουργήματα της παγκόσμιας λογοτεχνίας. Αυτά σα σχόλιο στο γεγονός ότι το μυθιστόρημα της Ζυράννας Ζατέλη με τον τίτλο «Και με το φως του λύκου επανέρχονται», είχε μια τέτοια επιτυχία που τις χάρισε μεγάλες διακρίσεις και στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Στην Ελλάδα τιμήθηκε με το κρατικό βραβείο μυθιστορήματος και προτάθηκε μαζί με το «Ανωφελές Διήγημα» του Γιώργη Γιατρομανωλάκη και το «Θα υπογράψω Λουί» της Ρέας Γαλανάκη για το Ευρωπαϊκό Βραβείο Λογοτεχνίας. Τελικά πήρε το βραβείο ο Ισπανός Χουάν Μαρσέ, με τον οποίο ισοψήφισε στις δύο πρώτες ψηφοφορίες, στη Λισαβόνα, για την πρώτη θέση, η Ζατέλη.

Η Ζατέλη πρωτοεμφανίστηκε στα γράμματά μας το 1984 με τα διηγήματα «Περσινή αρραβωνιαστικά» και το 1985 από τον ίδιο εκδοτικό οίκο «Σιγαρέττα» κυκλοφόρησαν τα διηγήματά της με τον



ALGO SYSTEMS

Τομέας Μετρολογίας

Η ALGOSYSTEMS A.E.

είναι η πρώτη και μοναδική Εταιρεία που έχει δραστηριοποιηθεί στην υποστήριξη της Ελληνικής Βιομηχανίας σε θέματα Μετρολογίας. Με το Σταθερό Εργαστήριο και τα δύο Κινητά Εργαστήρια Διακριβώσεων που έχει οργανώσει παρέχει υπηρεσίες υψηλής ποιότητας σε θέματα διακριβώσεων και επισκευής οργάνων και συσκευών ελέγχου.

Το Σύστημα Διασφάλισης Ποιότητας έχει πιστοποιηθεί από τον ΕΛΟΤ σύμφωνα με το πρότυπο ΕΛΟΤ EN 29002 (ISO 9002).

ΕΛΟΤ

ΕΛΟΤ EN 29002/ISO 9002 AM 02.35.02/137

EONet

Λ. Συγγρού 25, 117 43 Αθήνα, Τ.Θ. 76104

Τηλ.: (01) 9230.782 - 9231.781 - 9229.457 • ΤΙΧ: 215984 ALGO GR • Fax: (01) 9234.351

τίτλο «Στην ερημιά με χάρη».

Γεννήθηκε το 1951 στο Σοχό Θεσσαλονίκης, όπου έζησε ως το 1969. Περιπλανήθηκε σε διάφορες χώρες ως το 1973. Το γεγονός ότι ενηλικιώθηκε στην ιδιαίτερη της πατρίδα την βοήθησε πολύ, γιατί ριζώθηκε μέσα κι αφομοιώθηκε αυτός ο κόσμος της επαρχίας, για να μπορέσει τώρα να τον αναπλάσσει νοσταλγικά και ν' αξιοποιήσει τις κατασταλαγμένες και ξεκαθαρισμένες μνήμες της.

Μύθος δεν υπάρχει. Η συγγραφέας μας δίνει τη ζωή μιας μεγάλης οικογένειας με τις περιπέτειες και τις ιδιαιτεροτήτες της. Η αναφορά στο χρόνο και τον χώρο είναι αμυδρή, σκόπιμα καλυμμένη και υπαινικτική πρέπει να βρισκόμαστε στις αρχές του αιώνα, με αναφορές στο τέλος του προηγούμενου, κάπου στη βόρεια Ελλάδα.

Από την αρχή ήδη ο τίτλος του μυθιστορήματος, το μότο, οι τίτλοι των δέκα ιστοριών κι ακόμα – ακόμα το όνομα και παρώνυμο της συγγραφέως που παρηχεί παράξενα κι αρμονικά μας εισάγουν σ' ένα κόσμο μυστηρίου και μαγείας.

Είναι ένα ογκώδες μυθιστόρημα 667 σελίδων το οποίο διαβάζεται ευχάριστα και που λυπάσαι όταν «πλησιάζει προς το τέλος αυτή η περιπλάνηση σ' ένα κόσμο μυθικό και ζωντανό, μακρινό και κοντινό συνάμα.

Η διήγηση είναι οριζόντια, χωρίς δραματικές εξάρσεις και κορυφώσεις. Ο τόνος είναι της υπερβολής. Όλα είναι υπερβολικά σ' αυτό το μαγικό, παραμυθένιο κόσμο: η εξαιρετική ομορφιά του Ησυχίου, οι πολλοί γάμοι και τ' αμέτρητα παιδιά του Χριστόφορου που αγκαλιάζει πατρικά τα παιδιά τα δικά του, τα παιδιά των γυναικών του από άλλους γάμους, τα εγγόνια και τις παρακόρες. Πολλοί αταίριαστοι γάμοι, όπως του Ησυχίου με την κατά 14 χρόνια μεγαλύτερή του Φεβρωνία ή του πατέρα, του Χριστόφορου, με την μάγισσα Πέρσα. Υπερβολικός κι ο ερωτισμός της βουβής Λιλής, ο ρομαντισμός της Ιουλίας, που εντυπωσιάζει. Πρόσωπα που προσομοιάζουν άλλοτε φιγούρες αρχαίας τραγωδίας, καθώς προχωρούν με προδιαγεγραμμένη τη μοίρα τους, κι άλλοτε με ήρωες παραμυθιών ή λαϊκούς τύπους, παπαδιαμάντια όμως ομορφιάς και χάρης, όπως η Εύθα ή η Κλητία.

Ένας νατουραλισμός κυριαρχεί στη μαγική αυτή κοινωνία, όπου ο ηθικός καταναγκασμός ατονεί καθώς καμιά θρησκευτικότητα ή ιδεολογία δεν ισοπεδώνει την κοινωνία αυτή, που μέσα της ανθούν και πεθαίνουν ήρωες μοναδικοί και καθημερινοί συγχρόνως.

Είναι όντως παραμυθού η Ζατέλη. Την κατακλύζει το υλικό και καταφέρνει να το αξιοποιήσει χωρίς να το τιθασεύσει, ευτυχώς. Ζωντανό και σπαρταριστό μας το δίνει. Αναπλάθει με άνεση, που χαρίζει το μεγάλο ταλέντο, καθημερινές σκηνές και καταφέρνει

να δώσει δραματικό ενδιαφέρον καθώς υπογραμμίζει, καίρια κάθε φορά, τις ιδιαιτερότητες των χαρακτήρων, των καταστάσεων ή και των τοπίων ακόμη.

Η επιτυχία του έργου οφείλεται περισσότερο στην πηγαία έκφραση και την εκπληκτική άνεση του λόγου παρά στη δομή. Σαν άλλος Μαρκές εξυψώνει σε σφαίρες μαγικές έναν κόσμο του κοντινού παρελθόντος, που είναι ο δικός μας κόσμος. Οι κορυφώσεις δεν οφείλονται τόσο στην πλοκή, την περιπέτεια, αλλά έχουμε κορύφωση κάθε φορά που η συγγραφέας φτάνει στην τελειότητα, την αρτιότητα, όταν η ατμόσφαιρα γίνεται σχεδόν ποιητική.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι μια σκηνή «αναγνώρισης», προς το τέλος του έργου (σελ. 504 κ.ε.): Ο Ησυχιος και η Φεβρωνία πηγαίνουν για χάρη του ετοιμοθάνατου παιδιού τους στο δάσος, για να δει τα λαγουδάκια που χορεύουν στο φεγγαρόφωτο. Κι εκεί, μέσα στα βλέμματα που ανταλλάσσουν τρομαγμένοι, βουβοί, καθώς διαπιστώνουν πως στο φεγγαρόφωτο είναι οι λύκοι που χορεύουν με λυκόπουλα, ο Ησυχιος ανακαλύπτει τον παιδικό του έρωτα: είναι αυτή η Κοκκινοντυμένη των παιδικών του χρόνων κι επομένως η κόρη της, που χάθηκε ερωτοχτυπημένη, ήταν το κοριτσάκι που μάταια αναζητούσε στις εφηβικές περιπλανήσεις του ο γιός που άφησε εκείνη πριν πεθάνει είναι το παιδί του, το εγγόνι της Φεβρωνίας, της Κοκκινοντυμένης. Προσπαθεί να δέσει τα νήματα, να ξαναζήσει το θαύμα! «Μά οι λύκοι, έτσι κι έρθει η ώρα τους, προβάλλουν απ' όλες τις μεριές και τα μάτια τους είναι στιλπνά και διεισδυτικά όσο τίποτα... Οι λύκοι όχι με τον καθιερωμένο φόρτο, όχι απαραίτητως ως εχθροί, μα ως ενέχυρα της μνήμης...».

Η Ζατέλη με το μυθιστόρημά της αυτό τάραξε τα βαλτόνερα της άχρωμης ζωής των αστών που ζουν ξεριζωμένοι από το χώρο τους, την ισοπεδωτική ζωή των μεγαλουπόλεων. Ξύπνησε μνήμες από την αγροτική ζωή της υπαίθρου, με τις πολυμελείς οικογένειες, τη συμμετοχική ζωή, και την ελευθερία να πλανάται το όνειρο, το όραμα ακόμα και η τρέλλα του καθενός ανάμεσα στους άλλους.

Για όσους έζησαν τα παιδικά τους χρόνια στην επαρχία το βιβλίο αυτό είναι ένα λουτρό μνήμης, ένας αληθινός νόστος. Και βλέπεις πολλές μορφές του πολυμήχανου Οδυσσέα ν' αναβιώνουν.

Το μυθιστόρημα δεν έχει τέλος. Είναι σαν την «Οδύσσεια» που όταν φτάνει στο τέλος δεν έχουν τελειώσει οι αγώνες του Οδυσσέα, αλλά προδιαγράφεται μόνο η συνέχεια και το τέλος του. Το είπε επιγραμματικά ο Παπαδιαμάντης:

«Σα νάχαν ποτέ τελειωμό τα βάσανα κι οι κακίες του κόσμου».

Εριφύλη Σαμουηλίδου-Βλάχου, φιλόλογος

Σημ. 1. Εισαγωγή στο «Le père Goriot» του Balzac.

ΦΑΝΤΑΣΤΕΙΤΕ...



AD&L/SAATCHI & SAATCHI ADVERTISING

...Μια τέλεια

Εθνική

Φανταστείτε μια Εθνική γεμάτη δύναμη, σιγουριά, εμπιστοσύνη. Αυτή η Εθνική είναι πραγματικότητα.

Με 9,5 δις μερίσματα που πρόσθεσε στα κεφάλαια των ασφαλισμένων της, η Εθνική Ασφαλιστική

είναι πρώτη σε δύναμη. Με 36,3 δις που πλήρωσε για αποζημιώσεις το 1995, είναι πρώτη σε σιγουριά.

Σε όλη την Ελλάδα, 1.000.000 ασφαλισμένοι, τη φέρνουν πρώτη στην εμπιστοσύνη και επιβεβαιώνουν

καθημερινά ότι η Εθνική Ασφαλιστική είναι η τέλεια Εθνική.

ΕΘΝΙΚΗ
Η ΠΡΩΤΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ



ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΗΝΩΝ



ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ

- Δωρεά στο Ελληνικό Δημόσιο πρότυπου Καρδιοχειρουργικού Κέντρου στην Αθήνα με την επωνυμία "Ωνάσειο Καρδιοχειρουργικό Κέντρο".
- Προγραμματισμός επεκτάσεως του Ωνασείου Καρδιοχειρουργικού Κέντρου.
- Ετήσιο πρόγραμμα υποτροφιών σε νέους Έλληνες πτυχιούχους για μεταπτυχιακές σπουδές στο εξωτερικό, καθώς επίσης ειδικό πρόγραμμα για τις Καλές Τέχνες και τον Αθλητισμό.
- Ετήσιο Πρόγραμμα Χορηγιών και Υποτροφιών προς Αλλοδαπούς Επιστήμονες και Φοιτητές για έρευνα ή μεταπτυχιακές σπουδές στην Ελλάδα, στους τομείς των Θεωρητικών Επιστημών, Αρχιτεκτονικής και Καλών Τεχνών.
- Ίδρυση και χρηματοδότηση λειτουργίας Κέντρου Ελληνικών Σπουδών με 6 έδρες στο Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης (New York University).
- Απονομή ανά διετία τριων Διεθνών Βραβείων:
 - i) Βραβείο Ωνάση για την Διεθνή Συνεννόηση και την Κοινωνική Προσφορά.
 - ii) Βραβείο Ωνάση για τον Πολιτισμό (Γράμματα, Τέχνες και Ανθρωπιστικές Επιστήμες).
 - iii) Βραβείο Ωνάση για το Περιβάλλον.
- Διεθνές Διαγωνιστικό Βραβείο με την επωνυμία "Αγώνες Ωνάση για τα Γράμματα, τις Ανθρωπιστικές Επιστήμες και τις Τέχνες".
- Απονομή του Χρυσού Μεταλλίου σε Αρχηγούς Κρατών.
- Δημιουργία πολιτισμικού κέντρου στην Αθήνα με την επωνυμία "Ωνάσειο Πολιτισμικό Κέντρο Αθηνών".
- Πολιτιστική στήριξη του Ελληνισμού του εξωτερικού κυρίως σε χώρες με ιδιαίτερα αντίξοες συνθήκες.
- Αγωγές για διεθνείς κοινωφελείς και πολιτισμικούς σκοπούς.